

Ekonomikas ministrija

LATVIJAS MAKROEKONOMISKAIS APSKATS

2024.gada aprīlis

ISSN 2592-852X

© 2024 | Ekonomikas ministrija
Centrālā statistikas pārvalde

Pamatā skaitliskā informācija un dati, izņemot īpaši norādītos gadījumos, ir saņemti no Centrālās statistikas pārvaldes. Eiropas Savienības dati tiek ņemti no *Eurostat* datu bāzes. Latvijas Bankas un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas dati ir izmantoti Latvijas maksājumu bilances, banku un monetāro rādītāju raksturojumā. Valsts kases dati ir izmantoti valsts finanšu rādītāju raksturojumā.

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce ir obligāta

Ja Jums ir komentāri, jautājumi vai ierosinājumi, lūdzam tos adresēt:
Ekonomikas ministrijai
Brīvības ielā 55
Rīga, LV-1519

Tālrunis 371 67 013 109
E-pasts: macro@em.gov.lv
Interneta vietne: <https://em.gov.lv>

ISSN 2592-852X

2024 | 1

SATURS

EKONOMISKĀS ATTĪSTĪBAS TENDENCES	4
PASAULES EKONOMIKAS ATTĪSTĪBA	7
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS UN KOPĒJAIS PIEPRASĪJUMS	8
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS	8
PATĒRIŅŠ	9
INVESTĪCIJAS	10
EKSPORTS	12
IMPORTS	15
NOZARU IEGULDĪJUMS	16
APSTRĀDES RŪPNIECĪBA	18
LAUKSAIMNIECĪBA, MEŽSAIMNIECĪBA UN ZIVSAIMNIECĪBA	25
PĀRĒJĀ RŪPNIECĪBA	25
BŪVNICĪBA	26
TIRDZNIECĪBA, IZMITINĀŠANA UN ĒDINĀŠANA	27
TRANSPORTS UN UZGLABĀŠANA	28
KOMERCPAKALPOJUMI	29
SABIEDRISKIE PAKALPOJUMI	29
DARBA TIRGUS	30
NODARBINĀTĪBA UN BEZDARBS	30
DARBA SAMAKSA	33
EKONOMISKĀ STABILITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA	35
CENAS	35
MAKSĀJUMU BILANCE	37
ĀRVALSTU TIEŠĀS INVESTĪCIJAS	38
MONETĀRIE RĀDĪTĀJI	39
KOPBUDŽETS UN VALSTS PARĀDS	40
BUDŽETA IEŅĒMUMI UN IZDEVUMI	41
PRODUKTIVITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA	42
BRĪDINĀŠANAS MEHĀNISMS	43
LATVIJA STARPTAUTISKAJOS REITINGOS	44

2024 | 1

EKONOMISKĀS ATTĪSTĪBAS TENDENCES

Pēc ekonomikas straujas atkopšanās no Covid-19 pandēmijas krīzes 2021.gadā, izaugsme Latvijā 2022.gadā palēninājās līdz 3 %. Ekonomikas attīstību 2022.gadā būtiski ietekmēja Krievijas iebrukuma Ukrainā izraisītie piegāžu ķēžu pārrāvumi, energoresursu un pārtikas dārdzības izraisītais inflācijas kāpums, kā arī globālā pieprasījuma samazināšanās.

2022.gada 1.pusgadā vēl pilnā apmērā nebija jūtamas kara sekas. Ekonomika pieauga par 5,4 %, salīdzinot ar 2021.gada 1.pusgadu. Kāpumu ietekmēja zemā bāze 2021.gada sākumā un pakāpeniska Covid-19 ierobežojumu atcelšana. Tomēr 2.pusgadā izaugsme gada griezumā samazinājās līdz 0,8 %, pasliktinoties eksporta importa saldo bilancei un samazinoties privātā patēriņa un investīciju pieauguma tempiem.

2023.gadā ekonomikas attīstību turpināja ietekmēt ģeopolitiskā situācija un nenoteiktība, augstās cenas un banku procentu likmju celšanās. IKP samazinājās par 0,3 %. Gada otrajā pusē IKP kritums bija lielāks nekā gada pirmajā pusgadā. Salīdzinot ar iepriekšējā gada 4.ceturksni, 2023.gada 4.ceturksnī IKP samazinājās par 0,5 %. Kopumā 2023.gadā saruka privātais patēriņš, eksports un imports, bet pieauga valsts patēriņš un investīcijas.

2024.gadā ekonomika sāks pieaugt nedaudz straujāk. Starptautiskās institūcijas prognozē, ka Latvijas lielākajos eksporta tirgos 2024.gadā ekonomika augs, kas pozitīvi ietekmēs valsts eksporta iespējas. Reālajai algai atsākot pieaugt, sagaidāms, ka atsāks augt arī privātais patēriņš. ES fondu programmu īstenošana pozitīvi ietekmēs investīciju dinamiku. Ekonomikas ministrija prognozē, ka 2024.gadā IKP pieaugums varētu sasniegt 1,8 %.

Ekonomikas attīstības pamatrādītāji

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024p
Iekšzemes kopprodukts, faktiskajās cenās, mljrd. eiro	29,2	30,6	30,1	33,3	38,4	40,3	42,0
<i>izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos</i>							
Iekšzemes kopprodukts	4,0	0,6	-3,5	6,7	3,0	-0,3	1,8
Privātais patēriņš	3,0	0,0	-4,3	7,3	7,2	-1,3	2,0
Valsts patēriņš	1,7	5,6	2,1	3,5	2,8	7,0	1,8
Kopējā pamatkapitāla veidošana	11,7	1,5	-2,2	7,2	0,6	8,2	3,5
Eksports	4,4	1,3	0,4	9,0	10,3	-5,9	1,5
Imports	6,3	2,2	-1,1	15,1	11,1	-2,8	2,2
Patēriņa cenas	2,5	2,8	0,2	3,3	17,3	8,9	1,7
<i>procentos</i>							
Nodarbināto skaita izmaiņas	1,6	0,1	-1,9	-3,2	2,6	-0,2	0,1
Nodarbinātības līmenis	64,5	65,0	64,2	62,5	63,9	64,2	64,8
Bezdarba līmenis	7,4	6,3	8,1	7,6	6,9	6,5	6,3
<i>procentos pret iekšzemes kopproduktu</i>							
Vispārējā valdības sektora bilance	-0,8	-0,5	-4,4	-7,2	-4,6	-2,2	-2,8
Vispārējās valdības parāds	37,0	36,7	42,7	44,4	41,8	43,6	41,0
Eksporta-importa saldo	-0,7	-0,7	1,3	-3,2	-4,6	-3,9	-4,4

p-prognoze

Iedzīvotāju reālo ienākumu dinamika, īpaši gada pirmajā pusē, negatīvi ietekmēja māsaimniecību patēriņu 2023.gadā. Pretstatā privātā patēriņa straujajam pieaugumam 2022.gadā, tas 2023.gadā samazinājās par 1,3 %.

Valsts patēriņš turpina pieaugt lielā mērā uz valsts budžeta deficīta rēķina, lai varētu finansēt valdības prioritāros pasākumus. 2023.gadā valsts patēriņš pieauga par 7 %.

Neskatoties uz ģeopolitisko nenoteiktību investīcijas pieaug. Pateicoties ES fondu finansējuma pieaugumam, 2023.gadā ieguldījumi bruto pamatkapitāla veidošanā bija par 8,2 % augstāki nekā pirms gada. Mājokļos, ēkās un būvēs investīcijas pieauga par 21,4 %, bet samazinājās ieguldījumos mašīnās un iekārtās, un transportlīdzekļos par 0,3 % un ieguldījumos intelektuālā īpašuma produktos par 0,8 %.

Latvijā piesaistīto ĀTI neto plūsmas turpina palielināties. 2023.gadā Latvijā piesaistītās ĀTI neto plūsmas veidoja 2,8 % no IKP, bet uzkrātās ĀTI gada beigās sasniedza 23,8 mljrd. EUR (59 % no IKP). Gada laikā tās pieauga par 8,5 % jeb 1,9 mljrd. eiro.

Situācija ārējā vidē nelabvēlīgi ietekmē ārējo tirdzniecību. Preču un pakalpojumu eksporta apjomi 2023.gadā bija par 5,9 % mazāki nekā pirms gada. Preču eksporta apjomi saruka par 7,1 %. Galvenās eksporta preces šajā laikā bija koks un koka izstrādājumi, mehānismi un mehāniskas ierīces, kā arī elektroierīces un elektroiekārtas. Pakalpojumu eksports 2023.gadā saruka par 2,6 %. Lielu ieguldījumu pakalpojumu eksporta izaugsmē veidoja gaisa transporta pakalpojumi, ceļojumi, tirdzniecības starpniecības un IKT pakalpojumi. Savukārt samazinājās jūras un dzelzceļa transporta, kā arī finanšu un apdrošināšanas pakalpojumu eksporta vērtība. Preču un pakalpojumu importa apjomi 2023.gadā samazinājās par 2,8 % un eksporta-importa saldo faktiskajās cenās bija -3,9 % no IKP.

2023.gadā tekošā kontā deficīts bija 4 % no IKP, galvenokārt sākotnējo ienākumu negatīvās bilances dēļ. Turpmākajos gados sagaidāms, ka tekošais konts uzlabosies.

Nozaru griezumā kopējā pievienotā vērtība 2023.gadā pieauga par 0,2 %. Apjomu samazinājums bija vērojams ražojošajās nozarēs, kas lielā mērā ir saistīts ar eksporta iespēju pasliktināšanos. Apstrādes rūpniecība saruka par 5,2 %. Savukārt lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē fiksēts kritums par 8,1 %, ko lielā mērā ietekmēja samazinājums augkopības nozarē saistībā ar šīs vasaras nelabvēlīgajiem laikapstākļiem. Pārējā rūpniecībā apjomu samazinājumu (par 0,4 %) ietekmēja kritums ieguves rūpniecībā. Apjomu samazinājumu transporta un uzglabāšanas nozarē (par 7,8 %) ietekmēja sauszemes transports un uzglabāšanas un transporta palīgdarbības. Apjomu kritums 2023.gadā bija arī tirdzniecības nozarē – par 5,1 %, ko ietekmē zems māsaimniecību patēriņš un ārējās tirdzniecības sarukums.

Kāpums 2023.gadā bija vērojams būvniecībā un vairumā pakalpojumu nozaru. Būvniecības nozarē pieaugums gada laikā bija 18,6 %. Stabili pieauguma tempi saglabājas nozarēs, kuras vissmagāk skāra Covid-19 ierobežojumi – 2023.gadā izmitināšanas un ēdināšanas nozare pieauga par 7,4 %, mākslas izklaides un atpūtas nozare – par 11,7 %. Joprojām stabils kāpums vērojams IKT nozarē – pieaugums bija par 2,5 %.

Covid-19 pandēmija ir izraisījusi būtiskas izmaiņas līdz šim īstenotajā fiskālā politikā. 2020.gadā ES tika aktivizēta „Stabilitātes un izaugsmes pakta (SIP) vispārējā izņēmuma klauzula”, ļaujot ES valstīm palielināt vispārējās valdības budžeta deficītu tādā apmērā, cik ir nepieciešams pandēmijas izsauktā ekonomikas kaitējuma mazināšanai. Ņemot vērā Krievijas-Ukrainas karu un visām ar to saistītajām sekām, SIP vispārējā izņēmuma klauzula bija spēkā arī 2023.gadā.

Covid-19 pandēmijas ietekmē budžeta deficīts Latvijā 2020.-2022.gados būtiski pieauga un pārsniedza 4 % no IKP. Vispārējās valdības budžeta deficīts 2023.gadā bija 0,9 mljrd. eiro jeb 2,2 % no IKP. Saeima 2024.gadam ir apstiprinājusi budžetu ar deficītu 2,8 % apmērā no IKP apmērā.

Neskatoties uz budžeta deficīta pieaugumu pēdējos gados vispārējās valdības parāda līmenis Latvijā ir viens no zemākajiem ES. Covid-19 uzliesmojums izraisīja nepieciešamību ievērojamā apmērā nodrošināt finansējumu Covid-19 izraisītās krīzes ietekmes mazināšanai. Valsts parāda apjoms 2021.gadā pieauga līdz 44,4 % no IKP jeb 14,8 mljrd. EUR. Tā kā nominālā IKP pieaugums augstas inflācijas apstākļos ir straujš, tad 2022.gadā tas attiecībā pret IKP samazinājās līdz 41,8 %, bet nominālā izteiksmē pieauga līdz 16 mljrd. EUR. 2023.gadā valsts parāds bija 17,6 miljardi eiro jeb 43,6 % no IKP. 2024.gadā tiek prognozēts vispārējās valdības parāds 41 % no IKP. Sagaidāms, ka vidējā termiņā Fiskālās disciplīnas likumā noteiktais parāda nosacījums – 60 % no IKP – tiks ievērots un Latvijas vispārējās valdības parāds stabilizēsies līmenī zem 40 % no IKP.

Banku sektors ir spējīgs saglabāt stabilitāti, neskatoties uz Covid-19 pandēmijas un ģeopolitiskās spriedzes radīto ekonomisko satricinājumu. Banku sektors darbojas ar peļņu. Tomēr kredītešanas attīstība joprojām vērtējama kā vāja, īpaši uzņēmējdarbības kredītešana. Savukārt māsaimniecību kredītešanā saskatāmas pozitīvas iezīmes. Noguldījumu apjomi turpina pieaugt.

Inflāciju 2022.gadā visbūtiskāk ietekmēja pasaules cenu kāpums energoresursiem un pārtikai. 2022.gada decembrī patēriņa cenas Latvijā bija par 20,8 % augstākas nekā pirms gada, bet gada vidējā inflācija pieauga līdz 17,3 %. Decembrī gada laikā pārtikas cenas bija palielinājušās par 29,3 %, elektroenerģijai, gāzei un cietajam kurināmajam – par 63,9 % un degvielai – par 17,9 %.

2023.gadā patēriņa cenas stabilizējās, katru mēnesi pieaugumam sarūkot, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo mēnesi - no 21,5 % 2023.gada sākumā līdz 0,6 % decembrī. Ņemot vērā inflācijas dinamikas bāzes efektu, 2023.gadā vidējā gada inflācija saglabājās augsta – 8,9 %.

2024.gada trīs mēnešos cenu pieaugums bija nedaudz straujāks nekā iepriekšējā gada attiecīgajā periodā. Patēriņa cenas 2024.gada martā, salīdzinot ar 2023.gada decembri, pieauga par 2,2 %. Gada vidējā inflācija martā bija 4,5 %.

Arī turpmāk galvenā ietekme uz cenu izmaiņām joprojām būs saistīta ar energoresursu un pārtikas cenu svārstībām pasaulē, kā arī to noteiks globālā attīstība. Vienlaikus inflāciju Latvijā ietekmēs dažādi piedāvājuma puses faktori saistībā ar nodokļu un tarifu palielināšanu, kā arī pieprasījuma puse, ko veicinās atalgojuma kāpums. Ekonomikas ministrija prognozē, ka 2024.gadā vidējā gada inflācija sagaidāma 1,7 %.

Neraugoties uz ekonomikas satricinājumiem, darba tirgus saglabājas stabils, jo pieprasījums pēc darbaspēka ir augsts. 2023.gadā nodarbinātības līmenis palielinājās par 0,3 procentpunktiem – līdz 64,2 %. Bezdarba līmenis 2023.gadā bija 6,5 %, kas ir par 0,4 procentpunktiem zemāks rādītājs nekā pirms gada. Tomēr 2023.gadā nodarbināto skaits saruka par 0,2 % jeb 2 tūkst. nodarbināto, salīdzinot ar 2022.gadu. Nodarbināto skaita samazinājumu lielā mērā ir ietekmējusi gan ekonomikas izaugsmes tempu palēnināšanās, gan arī darba tirgus piedāvājuma puses faktori – iedzīvotāju skaita samazinājums darbaspējas vecumā, kā arī kopējā darbaspēka piedāvājuma kritums.

Ņemot vērā joprojām augsto nenoteiktību ārējos tirgos, kā arī saspringto ģeopolitisko situāciju, sagaidāms, ka darba tirgus aktivitāte arī 2024.gadā kopumā saglabāsies nogaidoša. Būtisks jaunu darbavietu un nodarbinātības palielinājums kopumā 2024.gadā nav sagaidāms. Situāciju darba tirgū arvien vairāk turpinās ietekmēt piedāvājuma puses faktori, ņemot vērā negatīvo demogrāfijas fonu, kā arī kopējā darbaspēka piedāvājuma samazinājumu, tādejādi saglabājot bezdarbu zemā līmenī. Kopumā bezdarba līmenis 2024.gadā varētu samazināties līdz vidēji 6,3 %, savukārt nodarbināto skaits saglabāties tuvu 2023.gada līmenim.

Mēneša vidējā bruto darba samaksa turpina palielināties, taču tās pieauguma tempi pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu no 2022.gada 1.ceturkšņa līdz 2023.gada 1.ceturksnim bija zemāki par inflācijas pieauguma tempu, izraisot pirktspējas samazināšanos. Kopš 2023.gada 2.ceturkšņa reālā alga ir atsākusi pieaugt. Vidējā neto darba samaksa 2023.gadā (aprēķināta, izmantojot darba

vietā piemērojamos darba nodokļus) bija 1 119 eiro jeb 72,9 % no bruto algas, un gada laikā tā pieauga par 11,3 %, apsteidzot patēriņa cenu kāpumu. Reālais neto algas pieaugums, ņemot vērā inflāciju, bija 2,2 %.

Vienlaikus pozitīvu spiedienu uz darba algām turpinās uzturēt gan algu konverģences process tuvāk ES ekonomiski attīstīto valstu algu līmenim, gan ar vien pieaugoša kvalificēta darbaspēka nepietiekamība – darba tirgus sašaurināšanās, kas rada nepieciešamību uzņēmējiem aktīvāk domāt ne tikai kā piesaistīt jaunus speciālistus, bet arī kā noturēt esošos, t.sk. pārskatot darba atalgojuma likmes.

Ekonomikas tālākā attīstība vidēja termiņa periodā ir atkarīga no situācijas ārējā vidē un reformu gaitas. Lielākais Latvijas izaugsmes risks saistīts ar globālās ekonomikas attīstību, īpaši ģeopolitisko situāciju. Tāpat svarīga ir ES kopējās ekonomikas telpas turpmākā attīstība. Latvijas ekonomiskās priekšrocības vidējā termiņā galvenokārt balstīsies uz panākto makroekonomisko stabilitāti, kā rezultātā ir uzlabojušies Latvijas kredītreitingi, kā arī uz plānoto ES atbalsta programmu efektivitāti un uzlabojumiem uzņēmējdarbības vidē. Ieilstot karam Ukrainā, ekonomikas atveseļošanās tempi varētu būt lēnāki.

Latvijas ekonomikas konkurētspējas priekšrocības pamatā balstot uz tehnoloģiskiem faktoriem, ražošanas efektivitātes uzlabošanu un inovācijām, mazākā mērā uz lētu darbaspēku un zemām resursu cenām, vidēja termiņa periodā Latvijas izaugsmes tempi potenciāli var sasniegt 4-5 % pieaugumu gadā.

2024 | 1

PASAULES EKONOMIKAS ATTĪSTĪBA

Globālā izaugsme 2023.gadā bija noturīga, inflācijai samazinoties ātrāk, nekā gaidīts. Spēcīga izaugsme saglabājās ASV un daudzās jaunās tirgus ekonomikas valstīs, savukārt lejupslīde bija vērojama lielākajā daļā Eiropas valstu. Prognozēts, ka 2024. un 2025.gadā globālais IKP pieaugums par attiecīgi 2,7 % un 3 %¹.

Globālā iekšzemes kopprodukta pieaugums procentos

	2023	2024p	2025p
Pasaule (neskaitot ES)	2,9	2,7	3,0
Eirozona	0,6	0,9	1,5
ASV	2,4	1,5	1,7
Ķīna	5,2	4,7	4,2
Vācija	-0,1	0,6	1,2

Avots: OECD datubāze, p – prognoze

Ķīnas ekonomika 2023.gadā pieauga par 5,2 %. Tiek prognozēts, ka Ķīnā 2024.gadā IKP pieaugums par 4,7 %, savukārt 2025.gadā izaugsme palēnināsies līdz 4,2 %, neskatoties uz papildu politikas stimuliem, kas atspoguļo vājo pieprasījumu, lielos parādus un vājo nekustamā īpašuma tirgu. Indijas ekonomika 2023.gadā pieauga par 6,3 %. Savukārt 2024. un 2025.gadā prognozēts, ka IKP pieaugums par attiecīgi 6,1 % un 6,5 %.

ASV IKP 2023.gadā pieauga par 2,4 %, ko veicināja privātā patēriņa kāpums, mājāsaimniecībām turpinot samazināt iekrājumus kopš Covid-19 pandēmijas sākuma. Sagaidāms, ka 2024. un 2025.gadā IKP pieaugums par attiecīgi 1,5 % un 1,7 %.

Tiek prognozēts, ka **eirozonā** IKP pieaugums 2024.gadā sasniegs 0,9 % un pēc tam pakāpeniski pieaugs līdz 1,5 % 2025.gadā. Aktivitāti tuvākajā laikā bremsēs stingrie kredīvēšanas nosacījumi. Stabils preču cenas, piedāvājuma un pieprasījuma nelīdzsvarotības mazināšanās darba tirgū, kā arī cenu spiediena mazināšanās pakalpojumu nozarēs ietekmēs procentu likmju samazināšanos.

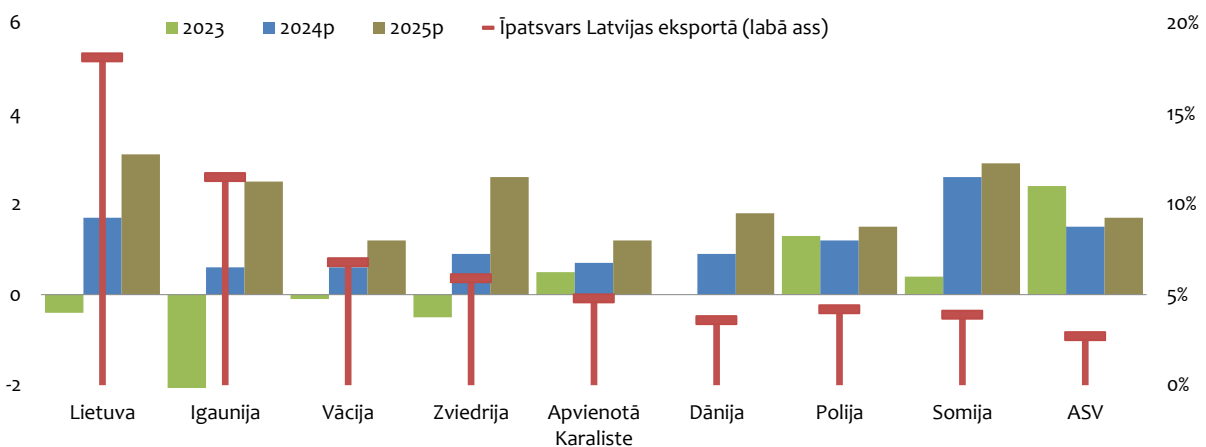
Apvienotajā Karalistē IKP 2023.gadā pieauga par 0,5 %. Sagaidāms, ka 2024.gadā IKP palielināsies par 0,7 %, savukārt 2024.gadā IKP pieaugums par 1,2 %.

Vācijā 2023.gadā IKP samazinājās par 0,1 %. Sagaidāms, ka turpināsies vāja investīciju dinamika, darbaspēka iztrūkums bremsēs izaugsmi. Stingrāka fiskālā politika mazinās izaugsmes perspektīvas. Tiek prognozēts, ka 2024.gadā Vācijas ekonomika pieaugs par 0,6 %, savukārt 2025.gadā IKP kāpums sasniegs 1,2 %. **Zviedrijā** 2023.gadā IKP saruka par 0,5 % galvenokārt zemāka privātā patēriņa dēļ. Tomēr pakalpojumu eksports stiprināja ekonomiku, atspoguļojot spēcīgu konkurētspēju. 2024.gadā prognozēts, ka IKP pieaugums par 0,9 %, savukārt 2025.gadā – par 2,6 %.

Igaunijas IKP 2023.gadā samazinājās par 2,6 %. Lai gan algas auga strauji, kāpums nav kompensējis pēdējo gadu inflāciju, mazinot pirkatspēju. 2024.gadā reālais IKP pieaugums par 0,6 %, savukārt 2025.gadā IKP pieaugums sasniegs 2,5 %. **Lietuvas** IKP 2023.gadā saruka par 0,4 %. Tiek prognozēts, ka 2024.gadā IKP pieaugums par 1,7 %, bet 2025.gadā izaugsmes temps sasniegs 3,1 %. Darba tirgus saglabājās spēcīgs, pieaugot pašnodarbināto un personu, kas bēg no kara Ukrainā, skaitam.

Lielāko Latvijas tirdzniecības partnervalstu ekonomiskā izaugsme

IKP izmaiņas procentos pret iepriekšējo gadu – kreisā ass; īpatsvars procentos 2023.gadā – labā ass

Avots: CSP, OECD (2024); p – prognoze

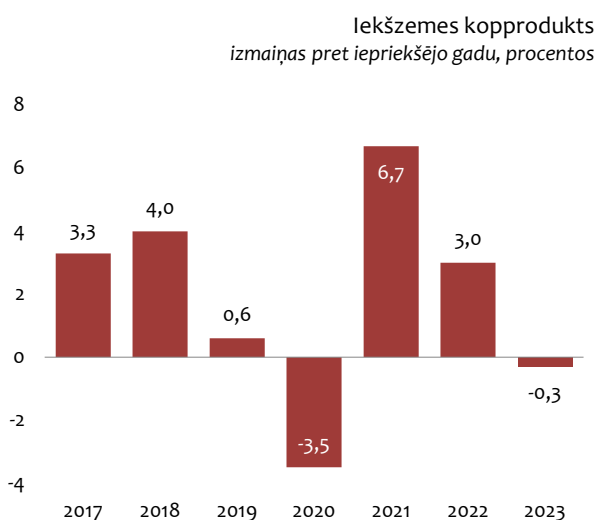
¹ Šajā nodaļā dati ņemti no OECD datubāzes

2024 | 1

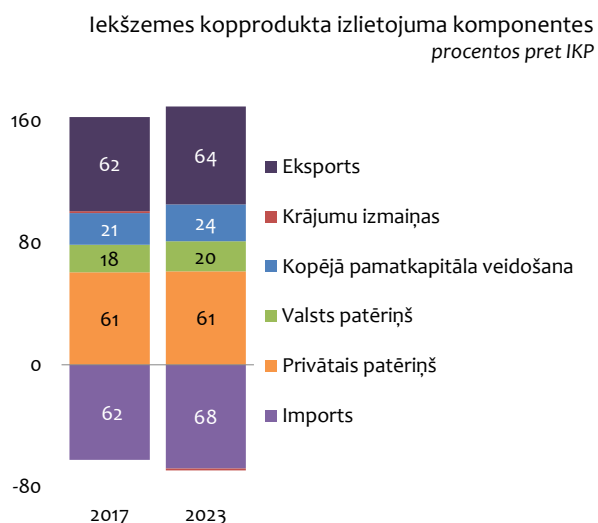
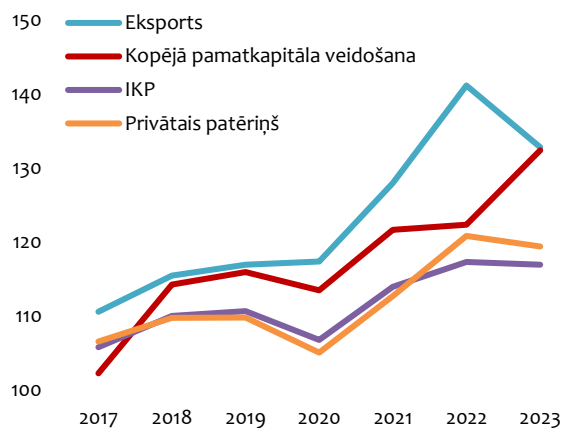
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS UN KOPĒJAIS PIEPRASĪJUMS

IEKŠZEMES KOPPRODUKTS

2023.gadā ekonomikas attīstība sabremzējās. 2023.gadā IKP samazinājās par 0,3 %, kas bija straujākais kritums kopš 2010.gada finanšu krīzes, izņemot 2020.gada kritumu Covid-19 pandēmijas dēļ.

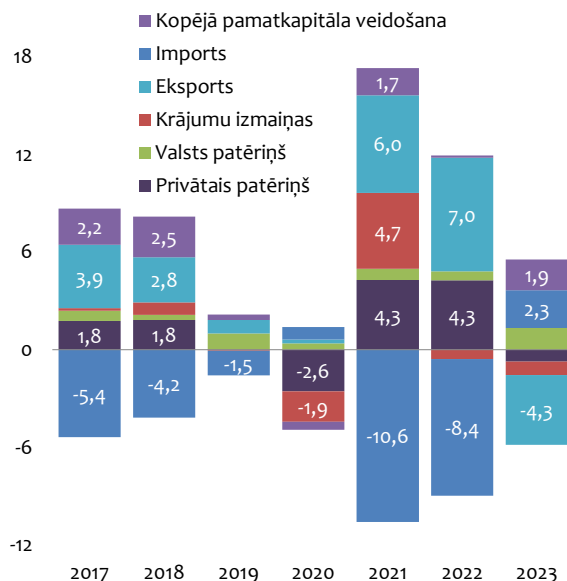

Ekonomikas attīstību 2023.gadā turpināja ietekmēt ģeopolitiskā situācija un nenoteiktība, augstās cenas un banku procentu likmju celšanās. Lielākā izaugsmi palielinošā ietekme bija investīciju un valdības patēriņa kāpumam, bet samazinošā – eksporta un privātā patēriņa kritumam.

Iekšzemes kopprodukts un tā izlietojums
2015.gads = 100

Investīciju apjomi pieauga ļoti strauji, īpaši mājokļos, ēkās un būvēs, ko noteica būvniecības nozares pieaugums. Arī valdības patēriņš turpināja strauji pieaugt, ko lielā mērā noteica valsts atbalsts energoresursu augsto cenu kompensēšanai. Nelabvēlīgā situācija ārējā vidē un vājais pieprasījums galvenajos mērķa tirgos ietekmēja Latvijas eksporta rādītājus. Saruka gan preču, gan pakalpojumu eksports. Cenu pieauguma tempi, apsteidzot algu kāpumu un samazinot iedzīvotāju pirktspēju, negatīvi ietekmēja privāto patēriņu.

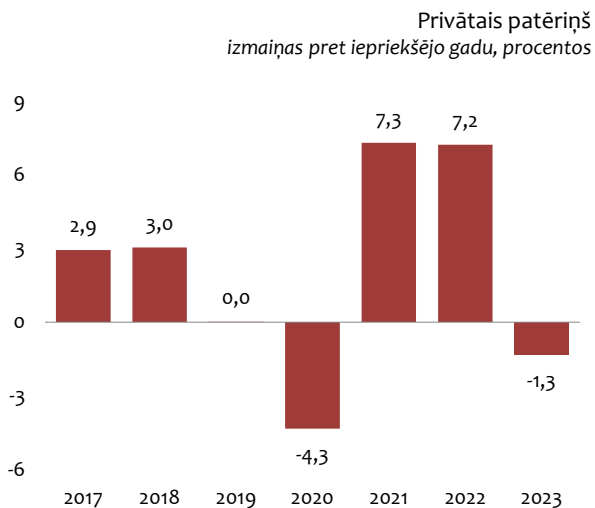
Iekšzemes kopprodukta izlietojuma ieguldījums izmaiņās procentpunktos

PATĒRIŅŠ

Privātais patēriņš 2023.gadā samazinājās. Ekonomikai atlabstot, 2021.-2022.gadā bija vērojams straujš privātā patēriņa kāpums. Tomēr cenu pieauguma tempi apstaidza algu kāpumu, kas negatīvi ietekmēja iedzīvotāju pirkjspēju 2023.gada pirmajā pusē. Neskatoties uz Covid-19 ierobežojumu atcelšanas bāzes efektu un situācijas uzlabošanās darba tirgū, privātais patēriņš straujāk saruka 1.-3.ceturksnī, bet 4.ceturksnī jau samazinājās mērenāk.

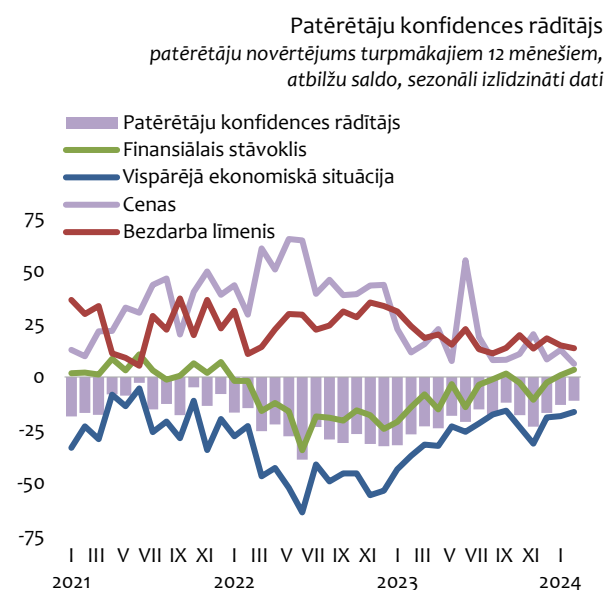
Mājsaimniecību patēriņa struktūrā lielāko daļu veido izdevumi mājoklim. Augstās cenas energoresursiem un pārtikai mudināja mājsaimniecības turpināt taupīt arī 2023.gadā un gan ar mājokli saistītie izdevumi, gan izdevumi pārtikai strauji samazinājās, bet strauji pieauga mājsaimniecību izdevumi transportam. Savukārt gada sākumā ievērojami palielinājās mājsaimniecību izdevumi par atpūtu un kultūru, kā arī restorānu un viesnīcu pakalpojumu izdevumi, ko daļēji ietekmēja zemās bāzes efekts Covid-19 ierobežojumu dēļ 2022.gada sākumā.

Mājsaimniecību patēriņa struktūra
2023.gadā, procentos

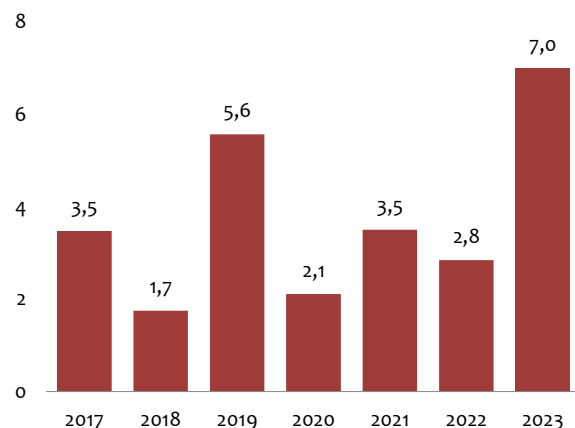
Patērētāju konfidence 2023.gadā kopumā ievērojami uzlabojās. 2022.gadā patērētāju noskaņojums bija krasi pasliktinājies pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā un to pastiprināja arī pieaugošā inflācija.

Algu līmeņa pieaugums un inflācijas mazināšanās ļauj optimistiskāk vērtēt nākotnes perspektīvas. Pozitīvā tendence bija izteikta pirmajos 3 ceturkšņos, tikai jūnija mēnesī plānotais elektroenerģijas sadales tarifu pieaugums sabojāja patērētāju noskaņojumu. 4.ceturksnī patērētāji kļuva svārstīgāki un konfidences rādītājs un tā galvenie posteņi pasliktinājās. 2024.gada pārliecība par nākotni ir atgūta un pirmajos divos mēnešos atsācies konfidences rādītāja pieaugums.

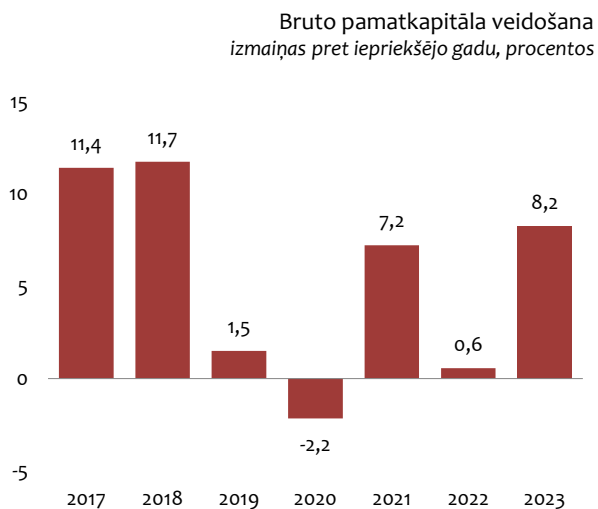
Valsts patēriņš turpina augt. Valdības īstenotie atbalsta pasākumi Covid-19 negatīvās ietekmes un energoresursu straujā cenu kāpuma mazināšanai saglabāja pozitīvu valsts patēriņa pieaugumu pēdējos gados.

Valsts patēriņš
izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos

INVESTĪCIJAS

Investīciju aktivitātes Latvijas ekonomikā pēdējos gados ir **joti nepastāvīgas**, ko būtiski ietekmē ģeopolitiskās situācija izmaiņas, finansējuma un ražošanas resursu pieejamība, kā arī citi ārējie un iekšējie faktori. Pēdējos četros gados (2020.–2023.gads) izdevumi kopējā pamatkapitāla veidošanā pieauga vidēji gadā par 3,4 %, kas ir daudz mērenāk nekā pirms Covid-19 pandēmijas 2017.–2019.gadā, kad pieaugums bija par vidēji 8,1 % gadā.

Ekonomikai stabilizējoties pēc Covid-19 pandēmijas izraisītā šoka, ieguldījumi apjomi 2021.gadā pieauga par 7,2 %. Tomēr karš Ukrainā ir palielinājis nenoteiktību un tas atspoguļojas investēšanas aktivitāšu dinamikā. 2022.gadā investīcijas pieauga tikai par 0,6 % un veidoja 21,7 % no IKP. Investīciju aktivitātes ierobežoja arī būvniecības cenu kāpums un ES finansēto programmu apgušanas kavēšanās.

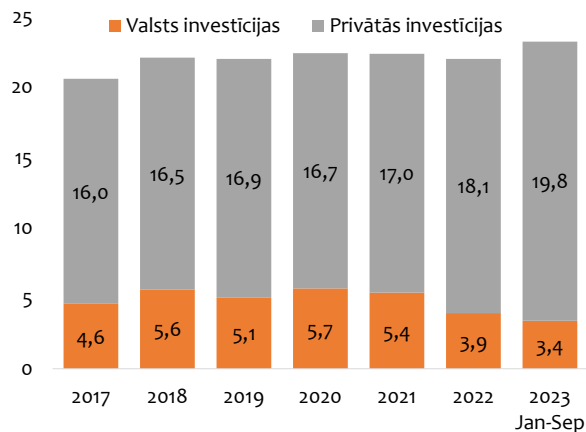
Pēc trīs gadu mērena kāpuma investīciju aktivitātes 2023.gadā strauji palielinājās - izdevumi kopējā pamatkapitāla veidošanā pieauga par 8,2 %, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu.

Vajā kredīvēšana, zems pieprasījums un lielā nenoteiktība būtiski ierobežo privātās investīcijas, kas ilgstoši saglabājas zemā līmenī. 2021. un 2022.gadā privātā sektora investīciju apjoms ik gadu pieauga par 9,1 %. Pozitīva dinamika saglabājās arī 2023.gada deviņos mēnešos –privāto investīciju apjoms bija par 5,3 % lielāks nekā gadu iepriekš un to līmenis sasniedza 19,8 % no IKP.

Valsts investīcijas Latvijā ir salīdzinoši augstā līmenī. Tās veido gandrīz 1/5 daļu no kopējām investīcijām Latvijas tautsaimniecībā un to dinamika lielā mērā ir saistīta ar ES struktūrfondu apgušanas cikliskumu. Lai arī piedzīvojām Covid-19 krīzi, valsts investīcijas 2020.gadā palielinājās par 8 % un 2021.gadā -par 1,8 %. Savukārt 2022.gadā (salīdzināmās cenās) tās saruka un bija attiecīgi par 26,2 % mazākā apjomā nekā pirms gada. 2023.gadā deviņos

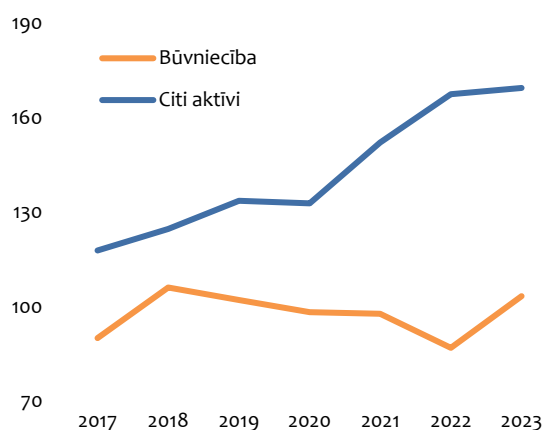
mēnešos, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, valsts investīciju apjoms palielinājās par 15,4 %.

Valsts un privātās investīcijas procentos no IKP

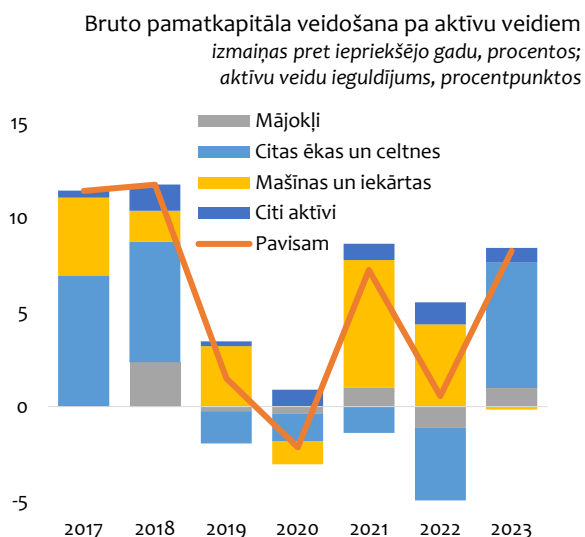

Kopējā investīciju apjomā lielāko daļu veido ieguldījumi būvniecības aktīvos. Galvenokārt tie ir ieguldījumi ēkās un būvēs, kas pēdējos četros gados (2020.–2023.gadā) veidoja 48,8 % no izdevumiem kopējā pamatkapitāla veidošanai. Periodā no 2020. līdz 2022.gadam ieguldījumi būvniecības aktīvos (vērtējot salīdzināmās cenās) saruka – vidēji gadā par gandrīz 6 %, tai skaitā 2022.gadā – par 11 %. 2023.gadā investēšanas aktivitātes būvniecības aktīvos strauji pieauga – par 19 %. To noteica investīciju kāpums inženierbūvēs un ēkās – par 21,4 %, un ieguldījumu pieaugums mājokļos par 11,3 %.

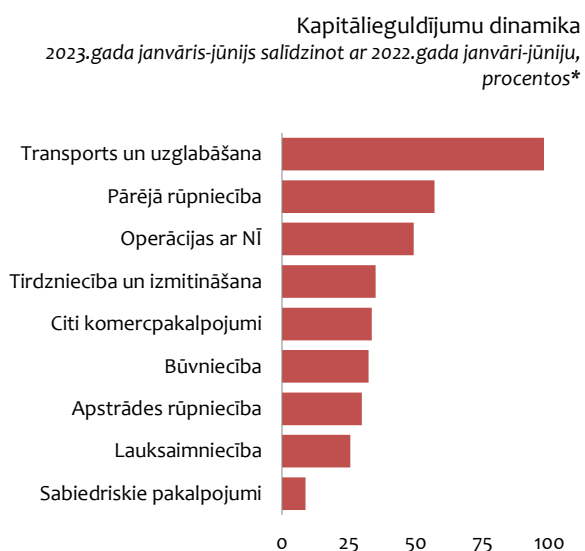
Bruto pamatkapitāla veidošana pa aktīvu veidiem 2015.gads = 100

Investīciju mašīnās un tehnoloģiskajās iekārtās (bez transportlīdzekļiem) dinamika ir lēnāka nekā citos aktīvos. 2022.gadā mašīnās un iekārtās kopumā bija investēts par 9,4 % vairāk nekā pirms gada. Savukārt 2023.gadā šādi ieguldījumi būtiski samazinājās un bija par 8,9 % mazākā apjomā nekā 2022.gadā.

Investīciju kāpumu pēdējos gados lielā mērā noteica ieguldījumi transportlīdzekļos, kā arī informācijas un komunikācijas tehnoloģiju iekārtās, kas ir nepieciešams aprīkojums attālināta darba nodrošināšanai.

* aprēķināts, izmantojot ceturkšņu datus, faktiskajās cenās

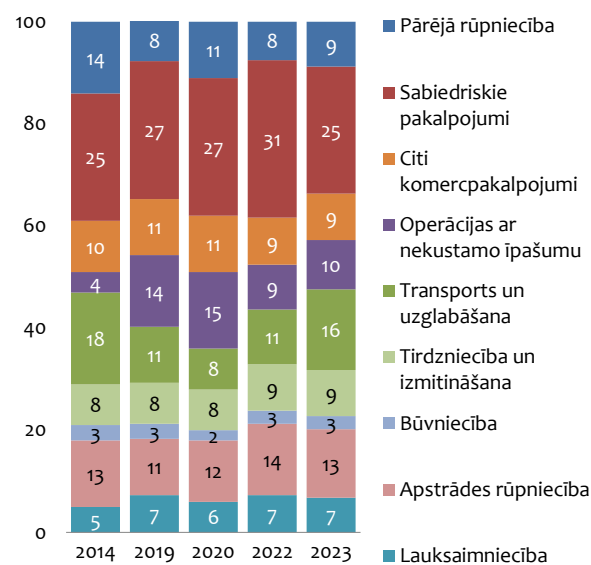
Investīcijas intelektuālā īpašuma aktīvos veido aptuveni 7 % no kopējām investīcijām. Tām raksturīga noturība ekonomikas recesijas gados un kopumā vērojama augoša dinamika. Kopš 2020.gada ieguldījumi šajos aktīvos palielinājās 1,5 reizes. 2023.gadā intelektuālā īpašuma produktos bija investēti par 0,8 % mazāk nekā gadu iepriekš un tie veidoja 2,4 % no IKP.

Kapitālieguldījumi materiālajos pamatlīdzekļos preču ražošanas nozarēs 2023.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu (vērtējot faktiskajās cenās), bija gandrīz par 35,6 % lielākā apjomā. Savukārt pakalpojumu nozarēs kapitālieguldījumi pieauga 34,7 %.

Lielākais devums 2023.gadā bija ieguldījumu palielinājumam transporta un uzglabāšanas nozarē (par 98 %), darījumos ar nekustamo īpašumu (par 49,3 %), tirdzniecībā (par 36,5 %), apstrādes rūpniecības nozarē (par 29,9 %), kā arī enerģētikas nozarē (par 62,7 %). Savukārt kapitālieguldījumi ieguves rūpniecība bija par 0,1 % mazākā apjomā nekā pirms gada.

Eiropas Investīciju bankas (EIB) 2023.gadā veiktie apsekojuma dati liecina, ka investīciju jomā Latvijas uzņēmēji par nozīmīgākajiem ilgtermiņa šķēršļiem uzskata kvalificētā personāla nepietiekamību un nākotnes nenoteiktību. Tie ir arī divi visbiežāk minētie šķēršļi ES dalībvalstīs. Investīcijas ierobežo arī energoresursu dārdzība un nepilnības uzņēmējdarbības regulēšanā. Krievijas militārās agresijas izraisītā energoresursu cenu kāpuma negatīvā ietekme var palielināties, ja Latvijas tautsaimniecības, atsevišķu tās nozaru vai uzņēmumu attīstība vai noieta perspektīvas vājināsies.

Kapitālieguldījumu struktūra pa nozarēm, procentos*

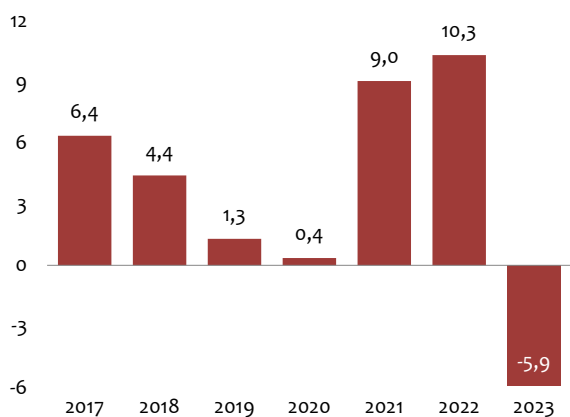
* Bruto kapitālieguldījumi materiālajos aktīvos. Aprēķināts, izmantojot ceturkšņu datus.

Investīciju dinamiku arī turpmāk ietekmēs starptautiskās vides nenoteiktība. Pozitīvā ietekme būs ES finansējumam, kas ir nozīmīgs investīciju līmeņa kāpināšanas stimuls. Būtisks ieguldījums investīciju aktivitāšu palielināšanā būs vairākiem projektiem, kurus paredzēts finansēt *Atjaunošanas un noturības mehānisma* ietvaros. Liela nozīme ir arī kredītportfeļa palielināšanai, kas ilgstoši ir ļoti mazs. Tomēr jāatzīmē, ka tuvākajos gados investīcijas būtiski ierobežos gan izmaksu kāpums, gan kreditēšanas sadārdzināšanās, ECB īstenojot ierobežojošo monetāro politiku.

EKSPORTS

Eksports ir viens no galvenajiem tautsaimniecības attīstības dzinuljiem. Eksporta izaugsme ir cieši saistīta ar ārējo pieprasījumu un galveno partnervalstu ekonomiskās attīstības tempiem.

Preču un pakalpojumu eksports
izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos

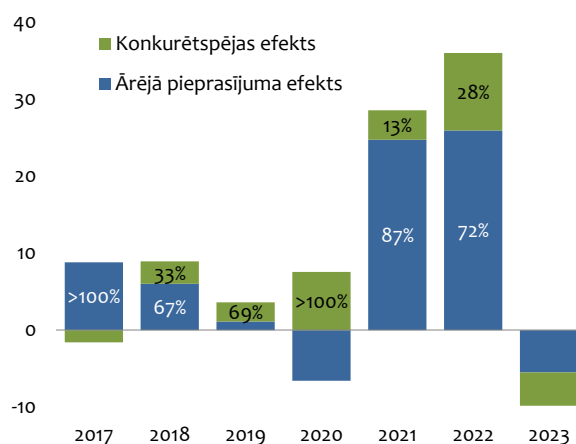
2020.gadā preču un pakalpojumu eksporta apjomi praktiski nepieauga, galvenokārt Covid-19 pandēmijas dēļ. 2021.gadā pateicoties būtiskam ārējam pieprasījumam, gan arī daļēji bāzes efekta dēļ, eksporta pieaugums atsāka augt.

2022.gadā, turpinot augt ārējam pieprasījumam, eksporta apjomi būtiski pieauga. Eksporta izaugsme vienlīdz strauja bija 1.-3.ceturksnī, savukārt gada pēdējā ceturksnī tā nedaudz piebremzējās.

2023.gadā, lielākoties vāja ārējā pieprasījuma dēļ, eksporta apjomi bija zemāki nekā pirms gada.

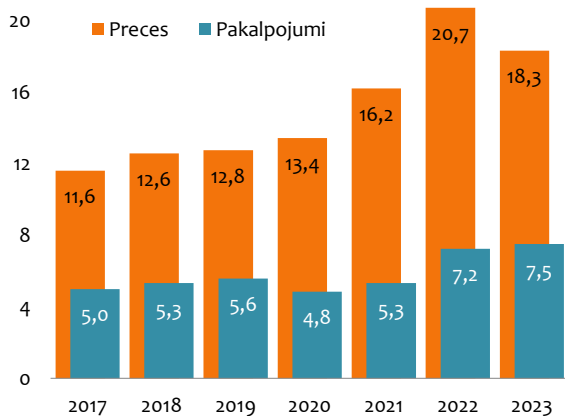
2018.gadā eksporta pieaugumu pamatā noteica ārējais pieprasījums, savukārt cenu konkurētspējas loma eksporta pieaugumā bija mazāka, bet 2019.gadā eksporta izaugsmi veicināja konkurētspējas efekts, kas saistīts ar veiksmīgu jaunu tirgu apgūšanu. 2020.gadā, Covid-19 izplatības ietekmē, strauji saruka ārējais pieprasījums, ko gandrīz pilnībā kompensēja konkurētspējas pieaugums atsevišķās nozarēs. Gan 2021.gadā, gan arī 2022.gadā eksporta izaugsmi veicināja gan straujš ārējā pieprasījuma pieaugums, gan arī konkurētspēja. Savukārt pretējs efekts bija vērojams 2023.gadā.

Eksporta patstāvīgās tirgus daļas analīze
Latvijas preču eksporta uz ES valstīm izmaiņu struktūra, procentos

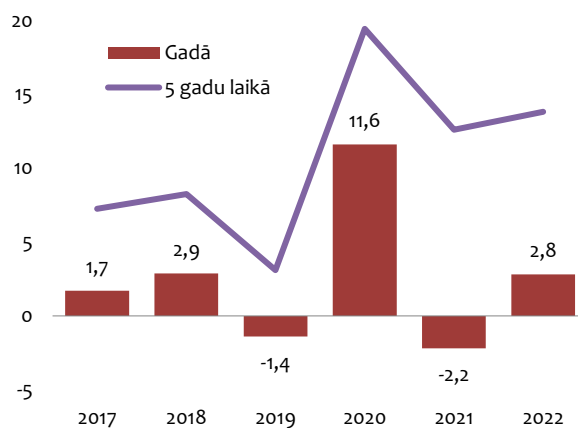

Kopš 2016.gada Latvijas eksporta daļai pasaules tirgū ir tendence pieaugt, izņemot 2019. un 2021.gadu, kad Latvijas eksporta izaugsmes tempi bija zemāki nekā vidēji pasaulē. Tas liecina, ka Latvija saglabā konkurētspēju, neraugoties uz strauju darbaspēka izmaksu pieaugumu.

Preču un pakalpojumu eksports
faktiskajās cenās, mljrd. eiro

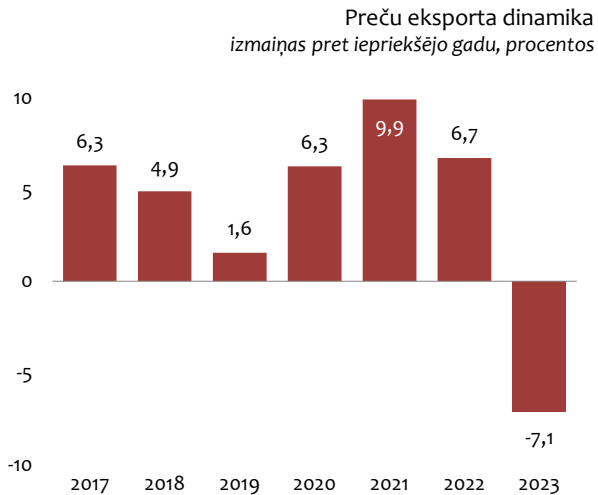

Eksporta tirgus daļa pasaules eksportā
izmaiņas, procentos

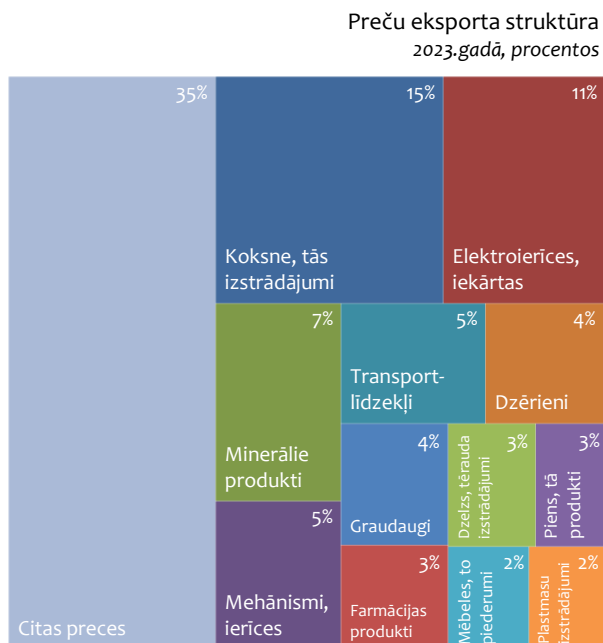
Preču eksports

Preču eksporta īpatsvars kopš 2020.gada nav būtiski mainījies un veido aptuveni 3/4 daļas no kopējā Latvijas eksporta.

2020.-2022.gadā preču eksporta izaugsme bija samērā strauja. 2022.gadā salīdzināmās cenās eksports pieauga par 6,7 %, pie tam būtiski palielinoties eksporta cenām. Pieaugums faktiskajās cenās bija daudz straujāks – par 27,9 procentiem.

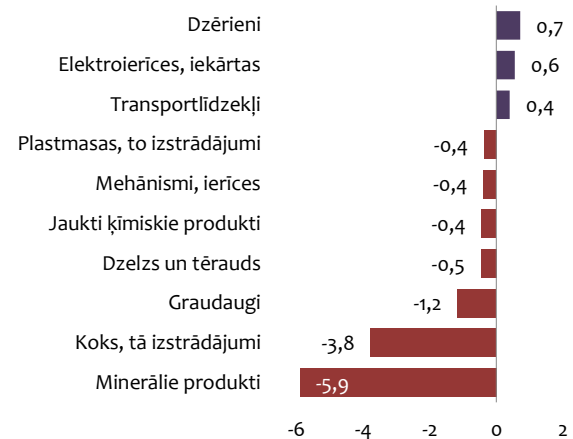
Pretējs efekts bija vērojams 2023.gadā, eksporta apjomi samazinājās gan faktiskajās, gan arī salīdzināmās cenās.

2023.gadā preču eksporta vērtība samazinājās par 10,9 %. Eksporta samazinājumu noteica minerālo produktu un koksnes un tās izstrādājumu eksporta vērtības samazinājums, savukārt to daļēji kompensēja dzērienu un

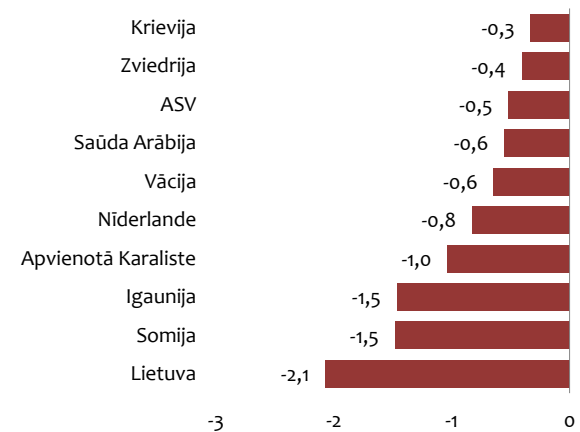
elektroierīču eksporta izaugsme. Arī 2024.gada janvārī eksporta apjomi nedaudz saruka – par 1,1 %, ko noteica minerālo produktu eksporta vērtības samazinājums.

Preču grupas ar lielāko ietekmi Latvijas eksporta izmaiņās
ieguldījums izmaiņās 2023.gadā, procentpunktos

2023.gadā preču eksports uz atsevišķām valstīm nedaudz pieauga, bet samazinājās uz vairākiem galvenajiem eksporta tirgiem – ES valstīm, kā arī Apvienoto Karalisti.

Valstis ar lielāko ietekmi Latvijas preču eksporta izmaiņās
ieguldījums izmaiņās 2023.gadā, procentpunktos

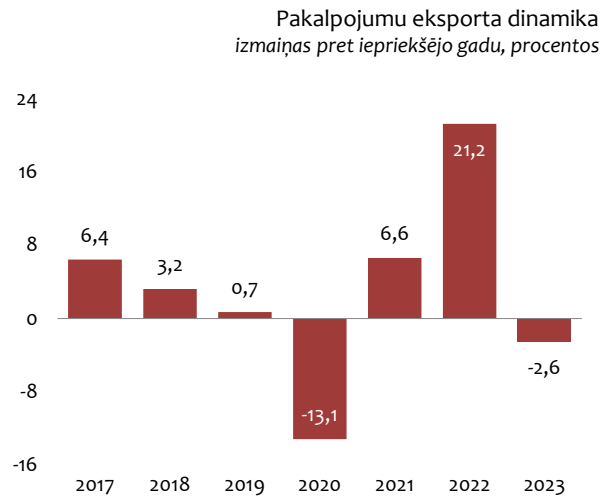

Svarīgākās Latvijas preču eksporta partnervalstis 2023.gadā bija Lietuva, Igaunija, Vācija, Krievija, Zviedrija, Apvienotā Karaliste, Dānija, Polija un Somija. Uz šīm valstīm Latvija eksportēja aptuveni divas trešdaļas no visām precēm.

2023.gadā galvenās eksporta preces uz ES valstīm bija koksne un tās izstrādājumi, elektroierīces un iekārtas, kā arī minerālie produkti. Eksportā uz NVS valstīm lielu daļu sastādīja alkoholiskie dzērieni un farmācijas produkti, bet uz pārējām valstīm lielākās eksporta grupas bija koksne un tās izstrādājumi, graudaugi, kā arī elektroierīces un iekārtas.

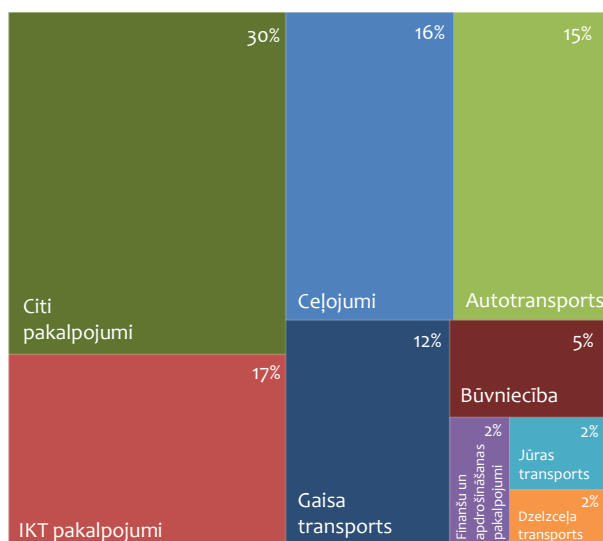
Pakalpojumu eksports

No 2016. līdz 2021.gadam Latvijas pakalpojumu eksports auga līdzīgos tempos kā preču eksports. Izņēmums bija 2020.gads, kad noteikto Covid ierobežojumu ietekmē pakalpojumu eksports būtiski saruka. 2021.gadā pakalpojumu eksports atsāka augt un 2022.gadā tā tempi būtiski pārsniedza preču eksporta izaugsmi. 2023.gada pirmajā pusē pakalpojumu eksports turpināja augt, bet otrajā pusē – samazinājās.

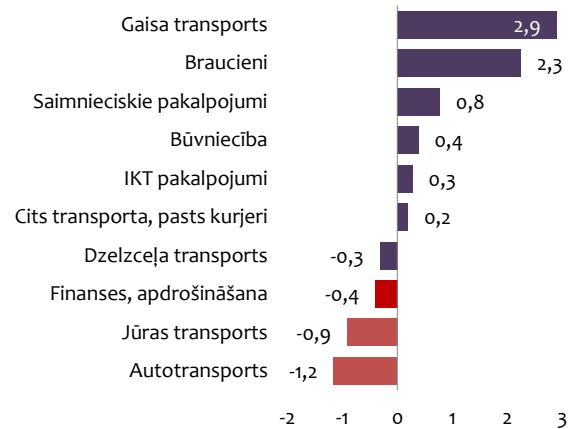

2022.gadā pakalpojumu eksports faktiskajās cenās pieauga par 35,9 %, bet 2023.gadā – par 3,8 %. 2023.gadā lielu ieguldījumu pakalpojumu eksporta izaugsmē veidoja vairāki pakalpojumu posteņi – gaisa transporta pakalpojumi, ceļojumi, tirdzniecības starpniecības un IKT pakalpojumi. Savukārt samazinājās jūras un dzelzceļa transporta, kā arī finanšu un apdrošināšanas pakalpojumu eksporta vērtība.

Pakalpojumu eksporta struktūra pa posteņiem 2023.gadā, procentos

Pakalpojumu posteņu eksporta attīstība ieguldījums izmaiņās 2023.gadā, procentpunktos

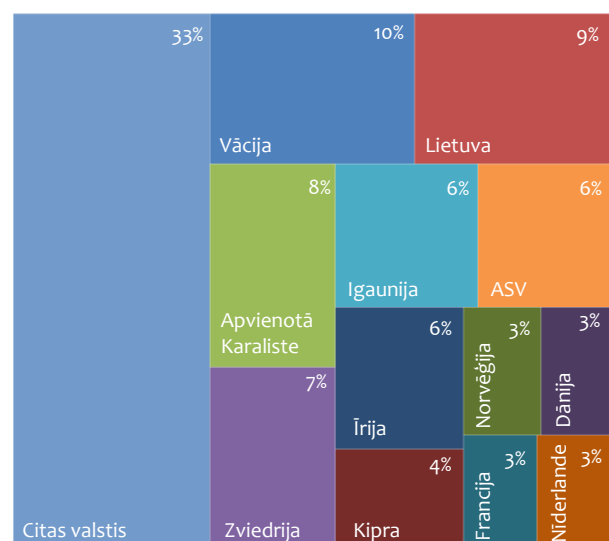

Pakalpojumu eksportā pa valstu grupām arvien lielāku īpatsvaru veido eksports uz ES valstīm. 2019.gadā tas sastādīja 61 %, bet 2023.gadā – 64 % no visa pakalpojumu eksporta. Lielu daļu pakalpojumu eksportā uz ES valstīm sastāda tirdzniecības starpniecības, autotransporta pārvadājumi, ceļojumi, gaisa transporta, kā arī IKT pakalpojumi.

Arvien mazāku pakalpojumu eksporta daļu sastāda eksports uz NVS valstīm, kas pārsvarā saistīts ar tranzītpakalpojumiem un tā dinamiku. Jāatzīmē, ka pakalpojumu eksporta īpatsvars uz NVS valstīm ir samazinājies no 12 % 2019.gadā līdz 3,5 % 2023.gadā.

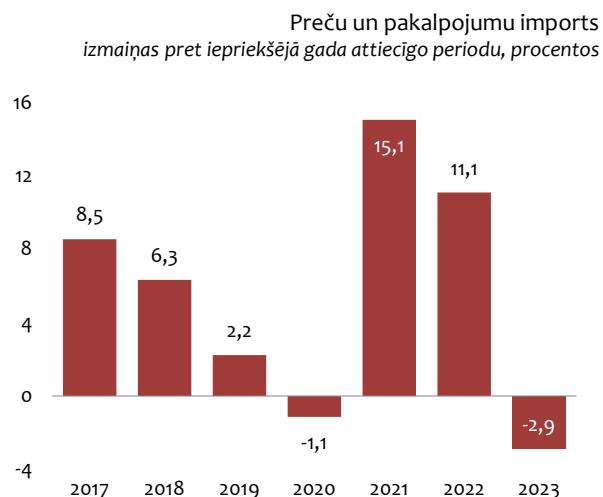
Pārējo valstu grupā, izņemot ES un NVS, pakalpojumu eksports attīstās dinamiski. 2023.gadā tas straujāk auga uz Apvienotajiem Arābu Emirātiem, Ukrainu, Menas salu un Šveici.

Pakalpojumu eksporta struktūra pa valstīm 2023.gadā, procentos

IMPORTS

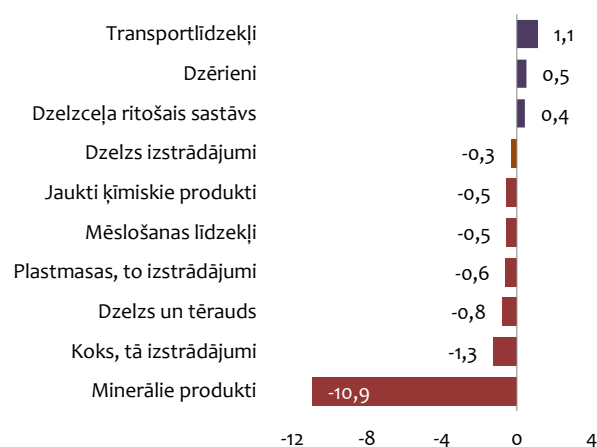
Preču un pakalpojumu importa izaugsme līdz 2019.gadam bija līdzīga eksporta izaugsmei. 2020.gadā Covid-19 ietekmē būtiski samazinājās pakalpojumu imports, bet preču imports nedaudz pieauga. Savukārt 2021.gadā, ievērojami pieauga gan preču, gan pakalpojumu imports. 2022.gadā turpinājās importa izaugsme, straujāk augot pakalpojumu, mērenāk – preču importam.

2023.gadā preču imports bija par 3,9 % mazāks, bet pakalpojumu imports par 2,5 % lielāks nekā pirms gada.

Preču importa samazinājumu 2023.gadā būtiski ietekmēja minerālo produktu importa vērtības sarukums, savukārt pieauga transportlīdzekļu, dzērienu un dzelzceļa ritošā sastāva imports. Preču importa būtiski samazinājās arī 2024.gada janvārī – par 15,3 %, ko, līdzīgi kā eksportam, noteica minerālo produktu importa vērtības sarukums.

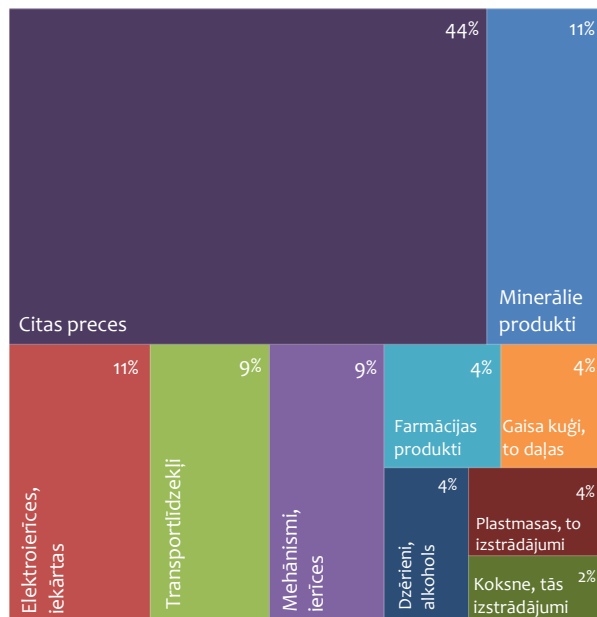
Preču grupas ar lielāko ietekmi Latvijas importa izmaiņās ieguldījums izmaiņās 2023.gadā, procentpunktos

Galvenās Latvijas preču importa partnervalstis ir Lietuva, Vācija, Polija, Igaunija, Nīderlande, Somija, Ķīna un Itālija. Imports no šīm valstīm 2023.gadā veidoja divas trešdaļas

no kopējā Latvijas preču importa. Jāatzīmē, ka būtiski samazinājies imports no Krievijas, kas sastādīja vien 2,6 % no kopējā preču importa. Salīdzinājumam – 2021.gadā imports no Krievijas sastādīja 9,1 % no visa importa.

Latvijas preču importa struktūra 2023.gadā, procentos

2023.gadā galvenās importa preču grupas no ES valstīm bija minerālie produkti, transportlīdzekļi, mehānismi un elektroierīces. Importā no NVS valstīm joprojām lielu daļu sastāda minerālie produkti (2023.gadā – 29 %), kā arī lopbarība, graudaugu produkti un dzīvnieku, augu tauki un eļļas. Imports no Krievijas sastāda divas trešdaļas no visa NVS importa.

Latvijas pakalpojumu imports 2017.-2019.gadā attīstījās dinamiski, bet 2020.gadā, Covid-19 izplatības ietekmē un ar to saistīto ierobežojumu dēļ, tas nedaudz saruka. 2021.-2022.gadā, daļēji pateicoties bāzes efektam, pakalpojumu imports atsāka augt.

Lai arī 2023.gadā pakalpojumu imports salīdzināmās cenās pieauga mēreni, faktiskajās cenās tas auga straujāk – par 8,6 %.

Lielu daļu pakalpojumu importā sastāda tirdzniecības starpniecības darījumu, transporta pakalpojumu un ceļojumu pakalpojumu imports.

Pakalpojumu importa struktūrā aptuveni 2/3 daļas sastāda ES valstis. 2023.gadā straujāk pieauga imports no Vācijas, Zviedrijas, Īrijas, Turcijas, Lietuvas, Polijas, Nīderlandes un Spānijas. Savukārt būtiski 2023.gadā samazinājās pakalpojumu imports no Krievijas. Mērenāk tas saruka no, Luksemburgas, Baltkrievijas un Ķīnas.

2024 | 1

NOZARU IEGULDĪJUMS

2009.-2010.gadā, samazinoties darbaspēka izmaksām, uzlabojās Latvijas ražotāju konkurētspēja, kas bija pamats eksporta pieaugumam. Mainījās tautsaimniecības struktūra. 2010.gadā ražojošās nozares (lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība, rūpniecība, kā arī būvniecības) sastādīja 27,6 %, bet 2023.gadā – 28,5 % no kopējās pievienotās vērtības. 2023.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, tautsaimniecības struktūrā īpatsvars ir pieaudzis būvniecībā, komercpakalpojumu un sabiedrisko pakalpojumu nozarēs, bet samazinājies pārējā rūpniecībā, transportā, tirdzniecībā un izmitināšanā, savukārt lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā un apstrādes rūpniecībā tas praktiski saglabājies nemainīgs.

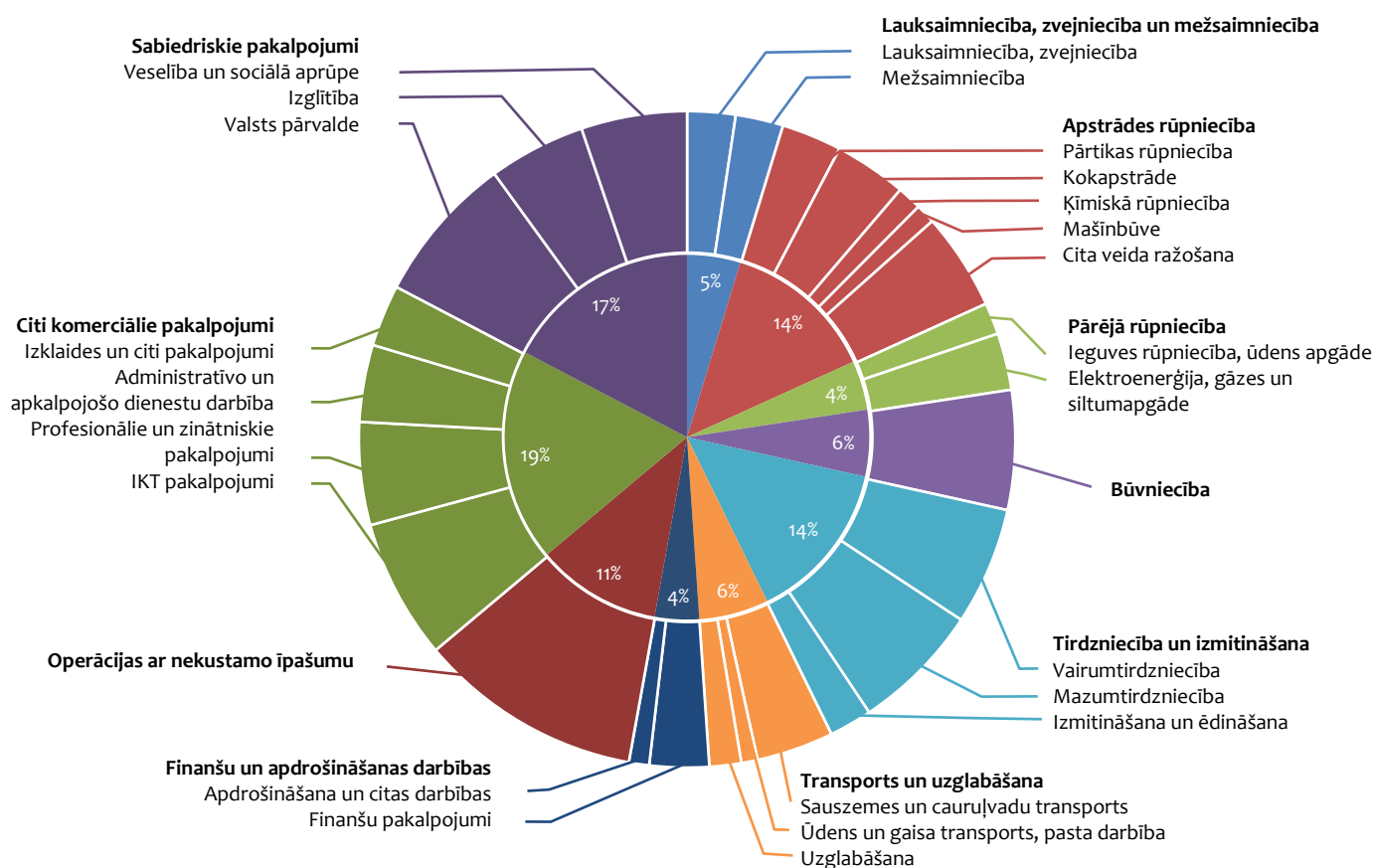
2015.-2019.gados izaugsme bija visās nozarēs, izņemot elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes un gaisa kondicionēšanas nozari, finanšu darbības un operācijas ar nekustamo īpašumu. Tirdzniecības un apstrādes

rūpniecības apjomu kāpumam bija lielākā ietekme izaugsme.

2020.gadā Covid-19 krīze negatīvi ietekmēja praktiski visas nozares un lielākā ietekme bija apjomu kritumam lielā daļā pakalpojumu nozaru un būvniecībā. Ekonomikai atlabstot, 2021.-2022.gadā izaugsme bija vērojama visās nozarēs, izņemot būvniecību un pārējo rūpniecību. Lielākā ietekme bija apjomu kāpumam tirdzniecībā un apstrādes rūpniecībā.

2023.gadā, ekonomikai sabremzējoties, apjomi samazinājās visās ražojošajās nozarēs, izņemot būvniecību, bet pieauga visās pakalpojumu nozarēs, izņemot tirdzniecību, transportu un veselības aprūpi. Lielākā ietekme bija apjomu kāpumam būvniecībā un valsts pārvaldē un aizsardzībā un kritumam tirdzniecībā, apstrādes rūpniecībā un transportā.

Pievienotās vērtības struktūra
2023.gadā*, procentos

* Ekonomikas ministrijas aprēķini

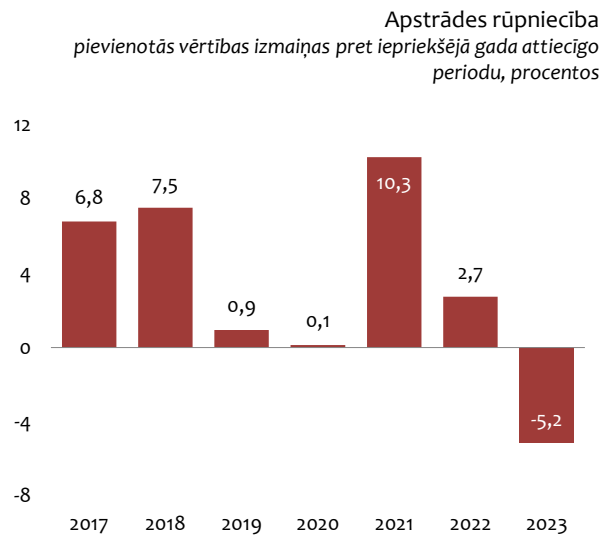

Nozaru attīstības tendences
izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Iekšzemes kopprodukts	3,3	4,0	0,6	-3,5	6,7	3,0	-0,3
Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	1,9	-3,6	20,0	-0,4	1,1	6,5	-8,1
leguves rūpniecība un karjeru izstrāde	9,1	9,1	-8,6	6,2	-5,0	-0,4	-19,5
Apstrādes rūpniecība	6,8	7,5	0,9	0,1	10,3	2,7	-5,2
Pārtikas rūpniecība	5,2	-2,9	-0,7	-1,7	1,3	1,3	2,8
Vieglā rūpniecība	7,6	-0,8	-2,6	-9,5	11,8	5,1	-7,2
Kokapstrāde	2,1	4,5	0,0	4,5	3,7	-1,0	-8,4
Papīra ražošana un poligrāfija	4,5	-3,7	5,7	4,7	14,0	-2,7	-23,0
Ķīmiskā rūpniecība	11,4	7,0	3,9	-1,8	14,8	4,1	-7,7
Nemetālisko minerālu ražošana	11,1	1,3	-2,1	-1,4	4,4	5,4	-16,8
Metālapstrāde	12,0	3,6	13,5	-5,6	5,8	16,1	-6,1
Elektrisko un optisko iekārtu ražošana	15,8	12,1	11,3	12,1	5,7	3,5	13,6
Mašīnu un iekārtu ražošana	21,5	7,0	-1,9	-2,7	24,1	-12,3	4,2
Transportlīdzekļu ražošana	22,8	7,3	-7,7	-15,3	17,7	19,5	-15,5
Pārējās rūpniecības nozares	4,3	-1,8	2,8	-14,2	11,8	3,8	-4,1
Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	-1,9	-38,8	-10,4	30,4	29,3	-14,0	-0,7
Būvniecība	14,7	12,4	1,3	-5,9	-13,6	-11,3	18,6
Ēku būvniecība	11,7	16,1	11,4	-8,1	-16,1	-9,8	26,8
Inženierbūves	26,6	6,5	-11,5	-7,4	-15,3	-13,1	10,8
Tirdzniecība	2,6	3,9	2,2	-4,2	19,8	-6,1	-5,1
Mazumtirdzniecība	0,4	1,2	-2,0	-0,3	16,7	3,1	-1,9
Transporta un uzglabāšana	6,6	3,8	-2,1	-18,6	6,6	3,0	-7,8
Kravu pārvadājumi dzelzceļā	-8,4	12,5	-15,8	-42,0	-9,5	-2,1	-27,5
Ostās pārkrāvētās kravas	-2,0	6,9	-5,7	-27,9	-7,2	15,2	-19,6
Kravu pārvadājumi ar autotransportu	7,0	12,8	-3,8	2,6	7,8	-0,8	-0,3
Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	9,3	7,6	-4,9	-31,4	-4,1	57,3	7,4
Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	8,7	9,6	3,6	0,6	12,6	12,6	2,5
Finanšu un apdrošināšanas darbības	-17,7	-2,4	-9,9	0,6	16,0	-9,4	2,3
Operācijas ar nekustamo īpašumu	-1,6	2,3	-1,0	-1,9	5,8	0,1	3,1
Citi komercpakalpojumi	4,6	2,7	-0,6	-2,1	5,2	17,3	1,1
Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	3,7	2,7	0,2	2,8	0,5	3,7	6,1
Izglītība	4,4	3,1	-4,4	1,1	-0,8	4,1	7,8
Veselība un sociālā aprūpe	4,4	9,3	4,8	-3,4	6,1	1,0	-1,5
Māksla, izklaide un atpūta	5,1	6,1	1,9	-33,5	2,8	29,4	11,7

APSTRĀDES RŪPNIĒCĪBA

Apstrādes rūpniecības attīstību veicina Latvijas ražotāju konkurētspējas uzlabošanās, kā arī pieprasījuma dinamika lielākajos eksporta tirgos. Īpaši strauji ražošanas apjomi pieauga 2017. un 2018.gadā, vājāk – 2019.gadā. Covid-19 krīzes ietekmē 2020.gadā apstrādes rūpniecības izaugsme piebremzējās.

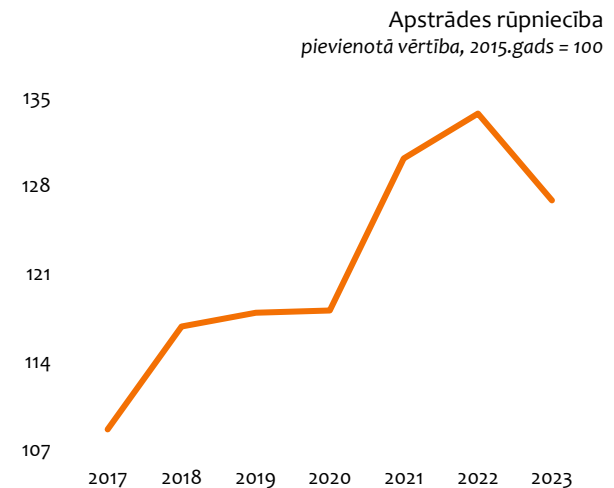

2021.gadā apstrādes rūpniecībā atsākās straujāka izaugsme. Salīdzinoši strauji nozares izaugsmes tempi saglabājas arī 2022.gada pirmajā pusē, savukārt otrajā pusē izaugsme jau bija negatīva.

Līdzīgi kā 2022.gada 2.pusgadā arī 2023.gadā kopumā apstrādes rūpniecības ražošanas apjomi bija mazāki nekā pirms gada. To galvenokārt noteica samazinājumi kokapstrādes, kā arī nemetālisko minerālu ražošanas un ķīmiskās rūpniecības apakšnozarēs. Kritumu daļēji

kompensēja izaugsme elektrisko un optisko iekārtu un pārtikas rūpniecībā. Arī 2024.gada janvāris apstrādes rūpniecībā iezīmējās ar mīnus zīmi.

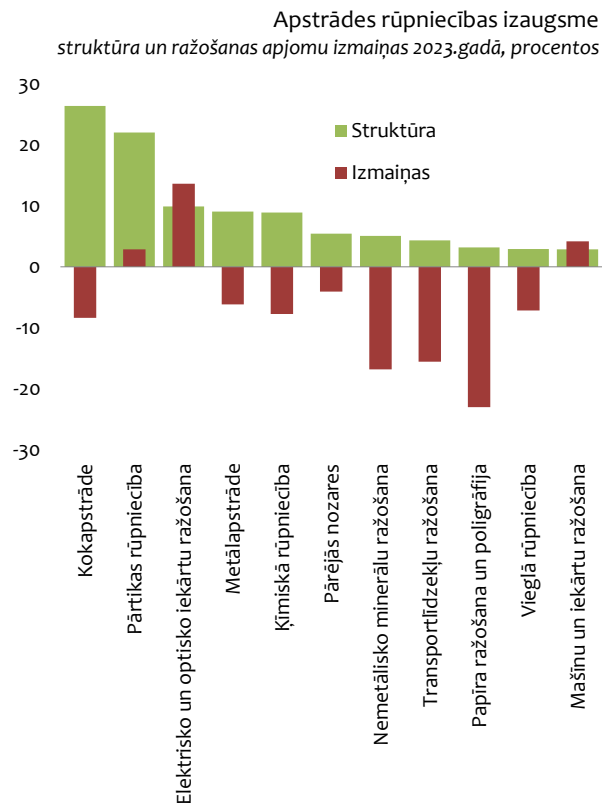
2023.gadā apstrādes rūpniecības apgrozījums faktiskajās cenās samazinājās par 2,6 %. Lēnāk saruka vietējā tirgū realizētās, bet nedaudz straujāk – eksportētās produkcijas apjomi. Arī 2024.gada janvārī nedaudz saruka gan vietējā tirgus, gan eksporta realizācija.

2021.gadā darbavietu skaits apstrādes rūpniecībā pieauga par 5 tūkst., bet 2022.gadā un 2023.gadā atkal saruka – par attiecīgi 1,9 un 6 tūkst. 2023.gadā aizņemto darbavietu skaits samazinājās kokapstrādes, nemetālisko minerālu ražošanas, papīra ražošanas un poligrāfijas, vieglās un ķīmiskās rūpniecības nozarēs. Savukārt darba vietu skaits pieauga datoru, elektrisko un optisko iekārtu un transportlīdzekļu ražošanas nozarēs.

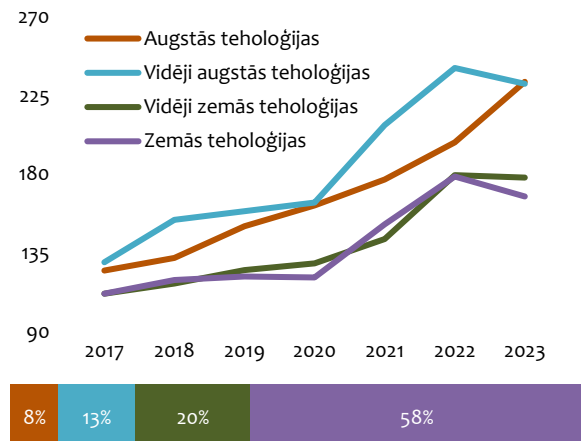
Apstrādes rūpniecības struktūra un nozaru attīstības tendences procentos

	Struktūra 2023.gadā			Ražošanas apjomu izmaiņas				
	Izlaide	Aizņemtās darbavietas	Eksporta īpatsvars realizācijā	2020	2021	2022	2023	2024 Jan
Apstrādes rūpniecība	100	100	65,9	-0,9	7,5	2,7	-5,2	-6,6
Pārtikas ražošana	22,0	18,7	42,2	-1,7	1,3	1,3	2,8	4,7
Vieglā rūpniecība	2,9	8,0	85,7	-9,5	11,8	5,1	-7,2	-8,0
Kokapstrāde	26,4	20,4	67,3	4,5	3,7	-1,0	-8,4	-1,6
Papīra ražošana, poligrāfija	3,2	4,4	62,7	4,7	14,0	-2,7	-23,0	8,7
Ķīmija un farmācija	8,9	7,5	76,7	-1,8	14,8	4,1	-7,7	-24,7
Nemetāliskie minerāli	5,1	5,3	50,1	-1,4	4,4	5,4	-16,8	-23,7
Metālapstrāde	9,1	11,2	65,3	-5,6	5,8	16,1	-6,1	-6,8
Elektroniskās iekārtas	9,9	5,7	87,9	12,1	5,7	3,5	13,6	-6,7
Mašīnu un iekārtu ražošana	2,9	3,1	90,8	-2,7	24,1	-12,3	4,2	1,0
Transportlīdzekļu ražošana	4,3	3,6	92,3	-15,3	17,7	19,5	-15,5	-8,2
Pārējās nozares	5,4	12,1	67,7	-14,2	11,8	3,8	-4,1	-17,0

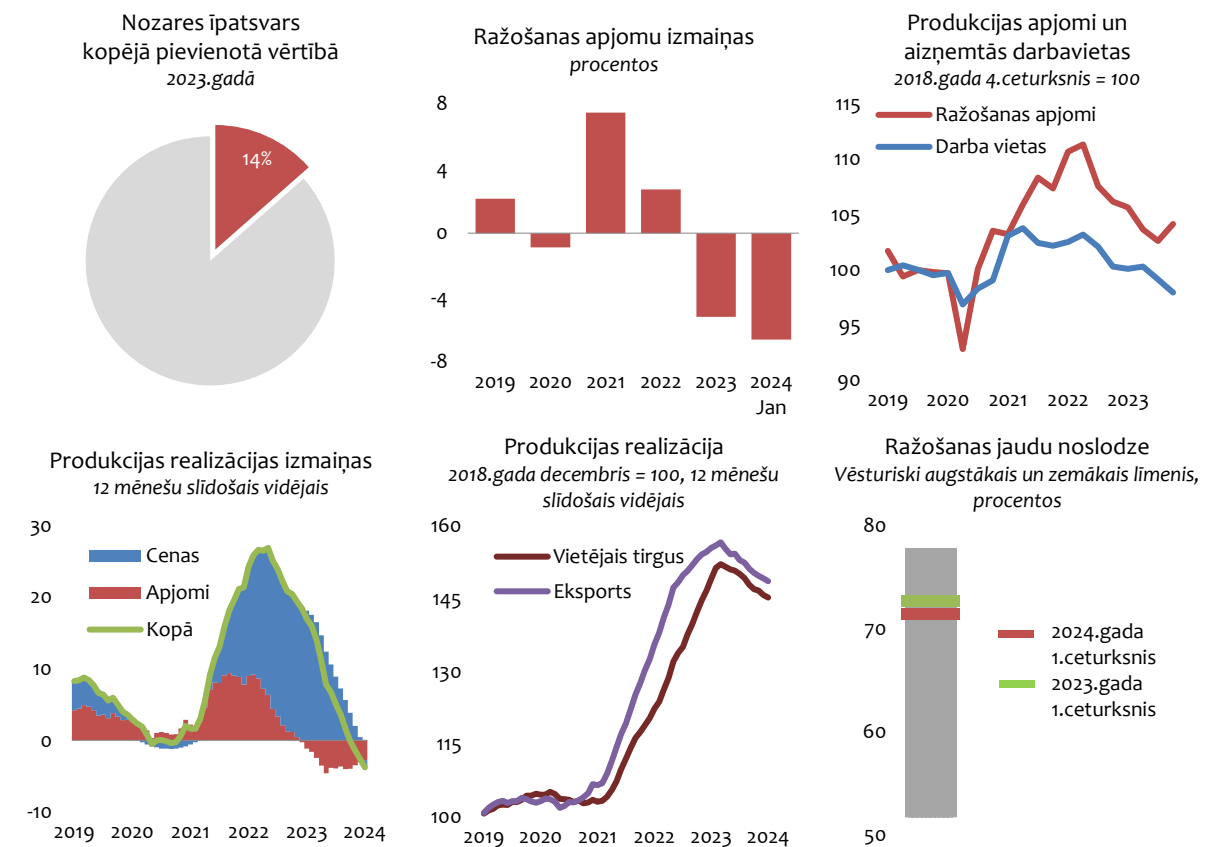

Vājš pieprasījums lielākajā Latvijas preču noieta tirgū ES lielākoties noteica apstrādes rūpniecības izaugsmes sarukumu 2023.gadā. Tāpat nozares attīstību negatīvi ietekmēja kara darbība Ukrainā, kā rezultātā tiek traucētas līdzšinējās izejvielu piegāžu ķēdes. Lai arī 2024.gads ir iesācies ar nelielu izlaides samazinājumu, sagaidāms, ka gadā kopumā apstrādes rūpniecība atgriezīsies pie pozitīviem izaugsmes, ko galvenokārt noteiks eksporta iespēju uzlabošanās.

Apstrādes rūpniecības ražošanas apjomu indekss un struktūra pa tehnoloģiju līmeņiem 2015.gads = 100, struktūra 2023.gadā, procentos

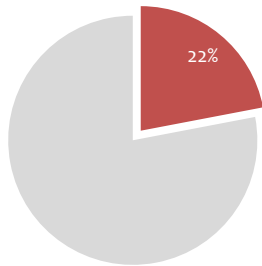
Apstrādes rūpniecības galvenie rādītāji¹

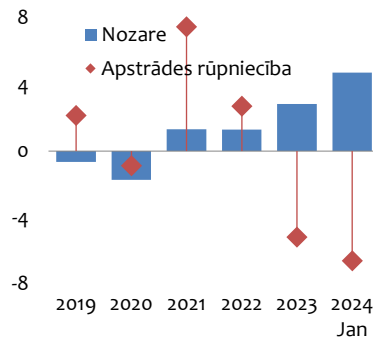
¹ dati par produkcijas realizāciju līdz 2024.gada janvārim

Pārtikas produktu un dzērienu ražošana

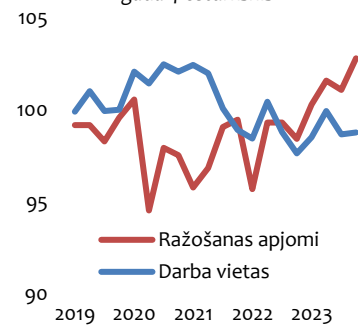
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2023.gadā

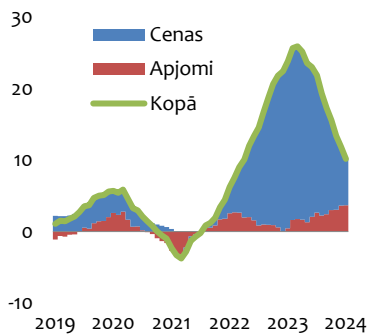
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

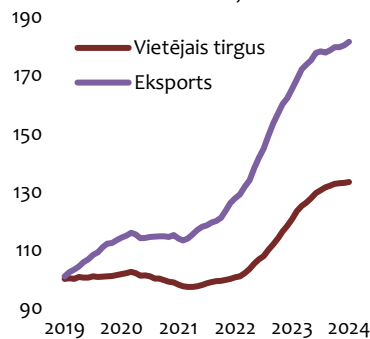
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas 2018.gada 4.ceturksnis = 100

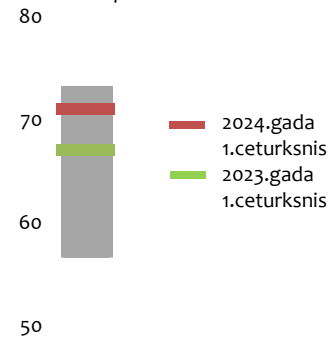
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

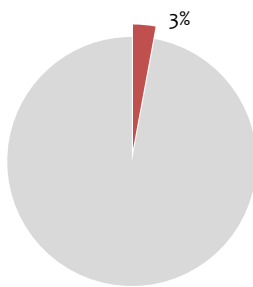

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

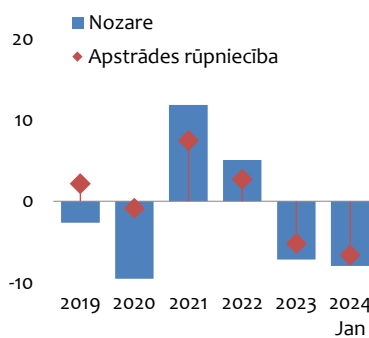

Viegļā rūpniecība

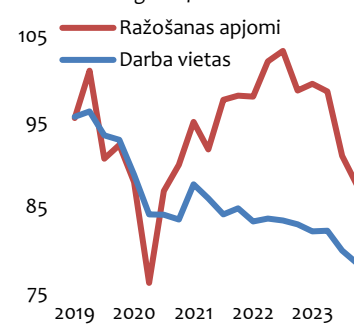
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2023.gadā

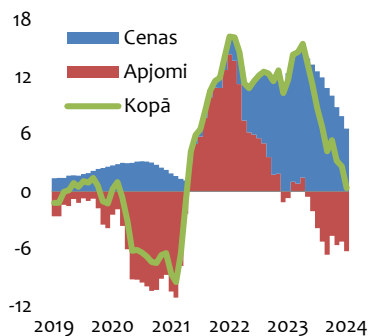
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

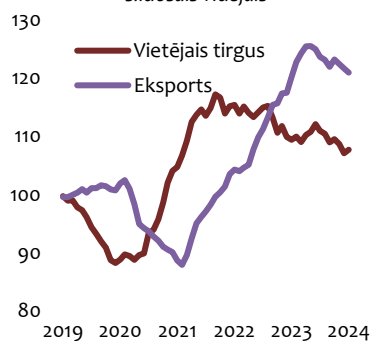
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas 2018.gada 4.ceturksnis = 100

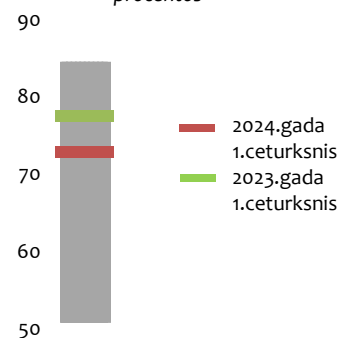
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

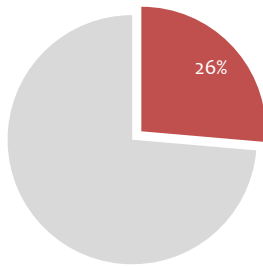

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

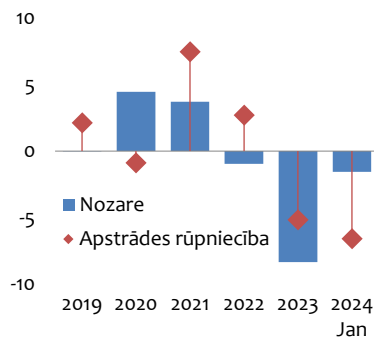

Kokapstrāde

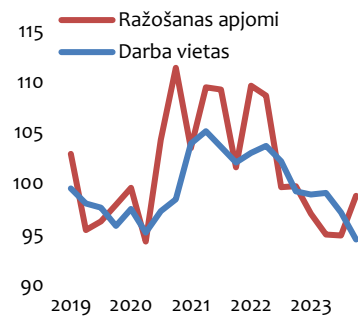
Nozares īpatsvars
apstrādes rūpniecībā
2023.gadā

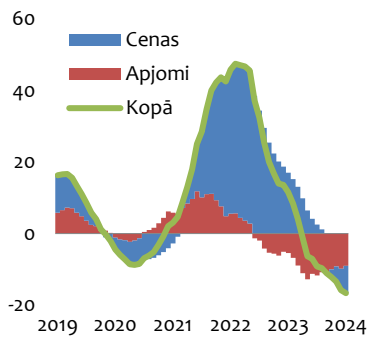
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos

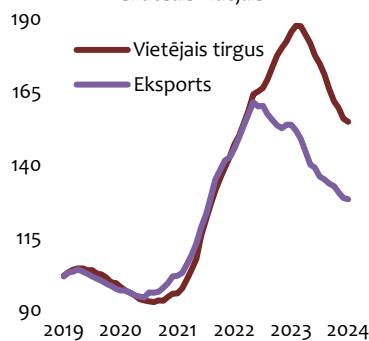
Produkcijas apjomi un
aizņemtās darbavietas
2018.gada 4.ceturksnis = 100

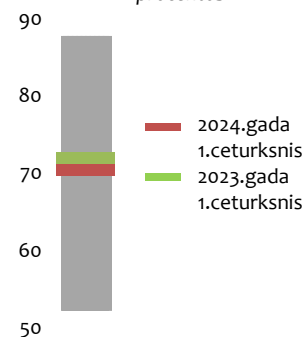
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

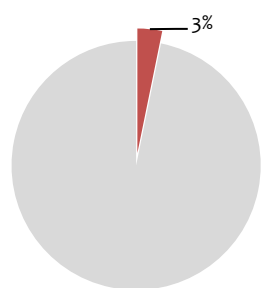

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

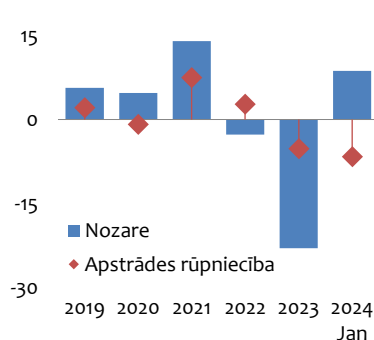

Papīra ražošana un poligrāfija

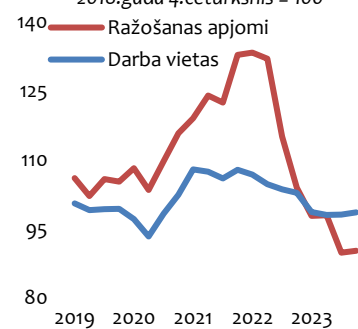
Nozares īpatsvars
apstrādes rūpniecībā
2023.gadā

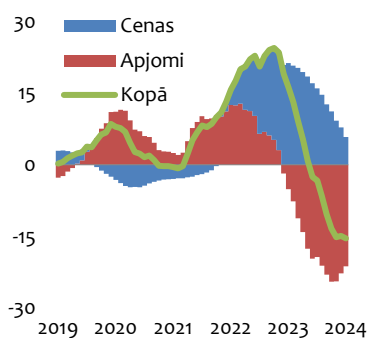
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos

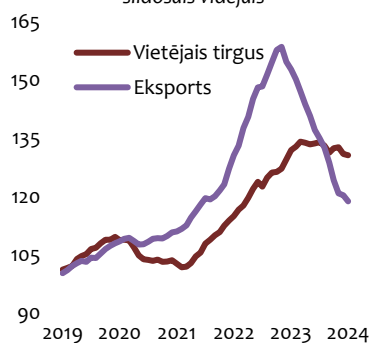
Produkcijas apjomi un
aizņemtās darbavietas
2018.gada 4.ceturksnis = 100

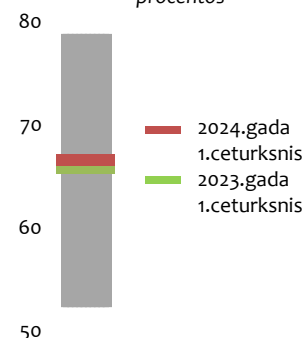
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

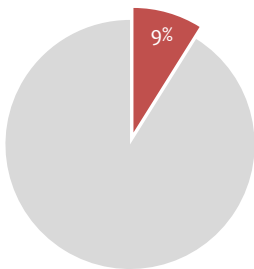

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

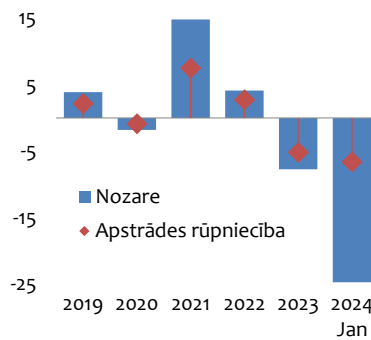

Ķīmiskā rūpniecība

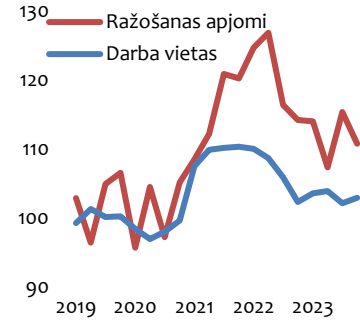
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2023.gadā

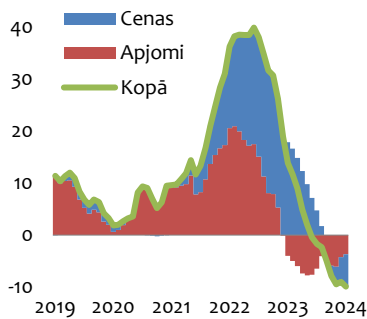
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

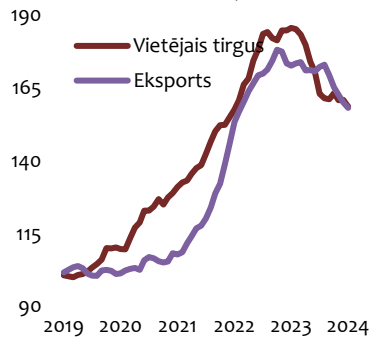
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas 2018.gada 4.ceturksnis = 100

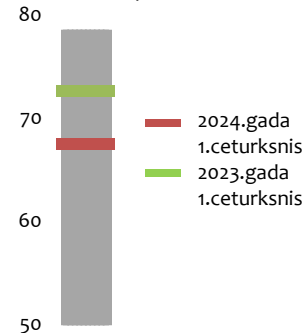
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

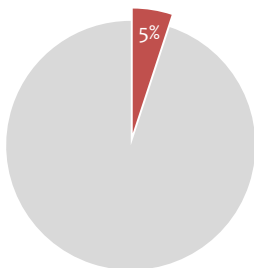

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

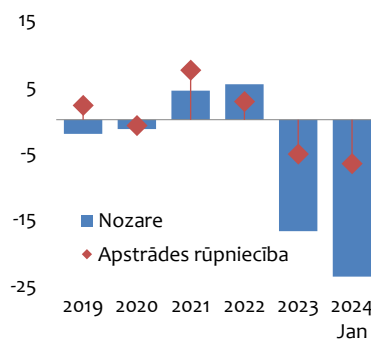

Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana

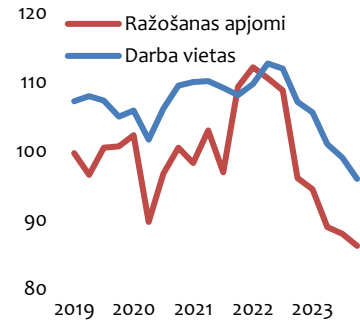
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2023.gadā

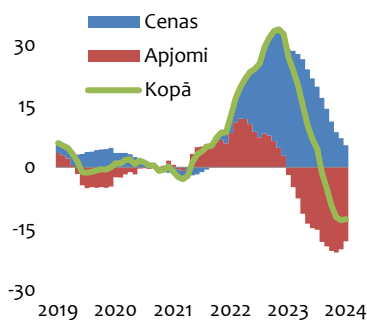
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

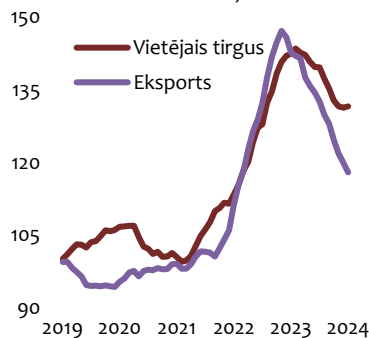
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas 2018.gada 4.ceturksnis = 100

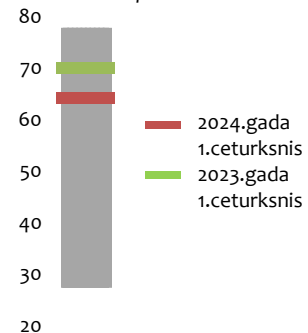
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

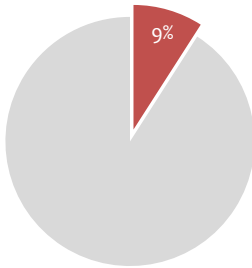

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

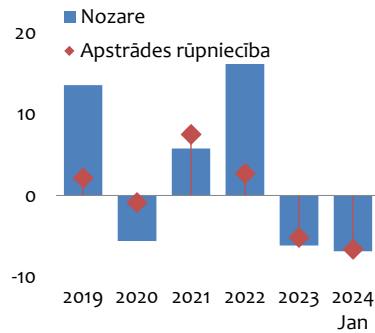

Metālu un metāla izstrādājumu ražošana

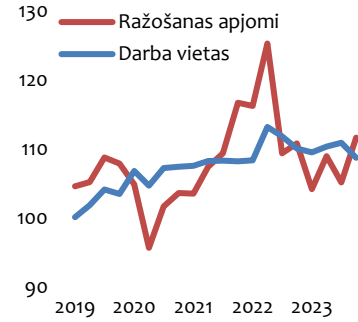
Nozares īpatsvars
apstrādes rūpniecībā
2023.gadā

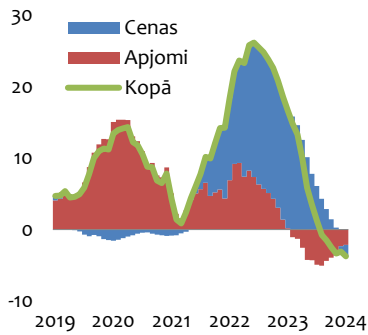
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos

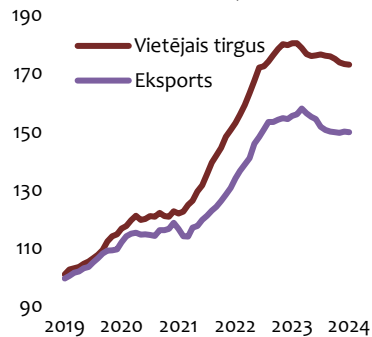
Produkcijas apjomi un
aizņemtās darbavietas
2018.gada 4.ceturksnis = 100

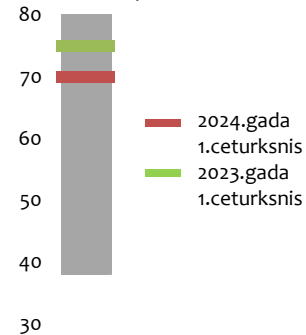
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

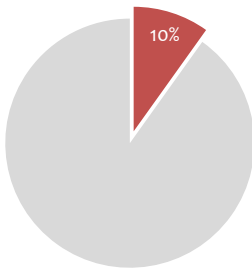

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

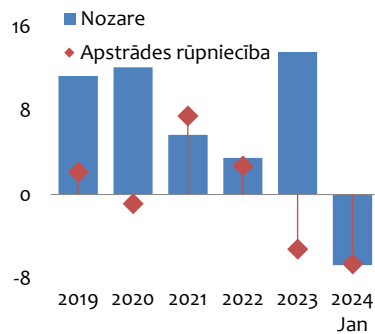

Elektrisko un optisko iekārtu ražošana

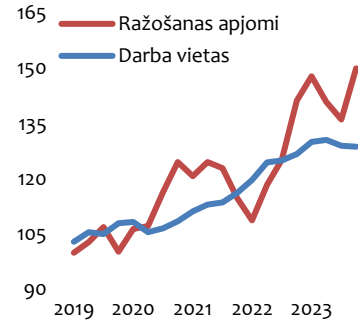
Nozares īpatsvars
apstrādes rūpniecībā
2023.gadā

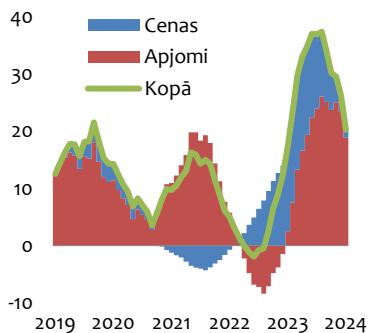
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos

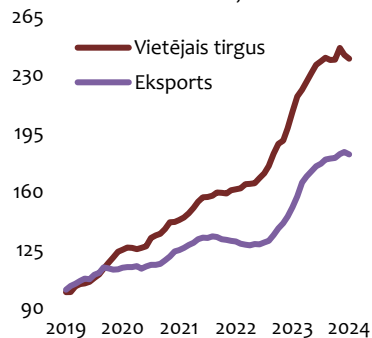
Produkcijas apjomi un
aizņemtās darbavietas
2018.gada 4.ceturksnis = 100

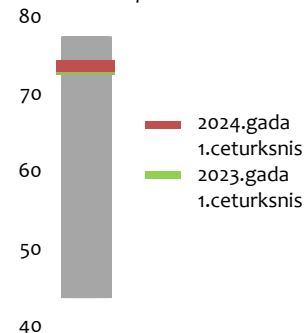
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

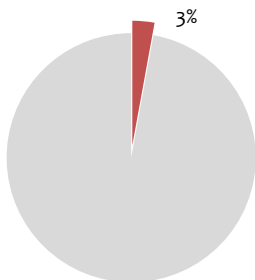

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

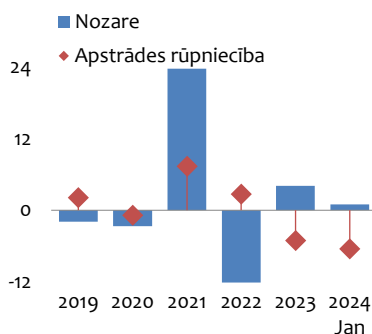

Mašīnu un iekārtu ražošana

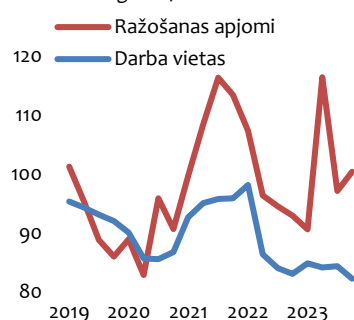
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2023.gadā

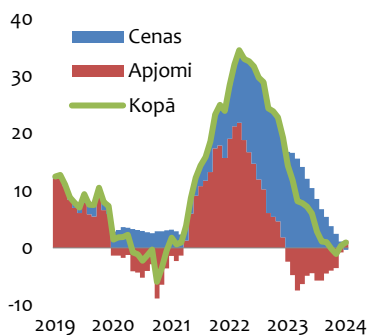
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

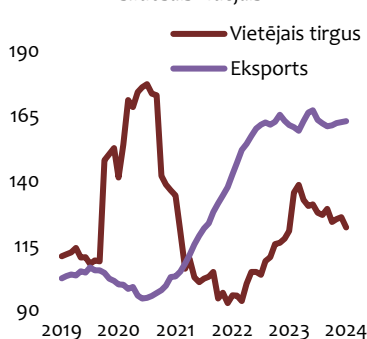
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas 2018.gada 4.ceturksnis = 100

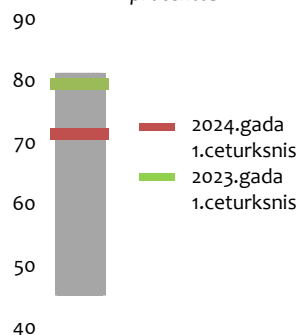
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

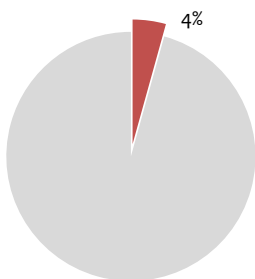

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

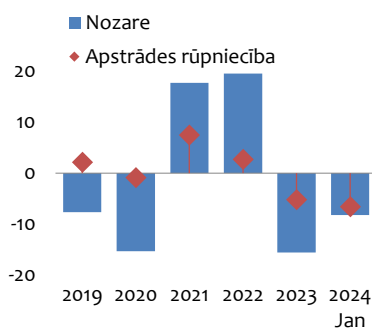

Transportlīdzekļu ražošana

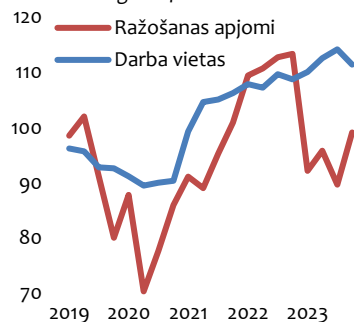
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2023.gadā

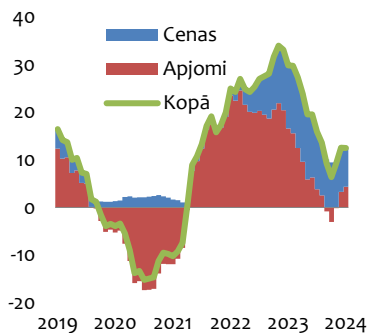
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

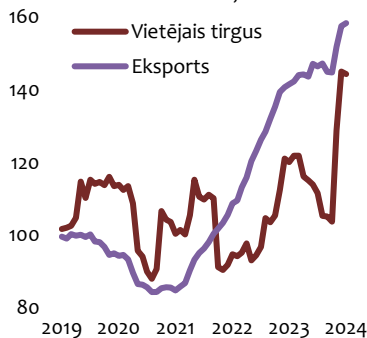
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas 2018.gada 4.ceturksnis = 100

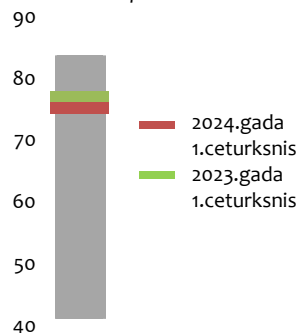
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

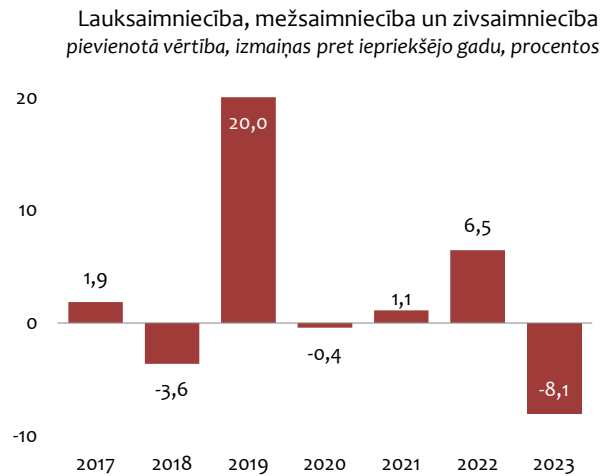

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

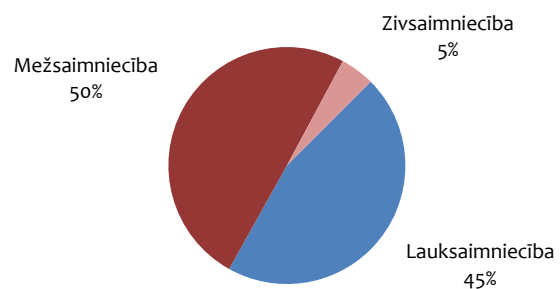
LAUKSAIMNIECĪBA, MEŽSAIMNIECĪBA UN ZIVSAIMNIECĪBA

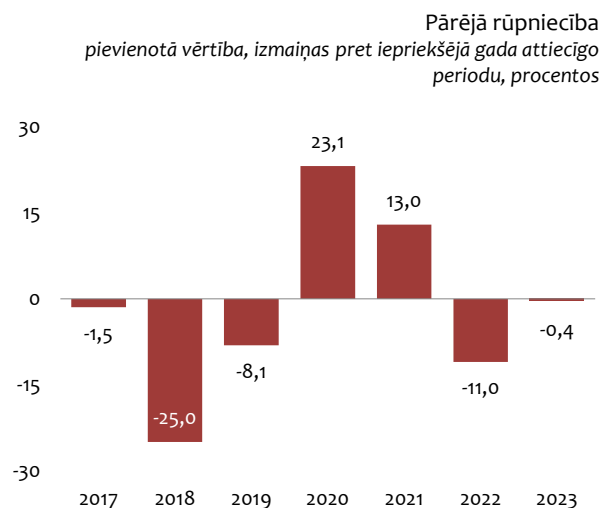
Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozares struktūrā dominē lauksaimniecība un mežsaimniecība. Nozares darbība ir cieši saistīta ar laika apstākļiem, tādēļ nozarē kopumā vērojama svārstīga izaugsme. Pēc straujā kāpuma 2022.gadā, 2023.gadā nozares apjomi strauji samazinājās, ko veicināja gan nelabvēlīgie laika apstākļi, gan produkcijas cenu un pieprasījuma samazināšanās. Produkcijas apjomi strauji

samazinājās augkopībā un lopkopībā un mežsaimniecībā un mežizstrādē, bet zivsaimniecības nozarē bija vērojams kāpums. Kopumā nozarē 2020.-2021.gadā Covid-19 ietekmē darbavietu skaits saruka, bet pēdējos gados atkal pieaug, ko nodrošina straujš darbavietu skaita pieaugums mežsaimniecībā, savukārt lauksaimniecībā darbavietu skaits turpina samazināties.

Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozares struktūra 2023.gadā, procentos

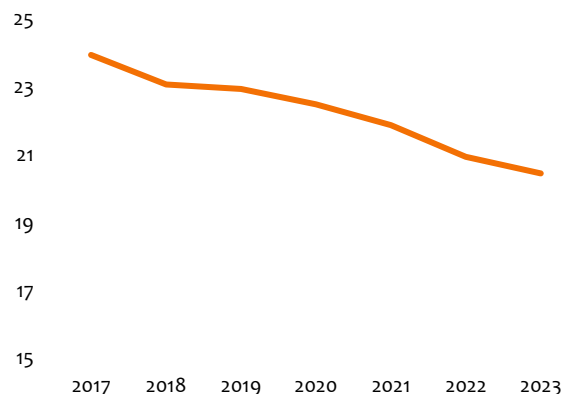
PĀRĒJĀ RŪPNIECĪBA

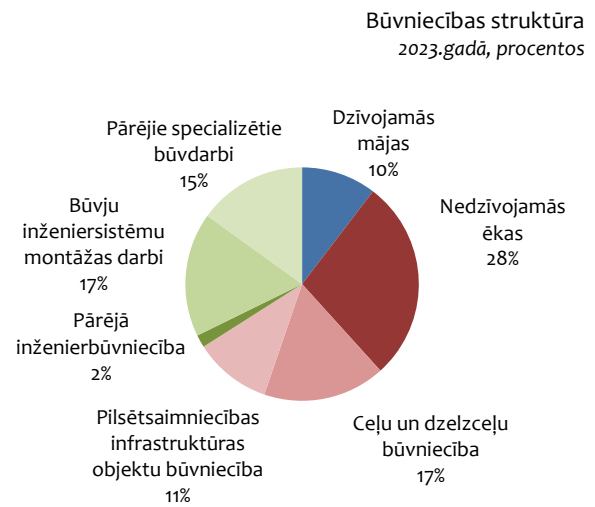
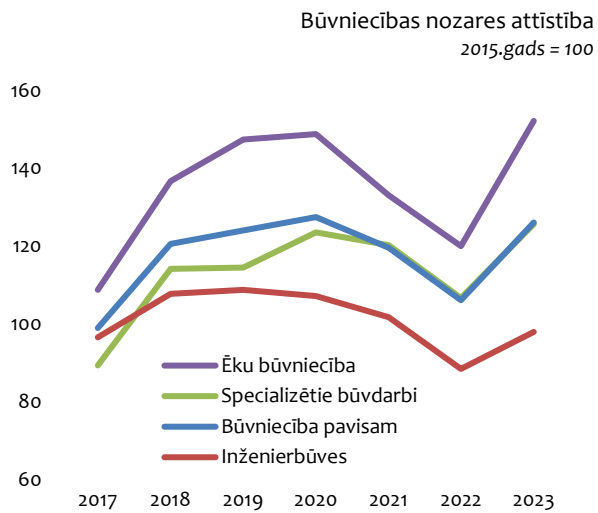
Pārējās rūpniecības (ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde, elektroenerģijas, gāzes apgāde, siltumapgāde un kondicionēšana, ūdens apgāde un atkritumu apsaimniekošana) struktūrā dominē elektroenerģijas un gāzes apgāde. 2023.gadā pārējās rūpniecības nozaru apjomi turpināja samazināties. Lielākā ietekme bija apjomu kritumam ieguves rūpniecības un karjeru izstrādes nozarē, ko noteica gan apjomu samazinājums grants un smilts karjeru izstrādē, gan kūdras ieguvē un pārstrādē. Nedaudz

saruka elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes un kondicionēšanas nozares apjomi, jo saruka koģenerācijas stacijās saražotās elektroenerģijas apjoms un energoresursu sadārdzinājuma dēļ mazinājās to patēriņš. Aizņemto darbavietu skaits pēdējos gados pieauga ieguves rūpniecībā, bet pārējās nozarēs tas strauji samazinājās. Savukārt 2023.gadā tas saruka visās apakšnozarēs.

Aizņemtās darbavietas pārējā rūpniecībā tūkstošos

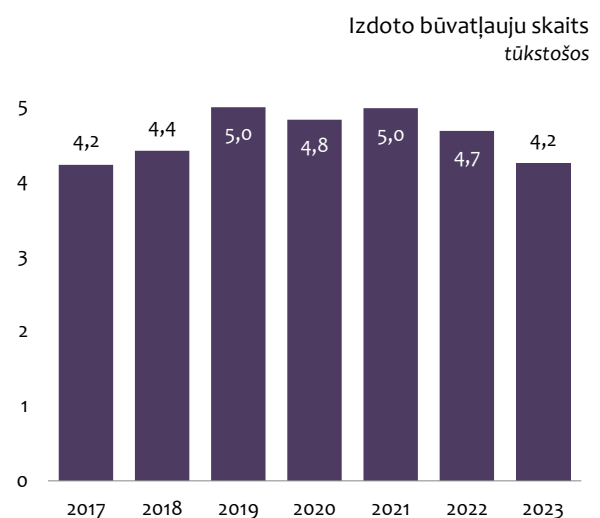
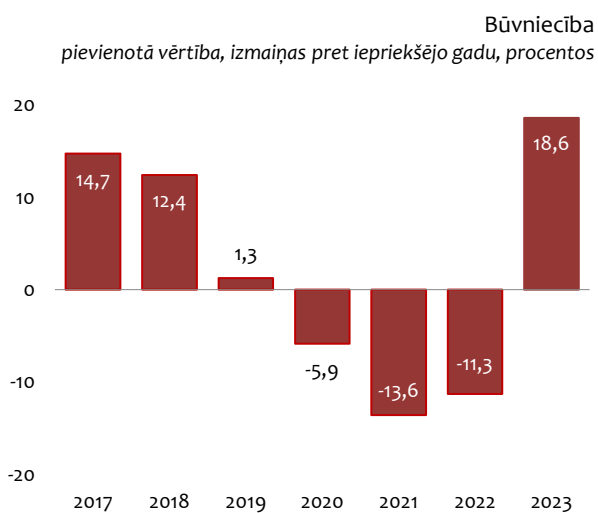
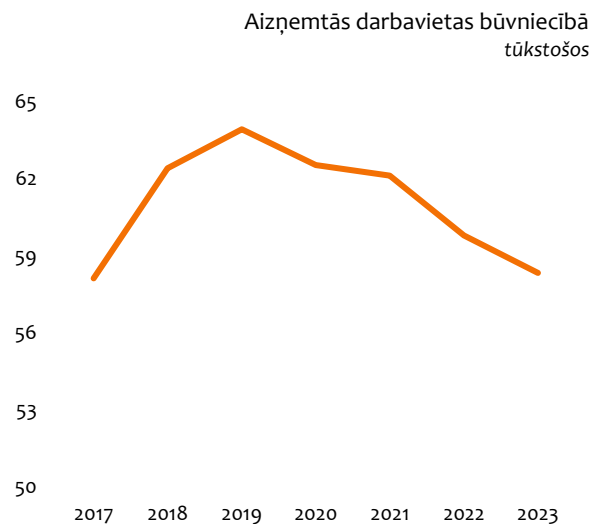
BŪVNIECTĪBA

2023.gadā būvniecība sāka atgūties. Kopumā 2023.gadā būvniecības produkcijas apjoms bija par 18,9 % lielāks kā 2022.gadā. Nozare un pasūtītāji ir pārvarējuši pēdējo gadu izaicinājumus, un pasūtītāju aktivitātes pieaugums pozitīvi ietekmē nozares rādītājus. Kā ietekmējošu faktoru, var minēt arī nozares divu gadu recesijas zemo bāzes efektu.

Visās būvniecības pamatgrupās 2023.gadā ir vērojamas izaugsmes tendences. Aplūkojot pieauguma tempus nozares ietvaros, līderis ir ēku būvniecība ar 26,8 % pieaugumu, bet lēnāka izaugsme (10,8 %) vērojama inženierbūvniecībā.

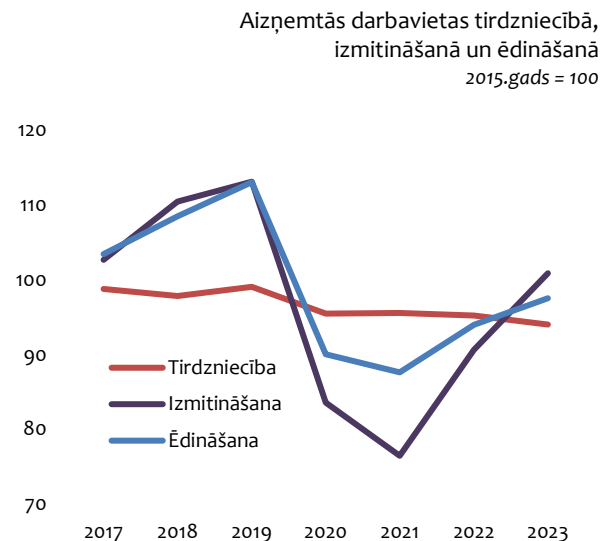
2023.gadā izsniegtas 4 239 būvatļaujas, kas ir par 9,2 % mazāk salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. Būvatļaujās paredzamās platība ir nedaudz lielāka kā 2022.gadā, pieaugums ir par 0,6 %.

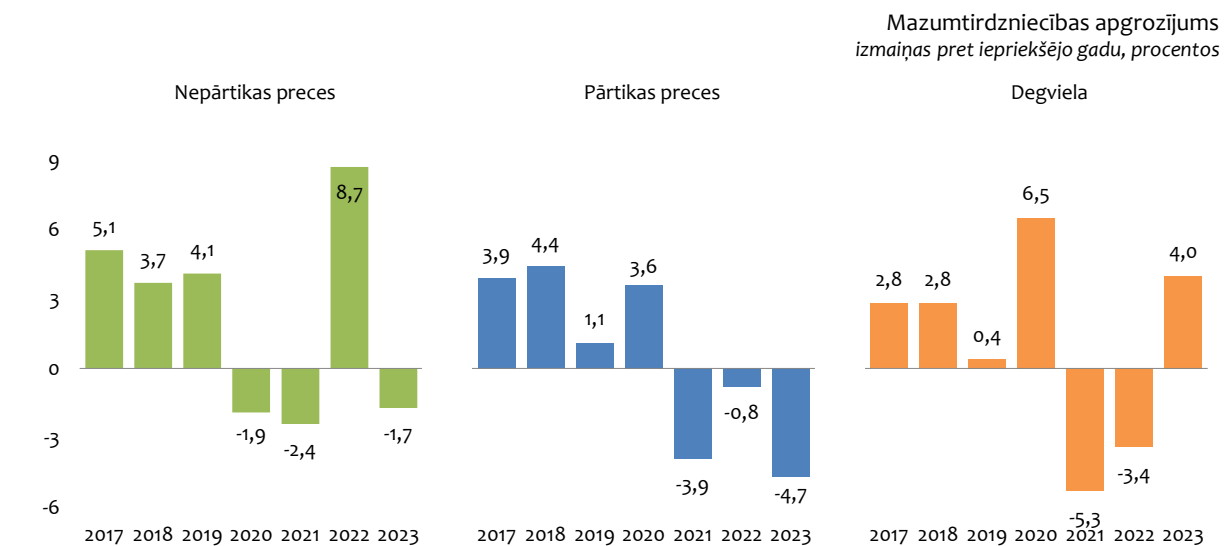
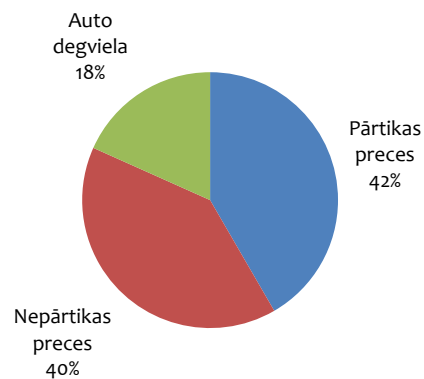
TIRDZNICĪBA, IZMITINĀŠANA UN ĒDINĀŠANA

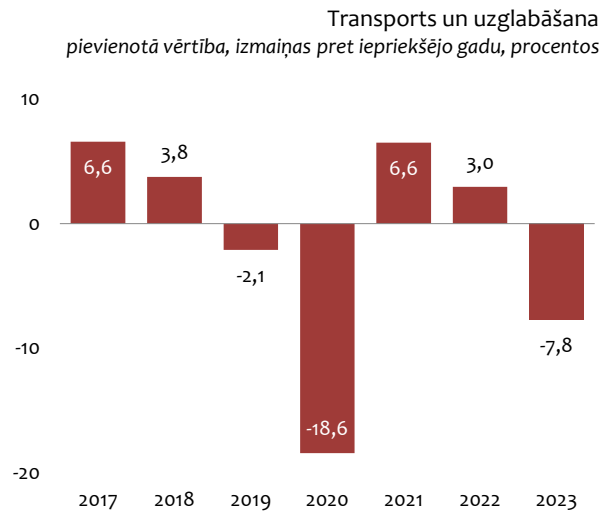
Tirdzniecības, izmitināšanas un ēdināšanas nozarē sniegto pakalpojumu apjomi turpina samazināties. 2023.gadā tirdzniecības nozari negatīvi turpināja ietekmēt nelabvēlīgā situācija ārējā vidē, kā rezultātā strauji saruka vairumtirdzniecības apjomi (par 11,3 %). Savukārt patēriņa cenu kāpumam pārsniedzot ienākumu palielinājumu, saruka iedzīvotāju reālie ienākumi, kas negatīvi ietekmēja mājāsaimniecību patēriņu un saruka mazumtirdzniecības apgrozījums – par 1,9 %. Visstraujāk samazinājās pārtikas preču mazumtirdzniecības apgrozījums. Nepārtikas precēm tas saruka mērenāk, bet degvielai pieauga, ko ietekmēja zemāki tirdzniecības apjomi 2022.gadā augstāku degvielas cenu dēļ. Izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozaru izaugsme turpinājās arī 2023.gadā (par 7,4 %) un jau pārsniedza pirms Covid-19 krīzes līmeni. Vienlaikus arī darbavieta skaits strauji pieauga izmitināšanas un ēdināšanas nozarē, bet tirdzniecībā samazinājās. Lielākais aizņemto darbavieta īpatsvars ir tirdzniecībā.

Mazumtirdzniecības apgrozījuma struktūra
2023.gadā, procentos

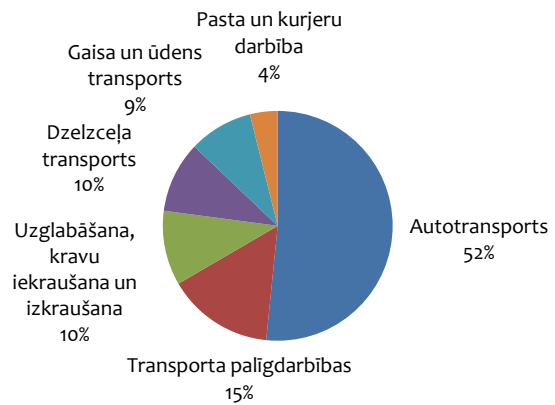
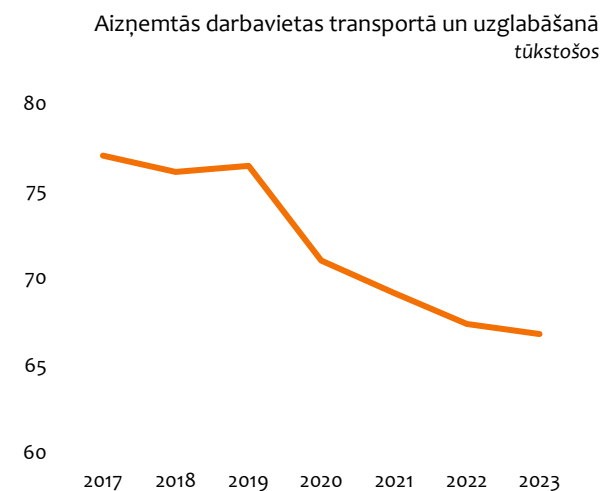

TRANSPORTS UN UZGLABĀŠANA

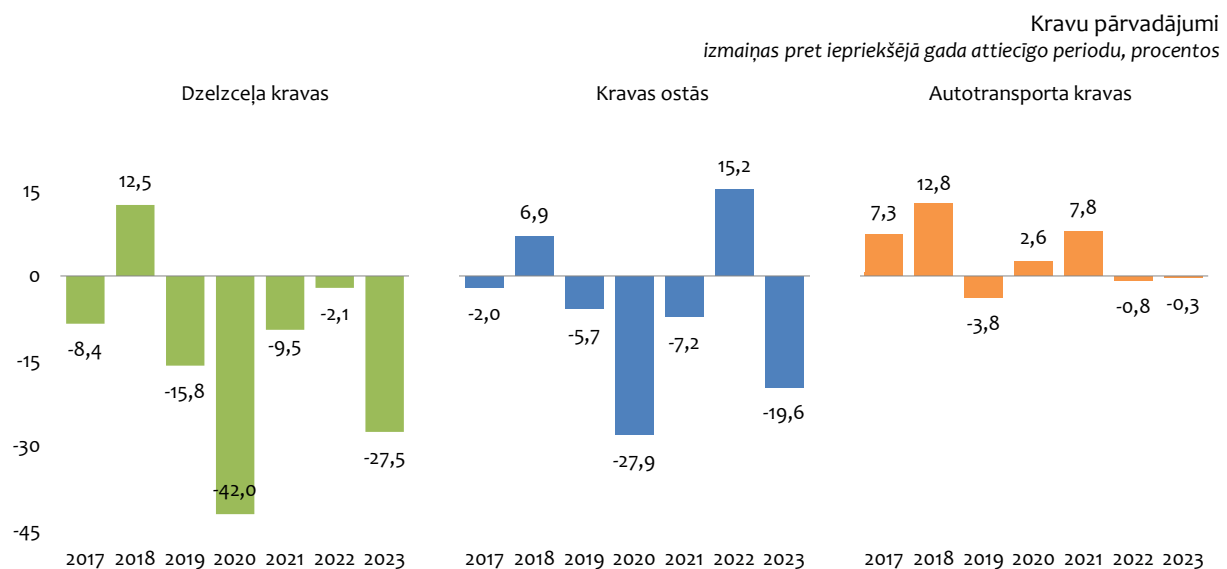

Transporta un uzglabāšanas nozare ir cieši saistīta ar starptautiskajiem pārvadājumiem. Pēc izaugsmes iepriekšējos divos gados 2023.gadā transporta nozares apjomi saruka, ko noteica samazinājums visās transporta apakšnozarēs, izņemot gaisa transportu. Visstraujāk samazinājās pakalpojumu apjomi sauszemes un cauruļvadu transportā, kā arī uzglabāšanas un transporta palīgdarbībās. Pārvadāto kravu apjomi samazinājās visos transporta veidos, ko noteica starptautiskajos pārvadājumos pārvadāto kravu apjumu kritums. Pasažieru pārvadājumi 2023.gadā visstraujāk pieauga aviopārvadājumos – par 23,2 %, sauszemes pārvadājumos tie pieauga par 15,4 % un ostās – par 1,7 %.

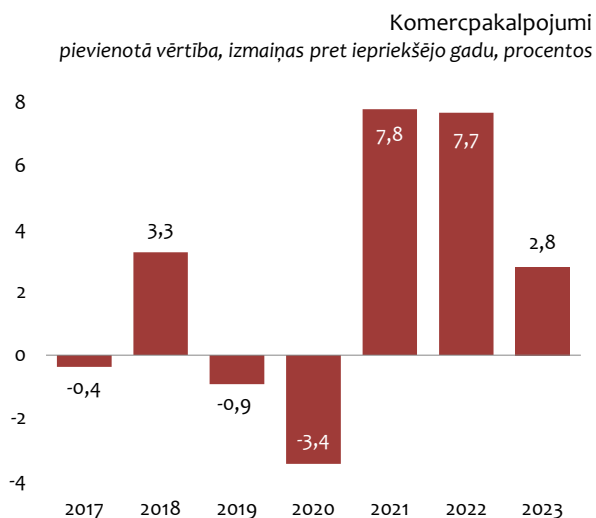
Transporta un uzglabāšanas nozares struktūra
2023.gadā*, procentos

* – EM novērtējums

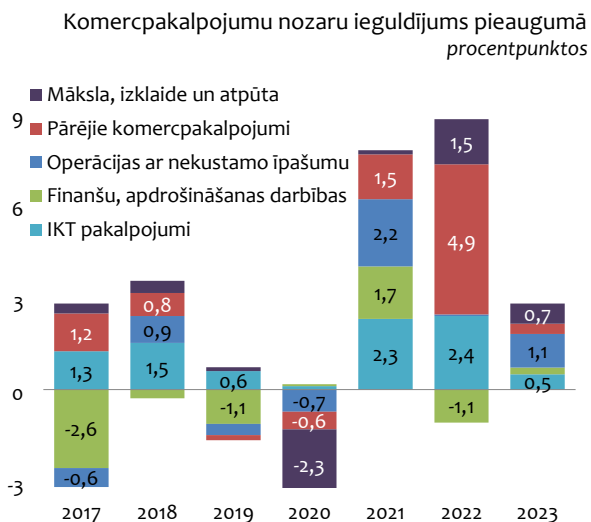

KOMERCPAKALPOJUMI

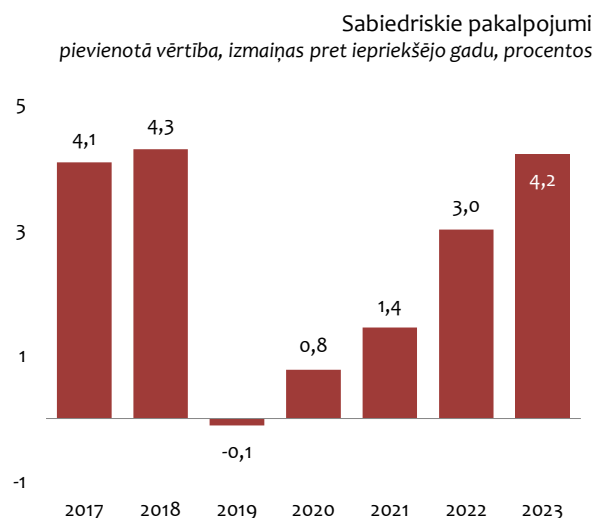

Komercpakalpojumu - informācijas un komunikācijas (IKT) pakalpojumi, finanšu un apdrošināšanas darbības, operācijas ar nekustamo īpašumu, profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi, administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība, māksla, izklaide un atpūta - nozaru struktūrā dominē operācijas ar nekustamo īpašumu. 2021.-2022.gadā, atveseļojoties pēc Covid-19 krīzes, komercpakalpojumu apjomi strauji pieauga. Arī

2023.gadā vērojams apjomu kāpums. Apjomi pieauga visās komercpakalpojumu nozarēs. Lielākā ietekme bija pakalpojumu apjomu kāpumam operācijās ar nekustamo īpašumu, mākslā un izklaidē un IKT pakalpojumos. Lielākais aizņemto darbavietu īpatsvars ir IKT pakalpojumos, profesionālos, zinātniskos un tehniskajos pakalpojumos un administratīvo un apkalpojošo dienestu darbībās. 2023.gadā darbavietu skaits pieauga visās komercpakalpojumu nozarēs.

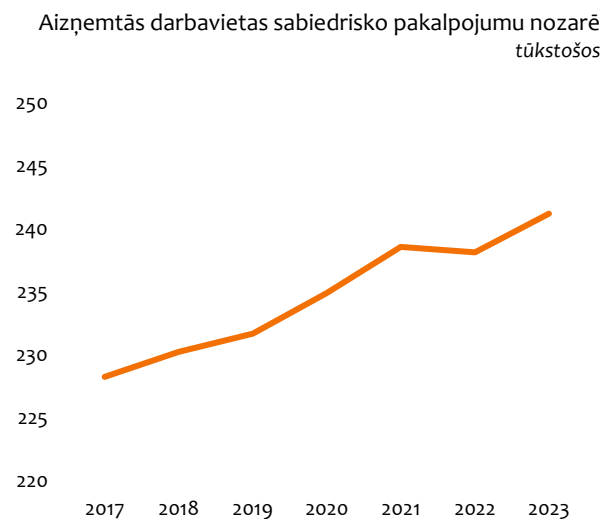

SABIEDRISKIE PAKALPOJUMI

Sabiedrisko pakalpojumu (valsts pārvalde un aizsardzība, izglītība, veselība un sociālā aprūpe) nozaru struktūrā dominē valsts pārvalde un aizsardzība. Pēc mērena kāpuma 2020.-2021.gadā, 2022. un 2023.gadā kopējie sabiedrisko pakalpojumu apjomi pieauga straujāk. 2023.gadā straujāk apjomi pieauga izglītībā – par 7,8 %.

Valsts pārvaldes un aizsardzības pakalpojumu apjomi pieauga par 6,1 %, bet veselībai un sociālā aprūpei tie saruka – par 1,5 %. Lielākais aizņemto darbavietu īpatsvars ir izglītībā. 2023.gadā darbavietu skaits pieauga tikai veselības un sociālās aprūpes nozarē. Straujākais darbavietu kritums vērojams izglītībā.

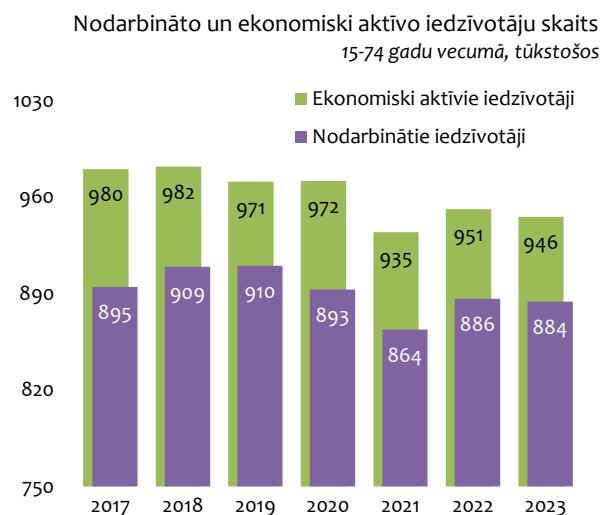

2024 | 1

DARBA TIRGUS

NODARBINĀTĪBA UN BEZDARBS

Ņemot vērā ekonomikas izaugsmes palēnināšanos, kopumā darbaspēka pieprasījuma un nodarbinātības pieaugums kļūst lēnāks. Vienlaikus aktivitāte darba tirgū joprojām saglabājas augstā līmenī, ko turpina uzturēt piedāvājuma faktori. Turpina samazināties bezdarbs un pieaug iedzīvotāju nodarbinātības līmenis. Tāpat, ņemot vērā bezdarba rādītāju atgriešanos 2019.gada līmenī, arvien vairāk nozares saskarās ar darba roku trūkumu. Lai arī piedāvājuma puses negatīvo ietekmi uz darbaspēka nepietiekamību ir mazinājis Ukrainas kara bēgļu pieplūdums Latvijā, tomēr jāņem vērā, ka daļa kara bēgļu atgriežas mājās, tādējādi demogrāfijas tendences turpina uzturēt spriedzi darba tirgū.

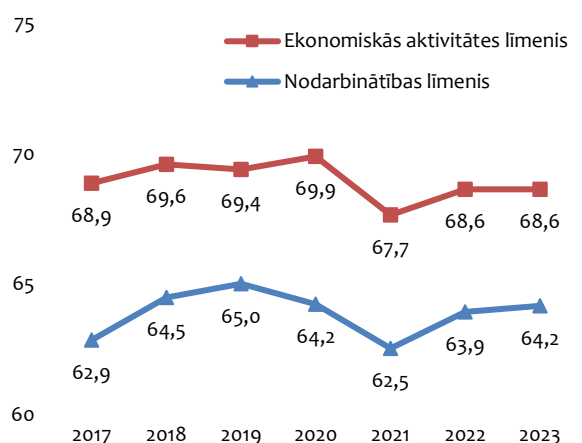
Neskatoties, ka kopējais nodarbinātības līmenis 2023.gadā turpināja augt – par 0,3 procentpunktiem, salīdzinot ar 2022.gadu, tomēr absolūtā izteiksmē bija vērojams nodarbināto skaita samazinājums par 0,2 % (2 tūkst. nodarbināto), salīdzinot ar 2022.gadu. Savukārt 2023.gada 4.ceturksnī nodarbināto skaita samazinājums veidoja 1,4 % jeb 12,9 tūkst., salīdzinot ar 2022.gada 4.ceturksni.

Nodarbināto skaita samazinājumu lielā mērā ir ietekmējusi gan ekonomikas izaugsmes tempu palēnināšanās, gan arī darba tirgus piedāvājuma puses faktori – iedzīvotāju skaita samazinājums darbaspējas vecumā, gan arī iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes pieauguma palēnināšanās.

Kopumā 2023.gada 4.ceturksnī bija nodarbināti 877,7 tūkst. iedzīvotāji jeb 64 % no visiem iedzīvotājiem vecumā no 15-74 gadiem, savukārt vidēji 2023.gadā

nodarbināto skaits bija 884,2 tūkst., bet nodarbinātības līmenis – 64,2 %.

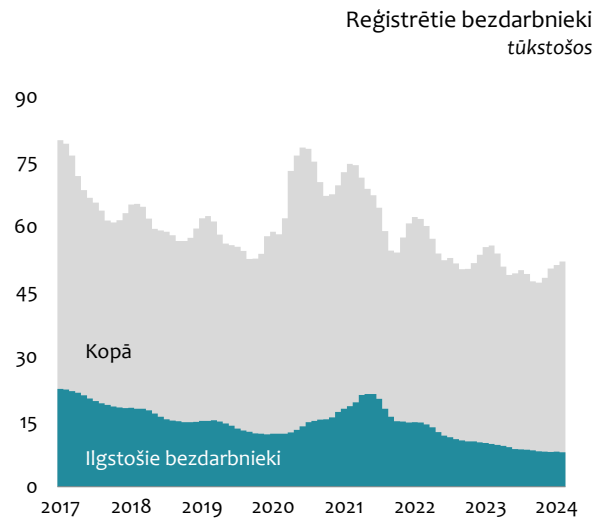
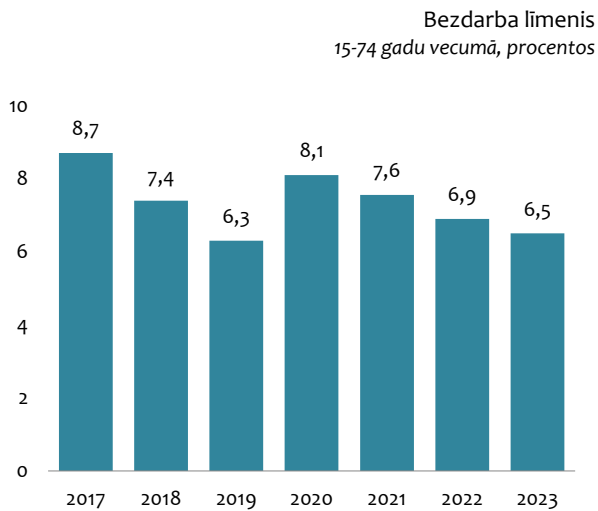
Nodarbinātības un ekonomiskās aktivitātes līmenis
15-74 gadu vecumā, procentos

Līdz ar darbaspēka pieprasījuma pieauguma piebremzēšanos, arī iedzīvotāju iesaiste darba tirgū 2023.gadā kopumā ir saglabājusies 2022.gada līmenī. Ņemot vērā joprojām saspringto situāciju darba tirgū, iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes dinamika joprojām saglabājas pieaugoša. 2023.gada 4.ceturksnī iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte sasniedza 68,6 %, kas bija par 0,1 procentpunktu augstāks rādītājs nekā attiecīgi 2022.gada 4.ceturksnī (68,5 %).

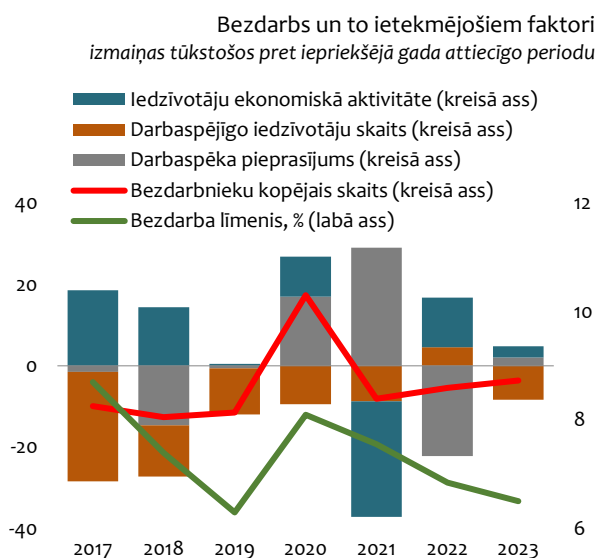
Vienlaikus jāatzīmē, ka skaitliskā izteiksmē darbaspēka piedāvājums (ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits) turpina samazināties, ko lielā mērā ietekmē demogrāfijas tendences un darbaspējīgo iedzīvotāju skaita samazināšanās. 2023.gada 4.ceturksnī ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits vecumā no 15-74 gadiem bija 941,9 tūkst., kas ir par 12,2 tūkst. mazāk nekā pirms gada.

Tāpat jāatzīmē, ka līdz ar Ukrainas kara bēgļu ienākošās plūsmas samazināšanos, arī šis plūsmas pozitīvais efekts uz darbaspēka piedāvājuma dinamiku pakāpeniski izsīkst. Demogrāfisko faktoru negatīvā ietekme uz darbaspēka piedāvājuma dinamiku turpmākajos gados varētu kļūt izteiktāka. Kopumā iedzīvotāju skaits vecumā no 15-74 gadiem 2023.gadā samazinājās par 8,3 tūkst., salīdzinot ar 2022.gadu.

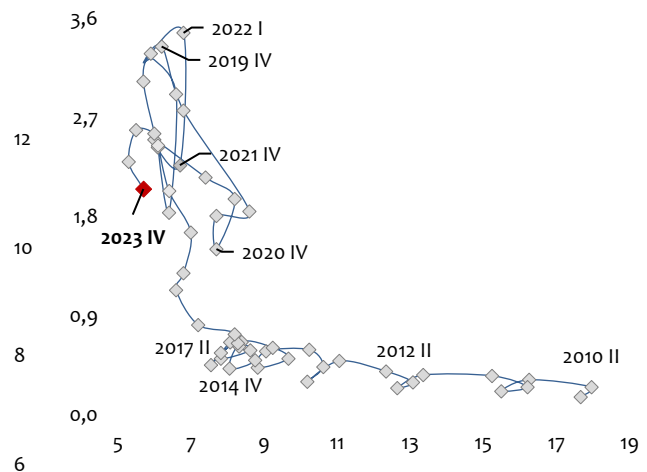
Ņemot vērā darbaspēka pieprasījuma samazināšanos, kopumā arī bezdarba lejupslidoša tendence ir apstājusies - 2023.gada 4.ceturksnī, salīdzinot ar 2022.gada 4.ceturksni, bezdarba līmenis palielinājās par 0,1 procentpunktu (līdz 6,8 %). Kopumā 2023.gada 4.ceturksnī darba meklējumos bija 64,2 tūkst. iedzīvotāju vecumā no 15-74 gadiem, kas ir par 1,1 % jeb 0,7 tūkst. vairāk kā 2022.gada 4.ceturksnī. Vienlaikus vidēji 2023.gadā bezdarbs joprojām turpināja samazināties un veidoja 6,5 %, kas ir par 0,4 procentpunktiem mazāk nekā 2022.gadā.

Neskatoties uz bezdarba samazināšanos, joprojām saglabājās risks, ka daļai no esošiem bezdarbniekiem varētu būt problēmas atrast savām prasmēm atbilstošu darbu, proti, jo ilgāk cilvēks ir bez darba, jo lielāks risks tam ir zaudēt iepriekšējās darba iemaņas un prasmes, kā arī grūtāk pielāgoties jaunām darba tirgus prasībām. Tāpat jāņem vērā, ka ilgstoša atrašanās ārpus nodarbinātības rada strukturālā bezdarba riskus.

Pozitīvas tendences vērojamas arī ilgstošo bezdarbnieku dinamikā. Kopš 2021.gada vidus pakāpeniski samazinās gan ilgstošo bezdarbnieku skaits, gan arī to īpatsvars kopējā darba meklētāju skaitā. Laika posmā no 2023.gada februāra beigām līdz 2024.gada februāra beigām reģistrēto ilgstošo bezdarbnieku skaits samazinājies par aptuveni 19 % jeb 1,9 tūkst. Kopumā 2024.gada februāra beigās bez darba ilgāk par gadu bija aptuveni 8 tūkst. reģistrēto darba meklētāju jeb aptuveni 15,4 % no visiem reģistrētiem bezdarbniekiem.

Beveridža līkne
Pa ceturkšņiem, procentos; horizontālā ass – reģistrētais bezdarba līmenis; vertikālā ass – vakancu skaits pret ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem

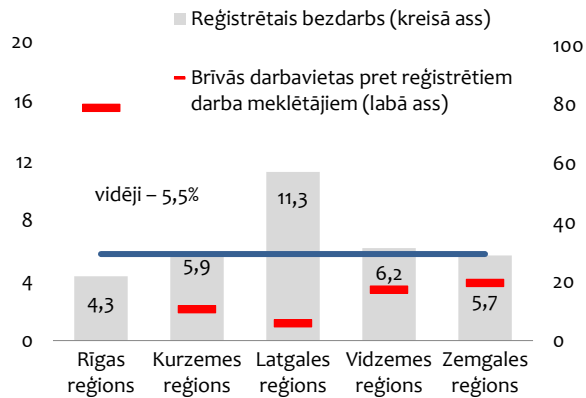

Tāpat strukturālās problēmas joprojām būtiski ietekmē darba tirgus reģionālās atšķirības, kas ierobežo efektīvu darbaspēka resursu izmantošanu tautsaimniecībā. Lai gan reģionālās disproporcijas pakāpeniski izlīdzinās, tomēr process ir lēns. Izteiktas problēmas ilgstoši vērojamas Latgales reģionā, kur bezdarba līmenis joprojām ir vairāk nekā divreiz augstāks nekā vidēji valstī, bet gandrīz 3 reizes augstāks kā Rīgas reģionā, kas kopā ar zemo darbaspēka ģeogrāfisko mobilitāti, palielina strukturālā bezdarba riskus.

Lai arī situācija Latvijas darba tirgū turpina uzlaboties, tomēr jāatzīmē, ka uzlabojumi ir lēnāki nekā kaimiņos. Nodarbinātības līmenis Latvijā joprojām 2023.gada

4.ceturksnī bija par 5,1 procentpunktu zemāks nekā Igaunijā (69,1 %), bet par 1,7 procentpunktiem zemāks nekā Lietuvā (65,7 %). Tāpat arī bezdarba līmenis Latvijā 4.ceturksnī (6,8 %) saglabājās par vidēji 0,5 procentpunktiem augstāks nekā Igaunijā (6,3 %) un par 0,7 procentpunktiem zemāks nekā Lietuvā (7,5 %).

Reģistrētais bezdarbs pa reģioniem 2024.gada februāra beigās, procentos

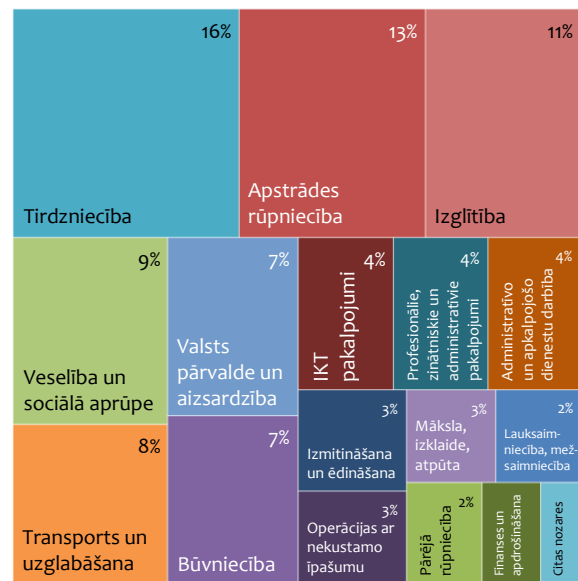

Aizņemto darbavietu skaits 2023.gadā samazinājās par 0,1 % jeb aptuveni par 1,3 tūkst. – līdz 886,5 tūkst., salīdzinot ar 2022.gadu.

2023.gadā skaitliski būtiskākais aizņemto darba vietu pieaugums bija vērojams veselības un sociālās aprūpes nozarē, izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumos, kā arī lauksaimniecībā un mežsaimniecībā. Darbvietu pieaugumu izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumos, mākslas un izklaides nozarēs, kā arī administratīvo un apkalpojošo dienestu darbībā lielā mērā turpina ietekmēt zemās bāzes efekts nozarēs pēc Covid-19 pandēmijas un, neskatoties uz nozaru pakāpenisku atgūšanos, aizņemto

darbvietu skaits tajās joprojām ir ievērojami zemāks nekā tas bija pirms Covid-19 krīzes 2019.gadā.

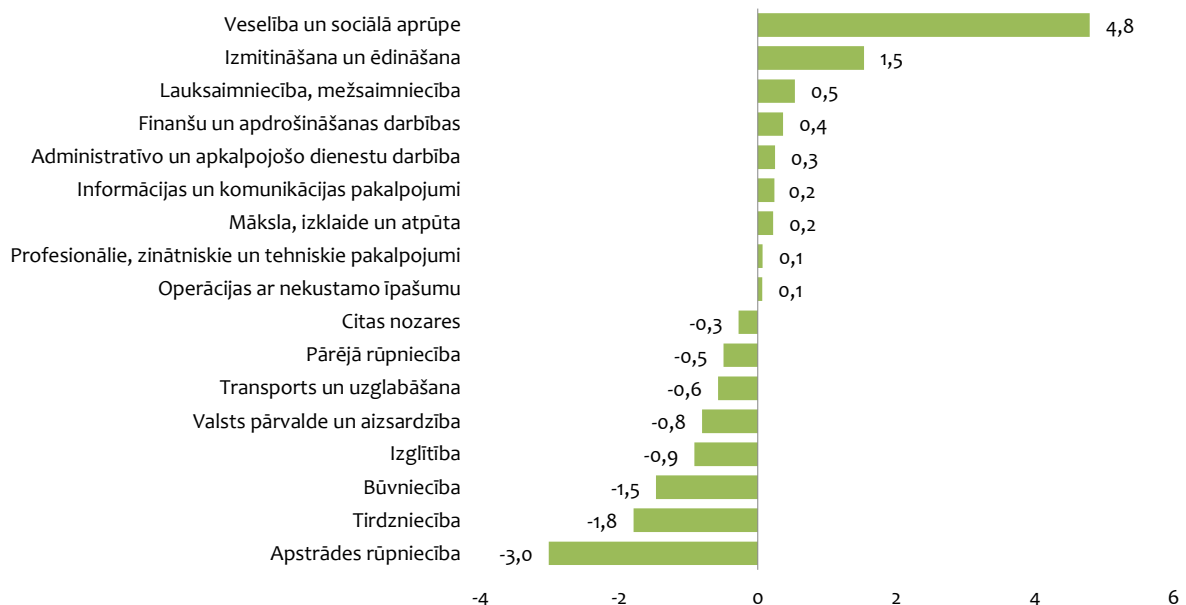
Aizņemtās darbvietas pa nozarēm struktūra 2023.gadā, procentos

Lielākais darbavietu samazinājums 2023.gada bija vērojams apstrādes rūpniecībā (par 3 tūkst. darbavietu), ko lielā mērā ietekmēja nozares izlaides apjoma samazinājums, ņemot vērā vājo ārējo pieprasījumu.

Tāpat nozīmīgs aizņemto darbavietu skaita samazinājums vērojams tirdzniecībā – samazinājums par 1,8 tūkst. darbavietu jeb 1,3 %, būvniecībā – samazinājums par 1,5 tūkst. darbavietu jeb 2,5 %, izglītības nozarē – samazinājums kopumā par 0,9 tūkst. darbavietu jeb 0,9 %, salīdzinot ar 2022.gadu.

Aizņemto darba vietu skaita izmaiņas 2023.gadā pret 2022.gadu, tūkstošos

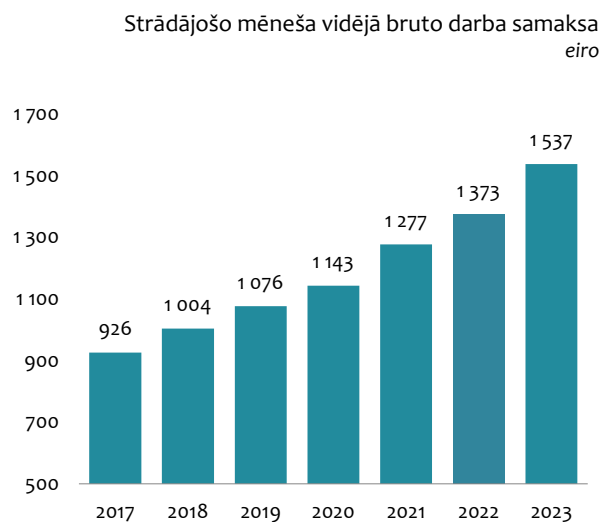

DARBA SAMAKSA

Ņemot vērā cenu pieaugumu, kā arī saglabājoties spiedienam no darba tirgus piedāvājuma puses, 2023.gadā turpināja strauji pieaugt vidējā darba samaksa.

Vidējā mēneša bruto darba samaksa 2023.gadā palielinājās par 11,9 %, salīdzinot ar 2022.gadu, pieaugot līdz vidēji 1 537 eiro. Vienlaikus 2023.gada 4.ceturksnī vidējā bruto darba samaksa palielinājās līdz 1 610 eiro. Jāatzīmē, ka pēdējo 3 gadu laikā vidējā bruto alga tautsaimniecībā ir pieaugusi par vairāk nekā trešdaļu.

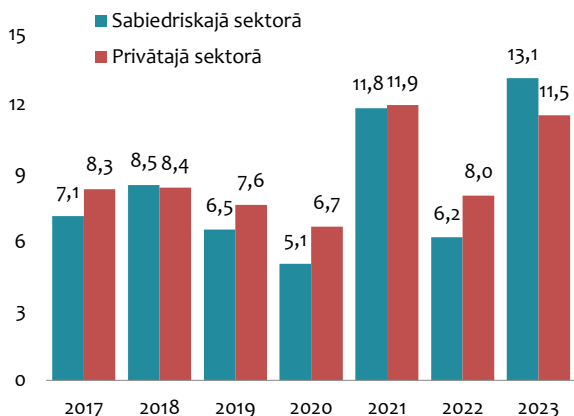

Būtiski vidējās algas pieaugumu 2023.gada ietekmēja minimālās algas likmes palielināšana par 24 % – uz 620 eiro no 500 eiro 2022.gadā, kā arī darbaspēka pieprasījuma strukturālās izmaiņas par labu augstāk apmaksātām profesijām - aizņemto darbavietu skaits vecāko speciālistu profesijās pieaudzis par 3,7 % jeb 6,5 tūkst.

Tāpat algu pieaugumu turpina ietekmēt darba roku trūkums, gan arī vispārējais inflācijas spiediens. Neskatoties uz straujo darba algu pieaugumu, reālā darba samaksa 2023.gadā kopumā pieauga vien par 2,2 %, salīdzinot ar 2022.gadu.

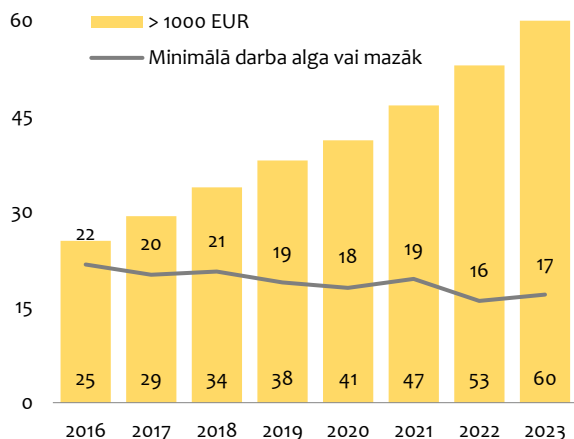
2023.gadā darba algas ir augušas gan privātajā, gan sabiedriskajā sektorā strādājošiem. Salīdzinot ar 2022.gadu, vidējā bruto alga sabiedriskajā sektorā 2023.gadā pieauga par 13,1 % (līdz vidēji 1 537 eiro), bet privātajā sektorā – par 11,5 % (līdz vidēji 1 533 eiro). Savukārt 2023.gada 4.ceturksnī vidējā darba samaksa sabiedriskā sektorā strādājošiem palielinājās līdz 1 669 eiro, bet privātajā līdz 1 586 eiro. Lai arī darba algu pieaugums sabiedriskajā sektorā strādājošajiem 2023.gadā ir bijis straujāks nekā privātajā sektorā nodarbinātajiem, tomēr jāatzīmē, ka laka posmā no 2019.-2022.gadam algu pieaugums privātajā sektorā kopumā saglabājās straujāks un 2022.gadā vidējā bruto alga privātajā sektorā nodarbinātajiem pirmo reizi pēdējo 2 dekāžu laikā pārsniedza vidējo bruto darba algu sabiedriskajā sektorā strādājošajiem.

Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa izmaiņas salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

Kopumā joprojām stabili saglabājās tendence samazināties zemi apmaksātu darbinieku īpatsvaram, par ko liecina arvien pieaugoša tendence nodarbināto īpatsvarā, kas saņem algu virs 1 000 eiro mēnesī. 2023.gadā 60 % no visiem nodarbinātajiem bruto atalgojums pārsniedza 1 000 eiro.

Nodarbināto sadalījums pa bruto algu grupām īpatsvars procentos no kopējā nodarbināto skaita

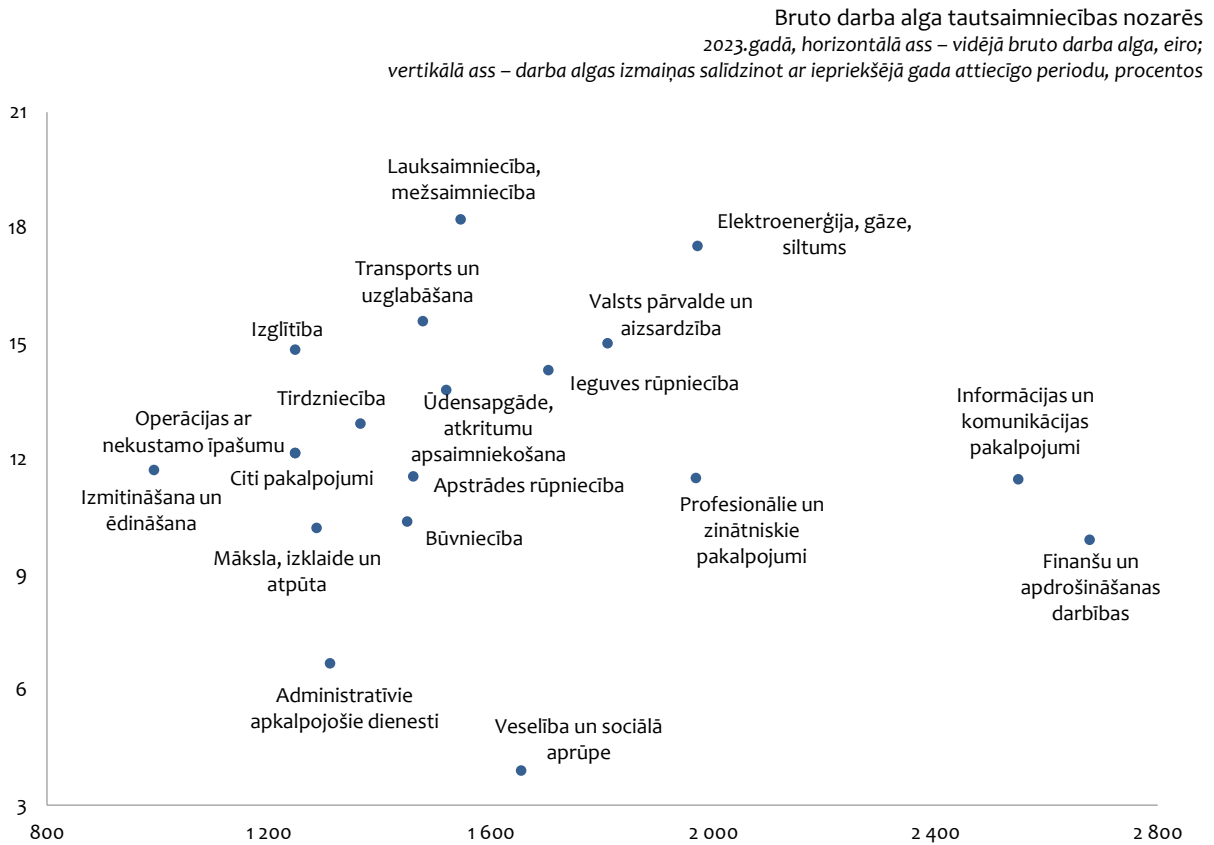

2023.gadā atalgojuma pieaugums bija vērojams visās tautsaimniecības nozarēs. Straujākais atalgojuma pieaugums bija lauksaimniecībā un mežsaimniecībā – salīdzinot ar 2022.gadu, vidējā bruto alga pieauga par 18,2 %. Tāpat algas strauji augušas elektroenerģijas, gāzes un siltumapgādē (par 17,5 %), kā arī transporta un uzglabāšanas nozarē (15,5 %).

Lēnāks darba algu pieaugums ir bijis veselības un sociālās aprūpes nozarē (pieaugums par 3,9 % pret 2022.gadu), kas lielā mērā skaidrojams ar straujo algu pieaugumu jau iepriekšējos gados (no 2020.-2022.gadam), kā arī ar piemaksu mazināšanos nozarē, kas bija izplatītas Covid-19 pandēmijas laikā. Jāatzīmē, ka veselības un sociālā aprūpe

joprojām saglabājās trešais straujākais atalgojuma kāpums salīdzinot ar pirms pandēmijas periodu. 2023.gadā ar veselības un sociālā aprūpē vidējā bruto alga bija par aptuveni 50 % augstāka nekā attiecīgi 2019.gadā.

Augstākais atalgojuma līmenis 2023.gada joprojām saglabājās finanšu pakalpojumu nozarē – vidējā mēneša bruto alga 2 678 eiro, savukārt zemākā darba samaksa bija izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozarē – vidēji 993 eiro mēnesī.

2024 | 1

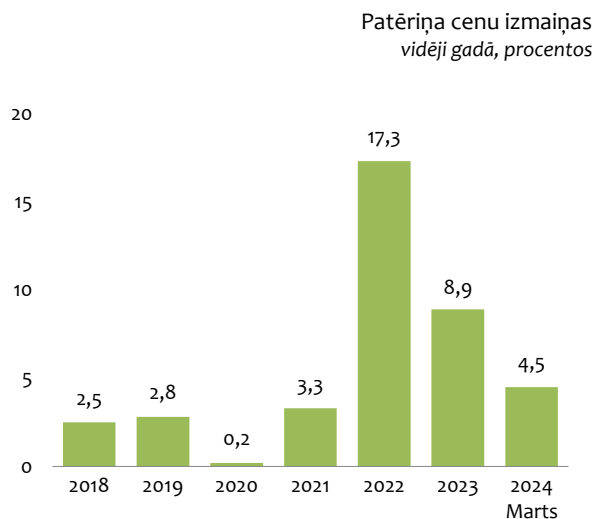
EKONOMISKĀ STABILITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA

CENAS

2023.gadā patēriņa cenas stabilizējās, katru mēnesi pieaugumam sarūkot, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo mēnesi - no 21,5 % šā gada sākumā līdz 0,6 % decembrī. To turpināja ietekmēt pasaules cenas un nestabilā ģeopolitiskā situācija. Ņemot vērā inflācijas dinamikas bāzes efektu, 2023.gadā vidējā gada inflācija saglabājās augsta – 8,9 %.

2024.gada trīs mēnešos cenu pieaugums bija nedaudz straujāks nekā iepriekšējā gada attiecīgajā periodā.

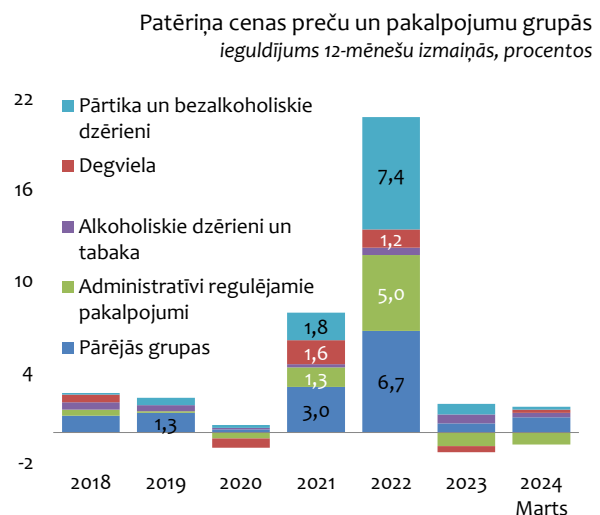
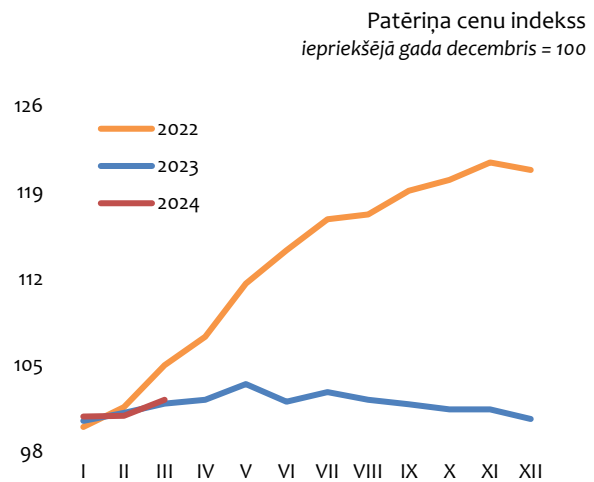
Patēriņa cenas 2024.gada martā, salīdzinot ar 2023.gada decembri, pieauga par 2,2 %. Salīdzinot ar iepriekšējā gada martu, patēriņa cenas pieauga par 0,9 %. Gada vidējā inflācija martā bija 4,5 %.

Galvenie cenas ietekmējošie faktori 2023.gadā:

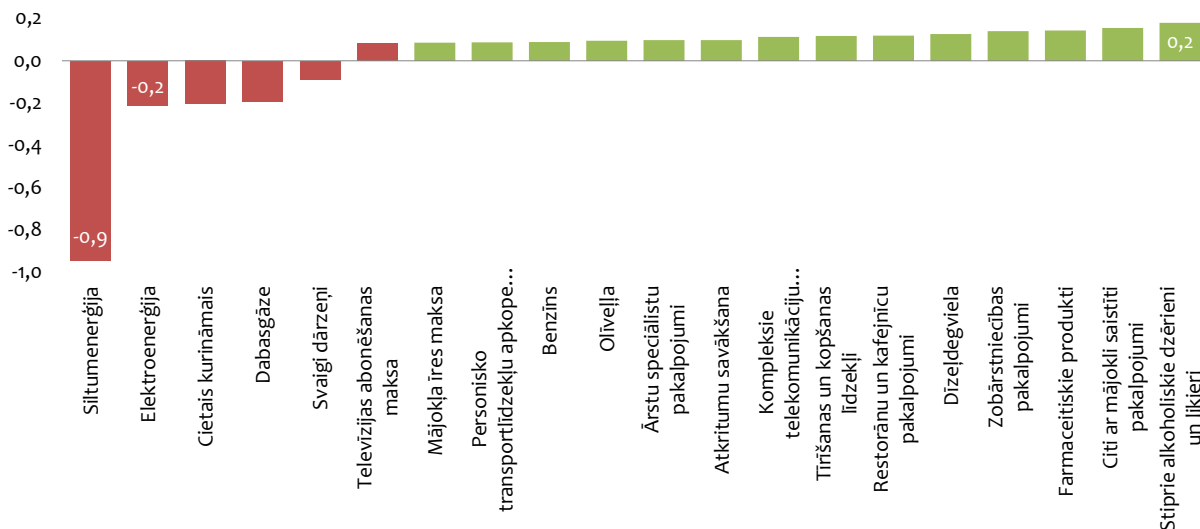
- (1) lielākā ietekme uz vidējo patēriņa cenu līmeni bija cenu kāpumam pakalpojumiem – būtiska ambulatoro, ēdināšanas, pārvadājumu un atpūtas un kultūras pakalpojumu sadārdzināšanās;
- (2) cenu kāpums pārtikai, kur cenas pieauga visās galvenajās pārtikas produktu grupās, izņemot piena produktus, eļļas un citas taukvielas, bet jāatzīmē, ka pārtikas cenu straujais kāpums ir mitējies;
- (3) cenu kāpums alkoholiskajiem dzērieniem un tabakai, kur lielākā ietekme bija cenu kāpumam stipriem alkoholiskajiem dzērieniem un cigaretēm;
- (4) cenu kāpums apģērbam un apaviem;
- (5) cenu kritums ar mājokli saistītiem energoresursiem, kur liela nozīme bija valdības atbalstam pasākumiem energoresursu cenu pieauguma kompensēšanai;

- (6) cenu kritums degvielai, ko ietekmēja pasaules naftas cenu straujš kritums. To veicināja jēlnaftas ieguves pieauguma pazīmes, īpaši no valstīm, kas nav OPEC valstis, kopā ar neskaidrām pieprasījuma perspektīvām gadā kopumā.

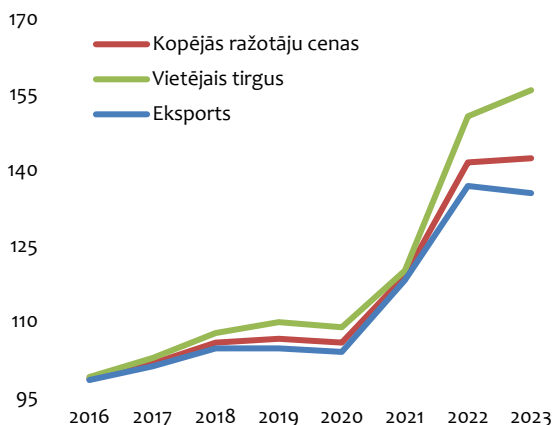
Kopumā 2024.gadā vidējā gada inflācija būs būtiski zemāka par 2023.gadā vēroto. Arī turpmāk galvenā ietekme uz cenu izmaiņām joprojām būs saistīta ar energoresursu un pārtikas cenu svārstībām pasaulē, kā arī to noteiks globālā attīstība. Vienlaikus inflāciju Latvijā ietekmēs dažādi piedāvājuma puses faktori saistībā ar nodokļu un tarifu palielināšanu, kā arī pieprasījuma puse, ko veicinās atalgojuma kāpums. Kopumā 2024.gadā vidējā gada inflācija sagaidāma 2 % robežās.

Preces un pakalpojumi ar lielāko ietekmi patēriņa cenu izmaiņās
ieguldījums 12 mēnešu izmaiņās 2024.gada martā, procentpunktos

2023.gadā energoresursu un izejvielu cenu krituma ietekmē ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā pieauga ļoti mēreni.

Ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā
2015.gads = 100

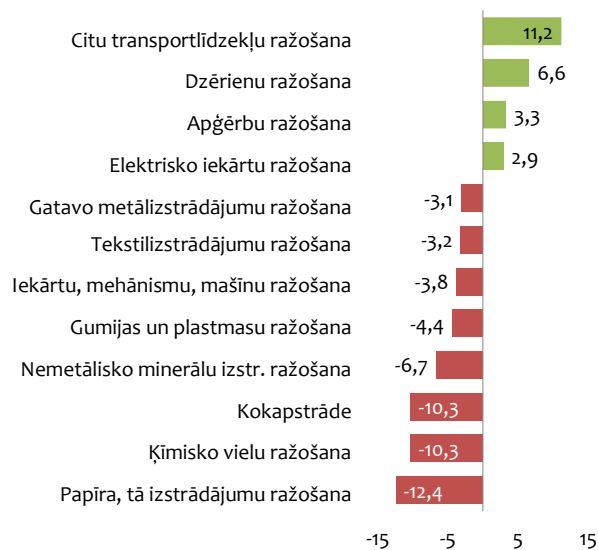
2023.gadā ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā pieauga par 0,6 %. Vietējā tirgū realizētai produkcijai cenas auga par 3,5 %, bet eksportētajai produkcijai samazinājās par 1 %. Ietekmīgākais cenu kāpums bija pārtikas produktu ražošanā, nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanā un poligrāfijā, bet lielākā samazinošā ietekme –kokapstrādei un ķīmisko vielu ražošanai.

Arī 2024.gada sākumā ražotāju cenu kāpums apstrādes rūpniecībā ļoti mērens. 2024.gada divos mēnešos ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā pieauga par 0,5 %.

2024.gadā kopumā apstrādes rūpniecības ražotāju cenas turpinās pieaugt mēreni. Ražotāju cenu līmeni lielā mērā ietekmē eksportētās produkcijas ražotāju cenu svārstības,

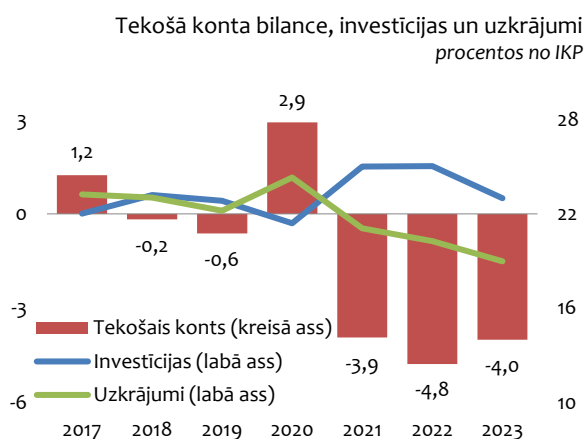
ko pamatā nosaka pasaules izejvielu cenu dinamika. Jāatzīmē, ka 2023.gadā pasaules enerģijas un izejvielu cenas samazinājās, bet gada nogalē atkal atsāka pieaugt, kas varētu ietekmēt arī ražotāju cenu dinamiku. Būtiska ietekme uz ražotāju cenām joprojām ir nenoteiktībai izejvielu piegādēs saistībā ar saspringto ģeopolitisko situāciju. Arī vietējā tirgū realizētajai produkcijai cenas pieaugs mērenāk, ko galvenokārt ietekmē gan energoresursu un izejvielu cenu kritums pasaulē, gan vietējā tirgū, kā piemēram koksne, neapstrādāta pārtika u.c. Vienlaikus vietējā tirgū realizētajai produkcijai ražotāju cenu dinamiku ietekmē izaugsmes tempi, kas šogad kopumā būs mēreni.

Ražotāju cenu straujākās izmaiņas
apstrādes rūpniecības nozarēs 2024.gada februārī
pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

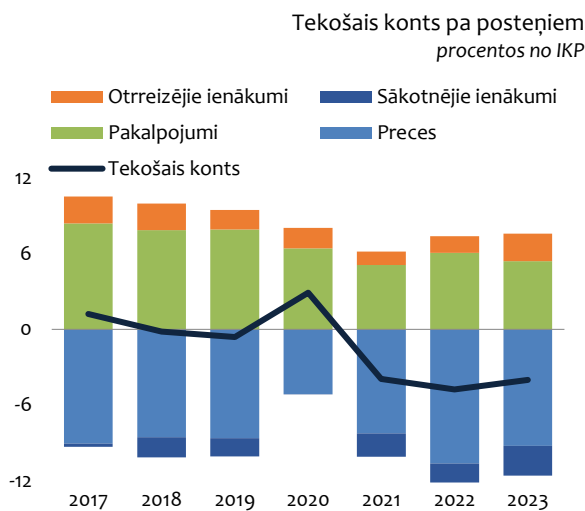
MAKSĀJUMU BILANCE

Ārējo šoku ietekmē tekošā konta deficīts pēdējos gados saglabājas salīdzinoši augstā līmenī. 2021.gadā tekošā konta deficītu būtiski ietekmēja energoresursu cenu kāpums, kas sākās 2021.gada otrajā pusē, atjaunojoties ekonomiskajai aktivitātei pēc Covid-19 pandēmijas ierobežojumu mazināšanas, un strauji pieauga 2022.gadā saistībā ar Krievijas agresiju pret Ukrainu. Ģeopolitiskās vides izmaiņu dēļ 2022.gadā tekošā konta negatīvā bilance sasniedza 4,8 % no IKP. Arī 2023.gadā tekošā konta deficīts saglabājas augstā līmenī -4 % no IKP.

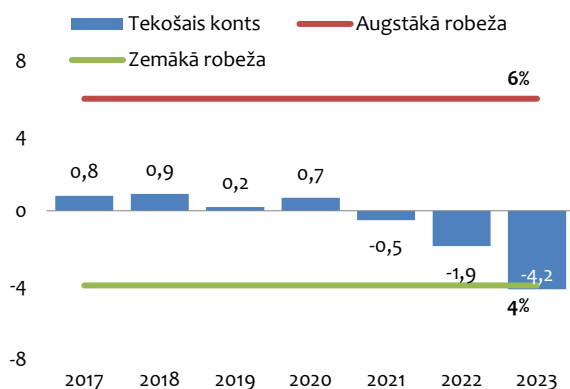
dēļ būtiski palielināja importa vērtību. Tā kā eksports turpināja pieaugt lēnāk nekā imports un cenu kāpums vairāk ietekmēja importētās produkcijas cenas, tirdzniecības deficīts palielinājās līdz 10,7 % no IKP (2021.gadā – 8,3 %).

2023.gadā gan eksporta, gan importa vērtība bija mazāka nekā pirms gada. Tā kā importa vērtība samazinājās straujāk, nedaudz uzlabojās ārējās tirdzniecības bilance – līdz 9,3 % no IKP.

Saglabājoties tekošā konta lejupvērstām tendencēm, palielinājās arī ārējās nesabalansētības riski. 2023.gadā tika pārsniegts ES brīdināšanas mehānismā noteiktais tekošā konta trīs gadu vidējā deficīta indikatīvais sliekšnis.

ES agrās brīdināšanas mehānismā noteiktais tekošā konta bilances indikatīvais sliekšnis trīs gadu vidējais, procentos no IKP

Pēdējos gados ir vērojama ārējās tirdzniecības plūsmu vājināšanās. Tās galvenais cēlonis bija ekonomiskais šoks, ko vispirms izraisīja Covid-19 pandēmija, tad Krievijas invāzija Ukrainā, kas pastiprināja ārējās vides nenoteiktību.

2022.gadā energoresursu sadārdzināšanās un nepieciešamība mainīt to piegādes avotus Ukrainas kara

Pakalpojumu tirdzniecības pārpalikums saglabājās, bet ir zemākā līmenī nekā pirms Covid-19 pandēmijas izraisītās krīzes. Pēdējos trīs gados (2021.-2023.) pakalpojumu pozitīvā bilance bija vidēji 5,5 % no IKP, kas ir mazāk nekā pirms Covid-19 pandēmijas gados (vidēji 8,1 % no IKP).

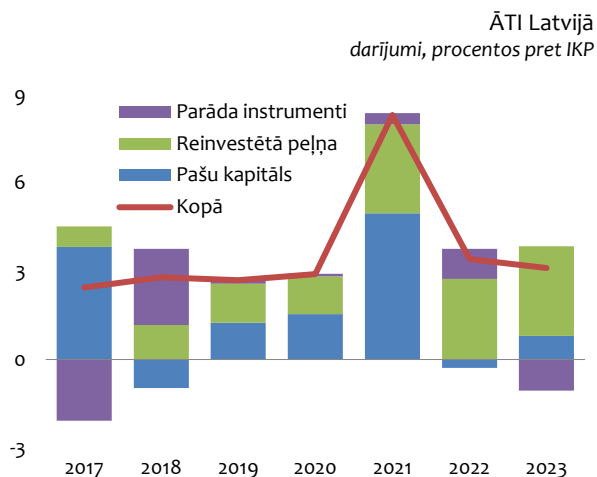
2023.gadā pakalpojumu importa un eksporta pieauguma tempi bija daudz lēnāki nekā 2022.gadā. Imports faktiskajās cenās palielinājās par 8,6 %, bet eksports pieauga daudz mērenāk – par 3,8 %, un pakalpojumu bilances pārpalikums sasniedza 5,4 % no IKP, kas ir par 0,6 procentpunktiem mazāks nekā 2022.gadā.

Ienākumu un kapitāla konta izmaiņas galvenokārt ir saistītas ar ES fondu līdzekļu apgušanu. Kapitāla konta bilances pārpalikums 2023.gadā bija 2 % no IKP līmenī.

Finanšu konta bilances stāvokli pēdējos gados noteica finanšu sektora stabilizācijas pasākumi, valsts sektora parādu restrukturizācija, Latvijas Bankas pasākumi paplašinātās aktīvu iegādes programmas ietvaros, kā arī Eiropas Centrālās bankas ierobežojošās monetārās politikas īstenošana inflācijas apkarošanai. 2023.gadā finanšu konta pasīvi samazinājās mērenāk nekā saistības un finanšu konta bilance (ar rezerves aktīviem) bija 0,2 % no IKP līmenī. Maksājumu bilances kontu stāvokli tuvākajā nākotnē noteiks ģeopolitiskās situācija izmaiņas un to ietekme uz globālajām piegāžu ķēdēm, pārrobežu plūsmām un Latvijas ekonomiku kopumā.

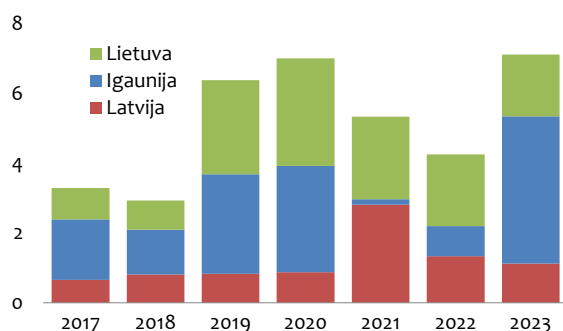
ĀRVALSTU TIEŠĀS INVESTĪCIJAS

Pēdējos gados ārvalstu tiešo investīciju (ĀTI) plūsmu intensitāte globālajā pasaulē ir bijusi mērena. To galvenokārt ietekmēja Covid-19 pandēmijas izplatības ierobežojumi, kā arī nestabilitāte pasaules ekonomikā. Karš Ukrainā palielināja ģeopolitisko notikumu izraisīto nenoteiktību un radīja negatīvu spiedienu uz globālajām ĀTI plūsmām.

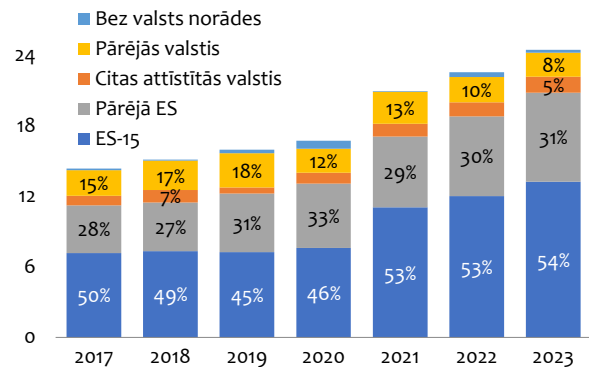
Baltijas valstīs kopumā tiešo investīciju pārrobežu plūsmas 2023.gadā bija lielāka apjomā nekā pirms gada. Tās sasniedza 4,7 % no IKP līmeni, kur lielākā daļa no ĀTI plūsmām bija Igaunijas ekonomikā. Baltijas valstīs kopumā piesaistītās ĀTI neto plūsmas 2023.gadā bija gandrīz 7 mljrd. eiro. **Ap 16 % no kopējām ĀTI (neto) darījumu apjoma bija Latvijas ekonomikā.** Igaunijas un Lietuvas daļa ĀTI darījumu kopapjomā veidoja attiecīgi 59 % un 25 %.

ĀTI Baltijas valstīs darījumi, mljrd. eiro

ĀTI darījumu apjoms 2023.gadā bija par 15,9 % zemākā līmenī nekā pirms gada un veidoja 2,8 % no IKP. Lielā mērā to noteica saistību samazinājums un prasību pieaugums pret tiešajiem investoriem. Investīcijas uzņēmumu pašu kapitālā (tai skaitā reinvestētās peļņas veidā) bija gandrīz 1,6 reizes lielākas nekā gadu iepriekš. Vājās ekonomiskās aktivitātes nav būtiski ietekmējušas ĀTI ienākumus. 2023.gadā tie bija par 25,4 % lielāki nekā pirms gada.

ĀTI pa valstīm atlikumi perioda beigās, mljrd. eiro un procentos

Uzkrātās ĀTI Latvijas ekonomikā 2023.gada beigās sasniedza 23,8 mljrd. eiro, t.i. 59 % no IKP. Gada laikā tās pieauga par gandrīz 8,5 % jeb 1,9 mljrd. eiro. Uzkrāto ĀTI ģeopolitiskā struktūra ir samērā stabila. Tajā dominē ES uzņēmēju investīcijas, kas 2023.gada beigās veidoja 83,5 % no kopējām uzkrātajām ĀTI. Lielākā ieguldītājvalsts Latvijas ekonomikā ir Zviedrija. Tās uzņēmēju uzkrātās investīcijas kopš 2019.gada ir augušas 3 reizes un 2023.gada beigās veidoja 30 % no visām uzkrātajām ĀTI. Apjomīgi ir arī Igaunijas, Lietuvas, Vācijas, Kipras, Nīderlandes, Krievijas un Dānijas uzņēmēju ieguldījumi.

Ir mainījusies uzkrāto ĀTI nozaru struktūra. Pateicoties apjomīgiem ieguldījumiem profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu nozarē, tās daļa 2023.gada beigās uzkrāto ĀTI kopapjomā palielinājās līdz 22,4 %. Nozīmīgi ieguldījumi ir veikti finanšu starpniecībā (15,6 % no visām ĀTI), tirdzniecībā (12,7 %), darījumos ar nekustamo īpašumu (13,4 %) un apstrādes rūpniecībā (12,9 %).

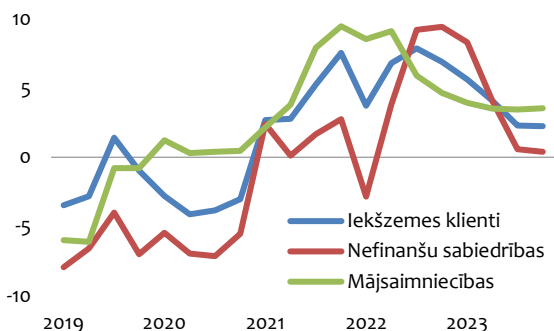
ĀTI pa nozarēm atlikumi 2023.gada beigās

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI

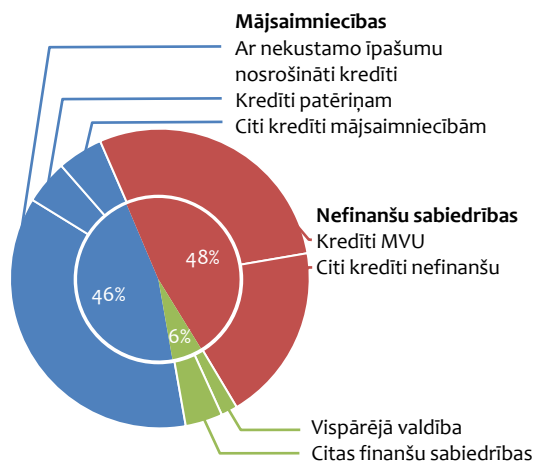
Banku sektors darbojas noturīgi¹. Noguldījumi ir iepriekšējā gada līmenī, tomēr kreditēšanā aktivitāte joprojām ir mērena, uzņēmējdarbības kreditēšana vērtējama kā vāja.

Nebanku klientu kredītu atlikumu dinamika perioda beigās, pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

Kopējais banku kredītportfelis 2023.gada beigās bija 15,9 mljrd. eiro. No tā iekšzemes nebanku klientiem bija izsniegti 13,4 mljrd. eiro, kas bija par 2,2 % vairāk kā pirms gada. Nefinanšu sabiedrību kredītportfelis pieauga niecīgi (par 0,4 %), tajā pašā laikā mazo un vidējo uzņēmumu kreditēšana attīstījās straujāk – par 5,7 %. Mājsaimniecību kredītportfelis arī turpināja pieaugt (par 3,5 %).

Rezidentu nebanku klientu kredītportfelis 2023.gada beigās, procentos

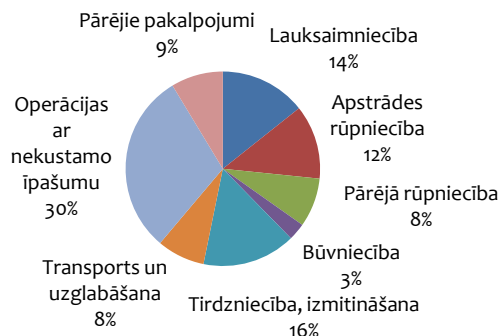

Kredītu struktūra nozaru griezumā 2023.gadā nav būtiski mainījusies. No visiem uzņēmumu kredītiem visvairāk izsniegts operācijām ar nekustamo īpašumu, tās īpatsvars sasniedza 30 %. Nākamās ir lauksaimniecība un mežsaimniecība, kā arī tirdzniecība ar attiecīgi 14 % un 13 %.

Līdz 2022.gadam eiro izsniegto ilgtermiņa kredītu procentu likmes būtiski nemainījās. 2022.gada 4.ceturksnī bija vērojams straujš kredītu procentu likmju kāpums, kuru

noteica ECB lēmumi par bāzes procentu likmju paaugstināšanu inflācijas ierobežošanai. 2023.gadā šis pieaugums turpinājās un gada beigās nefinanšu sabiedrībām ilgtermiņa kredītiem procentu likmes bija 6,18 %, bet īstermiņa kredītiem – 6,65 %. Mājsaimniecībām tajā laikā kredītiem mājokļa iegādei ilgtermiņa procentu likmes bija 6,14 %, un īstermiņa procentu likmes – 6,5 %.

Iekšzemes nefinanšu sabiedrību kredītportfelis pa nozarēm 2023.gada beigās, procentos

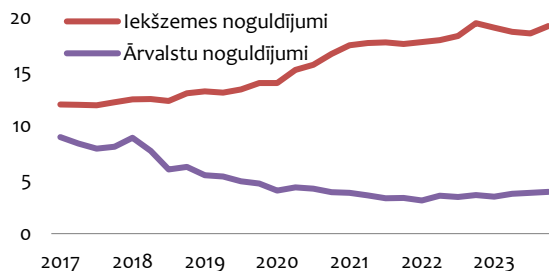

ECB bāzes procentu likmju paaugstināšana redzama ne tikai kredītu sadārdzinājumā. Banku sektora peļņas rādītāji 2023.gadā ir ievērojami auguši. Banku gūtā virspēja ierosināja plašāku diskusiju par tās aplikšanu ar nodokļiem. Latvijā ir pieņemti UIN likuma grozījumi, kas paredz bankām ieviest obligāto avansa maksājumu.

Lai daļēji kompensētu kredītu pieaugušos maksājumus, ir pieņemti grozījumi Patērētāju tiesību aizsardzības likumā, kas paredz 2024.gadā kompensēt 30 % no hipotekāro kredītu procentu maksājumiem. Tās finansēšanai kredītiestādēm tiks ieviesta hipotekārā kredīta ņēmēju aizsardzības nodeva.

Noguldījumu apjoms pieaugums 2023.gadā ir apstājies, gadā beigās sasniedzot 23,2 mljrd. eiro ar gada pieaugumu 0,3 %. Iekšzemes noguldījumi 2023.gada laikā samazinājās par 1,3 %. Turpretim ārvalstu noguldījumi pieauga par 9,1 %, un to īpatsvars veidoja 17 %. Salīdzinājumam 2015.gadā ārvalstu noguldījumu īpatsvars pārsniedza pusē no visiem noguldījumiem.

Iekšzemes un ārvalstu noguldījumi bankās miljardi eiro

¹ Šajā nodaļā izmantoti Latvijas Bankas dati

KOPBUDŽETS UN VALSTS PARĀDS

Covid-19 pandēmija ir izraisījusi būtiskas izmaiņas līdz šim īstenotajā fiskālajā politikā. 2020.gadā ES tika aktivizēta „Stabilitātes un izaugsmes pakta (SIP) vispārējā izņēmuma klauzula”, ļaujot ES valstīm palielināt vispārējās valdības budžeta deficītu 2020.-2022.gadā tādā apmērā, cik ir nepieciešams pandēmijas izsuktā ekonomikas kaitējuma mazināšanai. Ņemot vērā Krievijas-Ukrainas karu un visām ar to saistītajām sekām, SIP vispārējā izņēmuma klauzula ir spēkā arī 2023.gadā.

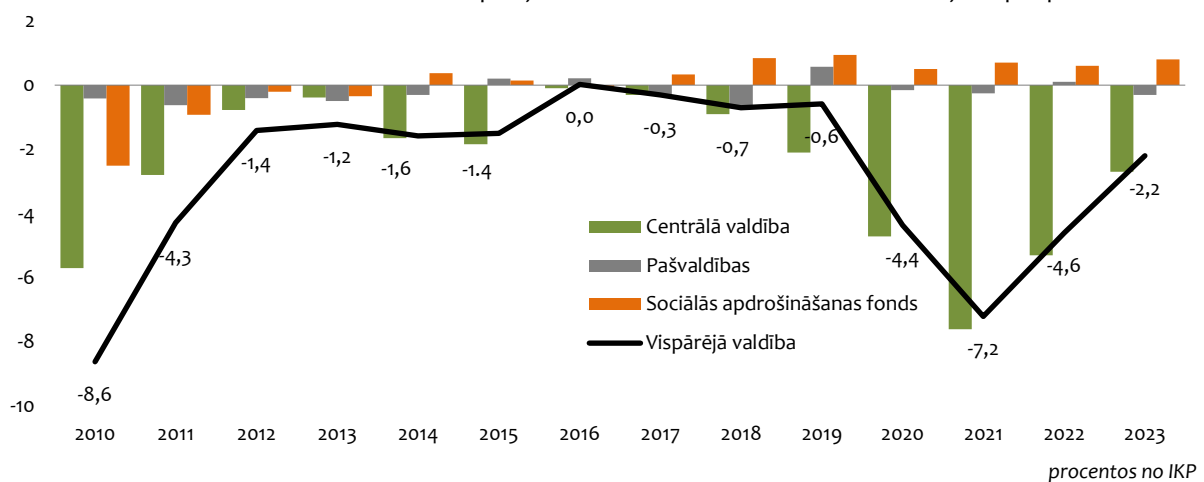
Covid-19 pandēmijas ietekmē budžeta deficīts Latvijā 2020.gadā pieauga līdz 4,4 % no IKP jeb 1,3 mljrd. eiro, bet 2021.gadā – līdz 7,2 % no IKP jeb 2,4 mljrd. eiro. 2022.gadā tas nedaudz samazinājās un bija 4,6 % no IKP jeb 1,8 mljrd. eiro. Vispārējās valdības budžeta deficīts

2023.gadā bija 0,9 mljrd. eiro jeb 2,2 % no IKP. Saeima 2024.gadam ir apstiprinājusi budžetu ar deficītu 2,8 % apmērā no IKP apmērā.

Vispārējās valdības budžets

	2020	2021	2022	2023
Ieņēmumi, mljrd. eiro	11,5	12,5	13,9	15,6
% pret IKP	38,0	37,5	36,3	38,7
Izdevumi, mljrd. eiro	12,8	14,9	15,7	16,5
% pret IKP	42,4	44,7	40,9	41,0
Bilance, mljrd. eiro	-1,3	-2,4	-1,8	0,9
% pret IKP	-4,4	-7,2	-4,6	-2,2

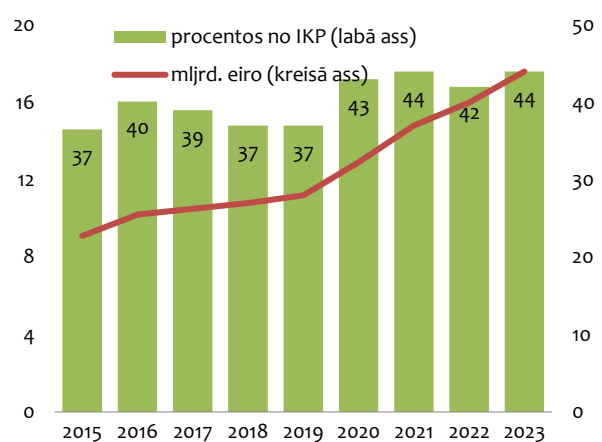
Vispārējās valdības sektora budžeta bilancē sadalījumā pa apakšsektoriem

Neskatoties uz budžeta deficīta pieaugumu pēdējos gados vispārējās valdības parāda līmenis Latvijā ir viens no zemākajiem ES. Covid-19 uzliesmojums izraisīja nepieciešamību ievērojamā apmērā nodrošināt finansējumu Covid-19 izraisītās krīzes ietekmes mazināšanai. Valsts parāda apjoms 2021.gadā pieauga līdz 44,4 % no IKP jeb 14,8 mljrd. eiro. Tā kā nominālā IKP pieaugums augstas inflācijas apstākļos ir straujš, tad 2022.gadā tas attiecībā pret IKP samazinājās līdz 41,8 %, bet nominālā izteiksmē pieauga līdz 16 mljrd. EUR. 2023.gadā valsts parāds bija 17,6 miljardi eiro jeb 43,6 % no IKP. Jāatzīmē, vispārējās valdības parāda pieaugumu 2023.gadā ietekmēja trīs jaunu eiroobligāciju emisijas.

2024.gadā tiek prognozēts vispārējās valdības parāds 41 % no IKP. Sagaidāms, ka vidējā termiņā Fiskālās disciplīnas likumā noteiktais parāda nosacījums 60 % no IKP tiks ievērots un Latvijas vispārējās valdības parāds stabilizēsies līmenī zem 40 % no IKP.

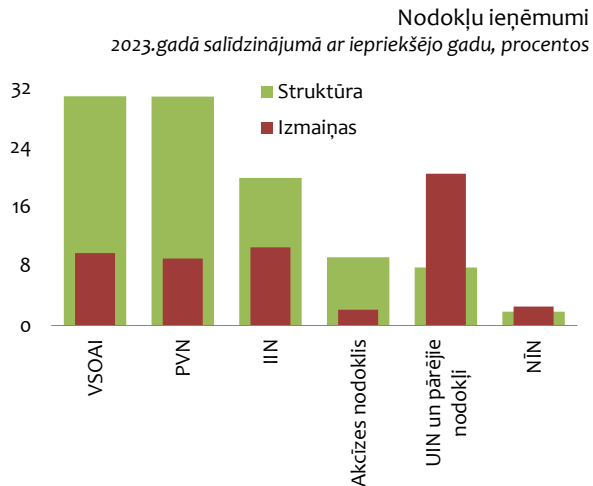
Vispārējās valdības konsolidētais bruto parāds pēc nominālvērtības gada beigās

BUDŽETA IEŅĒMUMI UN IZDEVUMI

Kopš 2011.gada pieaug valsts konsolidētā budžeta ieņēmumi. Covid-19 krīzes rezultātā budžeta ieņēmumi vienīgi 2020.gadā mazliet samazinājās. Ekonomikas izaugsmei atjaunojoties, pozitīvā tendence turpinās. Budžeta ieņēmumi 2023.gadā palielinājās par 8,7 % salīdzinājumā ar 2022.gadu.

Ieņēmumu pieaugums 2023.gadā vērojams visās lielākajās nodokļu grupās. Pozitīvi darba tirgus rādītāji un algas pieaugums atspoguļojās nodarbinātības nodokļu dinamikā. Ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa šajā periodā bija par 10,5 % lielāki nekā pirms gada, bet ieņēmumi no valsts sociālās apdrošināšanas iemaksām – par 9,7 %.

Valsts konsolidētais kopbudžets

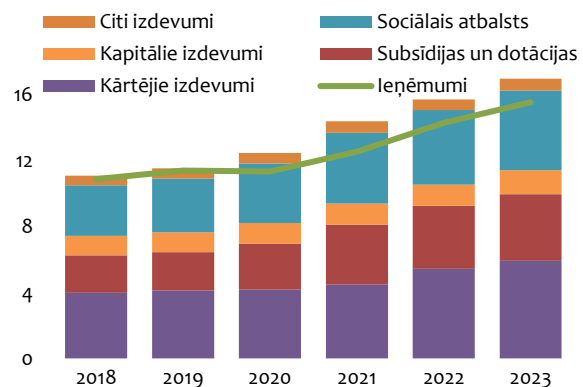
	mljrd. eiro			izmaiņas
	2021	2022	2023	2023
Ieņēmumi, tai skaitā:	12,5	14,3	15,5	8,7
Nodokļu ieņēmumi, tai skaitā:	10,0	11,6	12,6	9,0
Sociālās apdrošināšanas iemaksas	3,0	3,5	3,8	9,7
Pievienotās vērtības nodoklis	2,8	3,6	3,9	9,0
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	1,9	2,3	2,5	10,5
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	0,3	0,4	0,5	43,8
Akcīzes nodoklis	1,1	1,1	1,2	2,1
NĪN	0,2	0,2	0,2	2,6
Pārējie nodokļi	0,4	0,4	0,4	0,2
Citi ieņēmumi	2,5	2,7	2,9	7,5
Izdevumi	14,4	15,7	17,0	7,9

Patēriņa nodokļu dinamikā 2023.gadā vairāk nosaka algu un patēriņa cenu pieauguma tendences. Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi gada laikā palielinājās par 9 %

un akcīzes nodokļa – par 2,1 %. Kapitāla nodokļa ieņēmumu dinamika bija pozitīva: uzņēmumu ienākumu nodokļa ieņēmumi palielinājās par 43,8 % un nekustamā īpašuma nodokļa – par 2,6 %.

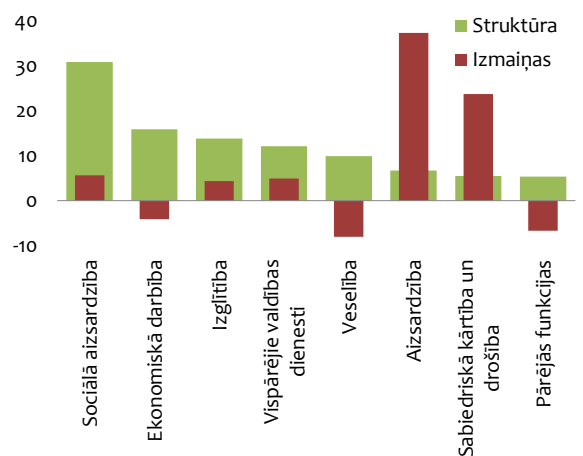
Valsts konsolidētā budžeta izdevumi 2023.gadā bija par 7,9 % lielāki kā 2022.gadā. Budžeta izdevumu dinamiku noteica mazāka līdzekļu novirzīšana atbalsta pasākumiem nekā iepriekšējos gados un krietni labāka ES fondu apguve, kā arī pieaugošie izdevumi atlīdzībām. Ievērojami saruka līdzekļu novirzīšana Covid-19 atbalsta pasākumiem, saglabājās līdzšinējais atbalsts energoresursu cenu kompensēšanai un Ukrainas atbalstam. Straujākais pieauguma temps bija kapitālajiem izdevumiem – par 13,7 %, savukārt kārtējiem izdevumiem – par 9 %. Lēnāk pieauga sociālā atbalsta izdevumi un izdevumi subsīdijām un dotācijām, attiecīgi par 6,9 % un 5,1 %.

Valsts konsolidētais kopbudžets pa posteņiem
mljrd. eiro

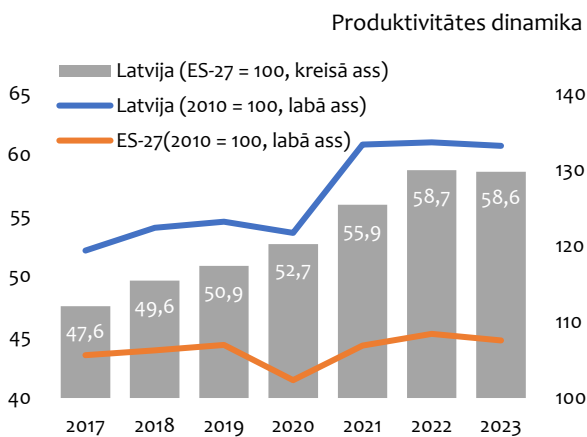
Budžeta izdevumu pēc funkcionālajām kategorijām dati rāda, ka 2023.gadā jomas ar lielāko pieauguma tempu bija aizsardzība, sabiedriskā kārtība un drošība, un sociālā aizsardzība.

Valsts konsolidētā kopbudžeta izdevumi pa funkcijām
2023.gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, procentos

PRODUKTIVĪTĀTE UN KONKURĒTSPĒJA

Produktivitātes dinamika pēdējos gados ir svārstīga. To nosaka korekcijas produktu un darba tirgos, reaģējot uz ārējiem satricinājumiem. Atjaunojoties ekonomiskām aktivitātēm, 2021.gadā produktivitāte pieauga par 9,5 %, bet 2022.gadā tā tikai par 0,2 % pārsniedza iepriekšējā gada līmeni. Arī 2023.gadā ekonomikas izaugsme bija vājā un produktivitāte, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, samazinājās par 0,3 %. IKP uz vienu nodarbināto Latvijas tautsaimniecībā kopumā 2023.gadā sasniedza 58,6 % (72,8 % pēc PPS) no vidējā ES līmeņa. Kopš 2019.gada produktivitātes plaisa ar ES vidējo līmeni (pēc PPS) ir samazinājusies par gandrīz 4 procentpunktiem.

Darbaspēka izmaksas turpina augt. Ekonomisko aktivitāšu palielināšanās dēļ darbaspēka izmaksas 2021.gadā pieauga par 8,5 %, kas bija mērenāks nekā produktivitātes kāpums. Darba ņēmēju atalgojums palielinājās par 12,2 %, un, produktivitātei saglabājoties iepriekšējā gada līmenī, tas būtiski pasliktināja izmaksu konkurētspējas rādītāju. Arī 2023.gadā darbaspēka izmaksas strauji aug. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, darbaspēka izmaksas pieauga par 12,6 %, būtiski pārsniedzot produktivitātes dinamiku. Nominālais ULC palielinājās par 13 %, kas bija straujākais kāpums pēdējos desmit gados.

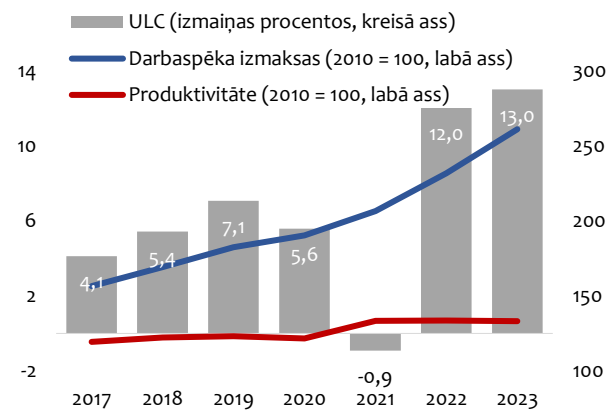
Baltijas kaimiņvalstīs nominālais ULC pēdējos trīs gados pieaug straujāk nekā Latvijā. 2023.gadā, salīdzinot ar 2020.gadu, nominālais ULC Latvijā pieauga par 25,4 %, Igaunijā – par 32,8 % un Lietuvā – par 36,5 %. Kopumā Baltijas valstīs ULC pieaugums ir daudz straujāks nekā vidēji ES (10 %) un šim rādītājam ir būtiski pārsniegts ES brīdināšanas mehānisma (MIP) noteiktais sliekšnis (9 %).

Reālais efektīvais valūtas kurss (REER) pieaug. Uz patēriņa cenu indeksa balstīts REER pret 42 tirdzniecības partnervalstīm periodā no 2019. līdz 2023.gadam pieauga par 12,3 %, kas bija daudz lielāks par MIP noteikto sliekšni.

Lai arī Latvijas eksporta daļa pasaules tirgos pieaug, tomēr konkurētspējas mazināšanās riski joprojām ir ļoti lieli. Piecos gados (2018.-2022.gadā) Latvijas eksporta daļa pasaules tirgos pieauga par 15,3 %, ko lielā mērā ietekmēja

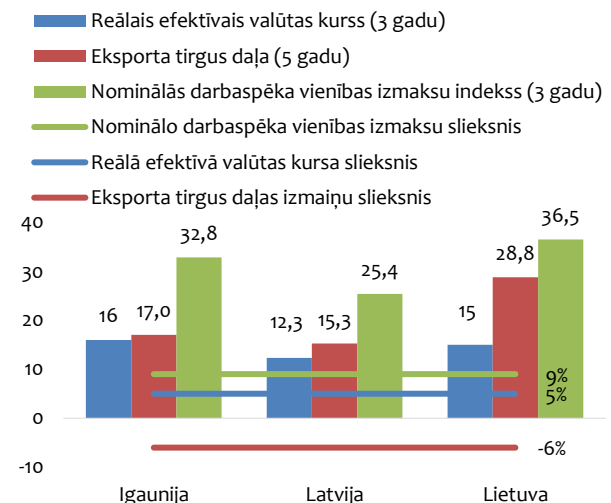
2020.gada pozitīvās izmaiņas preču eksporta tirgū. Kopš 2018.gada Latvijas daļa preču eksporta tirgū palielinājās par 19,9 %, savukārt pakalpojumu daļa – par 5,5 %, ko noteica tirgus daļas samazinājums 2019. un 2021.gadā, attiecīgi par 3,4 % un 4,7 % pandēmijas izplatības ierobežojumu dēļ.

Darbaspēka izmaksu un produktivitātes dinamika

Produktivitātes lēnās dinamikas apstākļos darbaspēka izmaksu kāpums rada būtisku spiedienu uz Latvijas uzņēmēju izmaksu konkurētspēju. Ekonomisko aktivitāšu vājināšanās ir maz ietekmējusi stāvokli darba tirgū. Tas liecina par darbaspēka trūkuma problēmas aktualitāti uzņēmējiem un, neraugoties uz ekonomisko aktivitāšu palēnināšanos, tiek saglabātas darba vietas. Savukārt augstās inflācijas spiediena rezultātā algas turpina augt. Šīs tendences arvien vairāk palielina plaisu starp produktivitāti un darbaspēka izmaksām. Produktivitātes palielināšana ir galvenais konkurētspējas noteicošais faktors, un tās noturīgi pozitīvo dinamiku lielā mērā noteiks strukturālās izmaiņas Latvijas tautsaimniecībā virzībā uz augstākas pievienotās vērtības aktivitātēm un zināšanu ietilpīgām nozarēm.

Konkurences rādītāju izmaiņas procentos

BRĪDINĀŠANAS MEHĀNISMS

Atbilstoši 2011.gadā Eiropas Savienībā pieņemtajiem ekonomiskās un fiskālās politikas uzraudzības noteikumiem ir izveidota makroekonomiskās nesabalansētības procedūra, kuras mērķis ir savlaicīgi identificēt (ar brīdināšanas mehānisma rādītāju saraksta palīdzību) un koriģēt makroekonomiskās nesabalansētības.

2024.gada Brīdināšanas mehānisma ziņojumā (BMZ) Latvija nav atzīmēta to 11 ES dalībvalstu vidū, kurām tika konstatētas makroekonomiskās nesabalansētības.

Latvijas rezultātu apkopojums (ieskaitot statistikas precizējumus pēc BMZ publikācijas), liecina, ka 2022.gadā trīs rādītāji pārsniedza indikatīvos sliekšņus – nominālās darbaspēka vienības izmaksu indekss, ekonomiski aktīvā darbaspēka līmenis un jauniešu bezdarba līmenis.

BMZ ir atzīmēts, ka ir notikusi strauja inflācijas samazināšanās – no 22 % maksimuma 2022.gada septembrī, salīdzinot ar iepriekšējā gada septembri, uz 2,4 % 2023.gada oktobrī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada oktobri.

Ārējo ilgtspēju ietekmē tekošā konta deficīts, kas saglabājas salīdzinoši liels, bet ar tendenci samazināties. To

veicina preču bilances un kapitāla konta uzlabojumi. Neto starptautisko investīciju pozīcija 2022.gadā saglabājās stabila un bija -26,5 % no IKP. Latvijas saistības lielā mērā sastāv no valsts obligācijām un ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem, kuru apjoms pārsniedz citu finanšu instrumentu apjomu.

Izmaksu konkurētspējas problēmas nemazinās. Nominālās darbaspēka vienības izmaksas jau vairākus gadus strauji pieaug. 2024.gadam tiek prognozēta vienības darbaspēka izmaksu pieauguma tempu sabremzēšanās.

Nefinanšu uzņēmumu parāda un māsaimniecību parāda attiecība pret IKP ir zema. Nefinanšu uzņēmumu parāda attiecība 2023.gada pirmajā pusē kopumā nemainījās, savukārt, māsaimniecību parāds turpināja samazināties.

Mājokļu cenu pieaugums 2022.gada pirmajā pusē paātrinājās, bet pēc tam samazinājās. Tiek lēsts, ka nesēnā pieauguma rezultātā mājokļu cenas ir pārvērtētas par 12 %.

Banku sektors ir stabils un labi kapitalizēts, to rentabilitāte ir tuvu ES vidējam rādītājam. Ienākumus nenesošo kredītu īpatsvars samazinās. Kredītu dinamika ir piezēmēta.

Makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras rādītāju saraksts Latvijai

	Robežvērtības	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ārējā nelīdzsvarotība un konkurētspēja							
Tekošā konta bilance (% no IKP, 3 gadu vidējais)	-4%/6%	0,9	0,2	0,7	-0,5	-1,9	..
Neto starptautisko ieguldījumu pozīcija (% no IKP)	-35%	-45,1	-40,1	-34,0	-27,3	-26,5	..
Reālais efektīvais valūtas kurss – 42 tirdzniecības partneri, SPCI deflators (% izmaiņas 3 gadu laikā)	±5%* & ±11%	4,9	3,8	6,1	2,2	4,8	12,3
Eksporta tirgus daļa – % no pasaules eksporta (% izmaiņas 5 gadu laikā)	-6%	8,2	3,1	20,3	13,1	15,3	..
Nominālās darbaspēka vienības izmaksu indekss (% izmaiņas 3 gadu laikā)	9%* & 12%	14,7	17,5	19,2	12,0	17,2	25,4
Iekšējās nesabalansētības							
Mājokļu cenu indekss (% izmaiņas gadā, deflēts)	6%	6,3	5,5	3,5	7,2	0,4	-3,9
Privātā sektora kreditplūsmā (izteikta % no IKP, konsolidēta)	14%	-0,2	1,1	-1,8	0,9	3,0	..
Privātā sektora parāds (izteikts % no IKP, konsolidēts)	133%	69,8	66,4	65,2	58,5	52,5	..
Vispārējās valdības parāds (izteikts % no IKP)	60%	37,0	36,7	42,2	44,0	41,0	..
Bezdarba līmenis (3 gadu vidējais rādītājs)	10%	8,6	7,5	7,3	7,3	7,5	7,0
Finanšu sektora saistības kopā (% izmaiņas gadā)	16,5%	-3,5	4,6	10,6	13,3	4,1	..
Nodarbinātības rādītāji							
Ekonomiski aktīvā darbaspēka līmenis – no visiem iedzīvotājiem, kuru vecums ir no 15 līdz 64 gadiem (izmaiņas 3 gadu laikā procentpunktos)	-0,2 procentpunkti	1,9	1,1	1,1	-1,8	-0,5	-1,4
Ilgtermiņa bezdarba līmenis – no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem, kuru vecums ir no 15 līdz 74 gadiem (izmaiņas 3 gadu laikā procentpunktos)	0,5 procentpunkti	-1,5	-1,7	-1,2	-1,1	-0,7	-0,6
Jauniešu bezdarba līmenis – no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem, kuru vecums ir no 15 līdz 24 gadiem (izmaiņas 3 gadu laikā procentpunktos)	2 procentpunkti	-4,1	-4,8	-2,1	2,6	2,6	-2,6

* – eirozonas valstīm; .. – nav datu;

Piezīme: ar oranžo fonu izceltie skaitļi pārsniedz agrās brīdināšanas mehānismā noteiktās robežvērtības jeb sliekšņus

Avots: MIP procedūras rādītāji, Eurostat

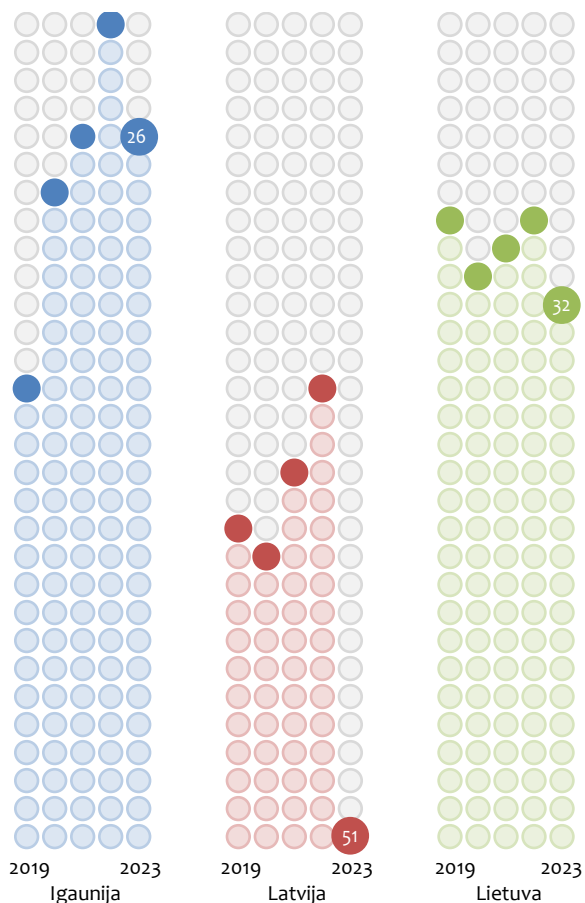
2024 | 1

LATVIJA STARPTAUTISKAJOS REITINGOS

Starptautiskā vadības attīstības institūta, Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas, Eiropas Komisijas un citu organizāciju veidotie reitingi raksturo Latviju kā augsti attīstītu valsti, kas ar dažādām sekmēm pārvar dažādus ārējos satricinājumus, bet vienlaikus saglabā augstu attīstības potenciālu.

Starptautiskā vadības attīstības institūta (IMD) ikgadēji publicētajā **Pasaules konkurētspējas reitingā 2023** (*World Competitiveness Ranking 2023*) Latvija 64 valstu vidū ir ierindojusies 51.vietā, pasliktinot savu vietu par 16 pozīcijām salīdzinājumā ar 2022.gadu.

Baltijas valstu vietas Pasaules konkurētspējas reitingā

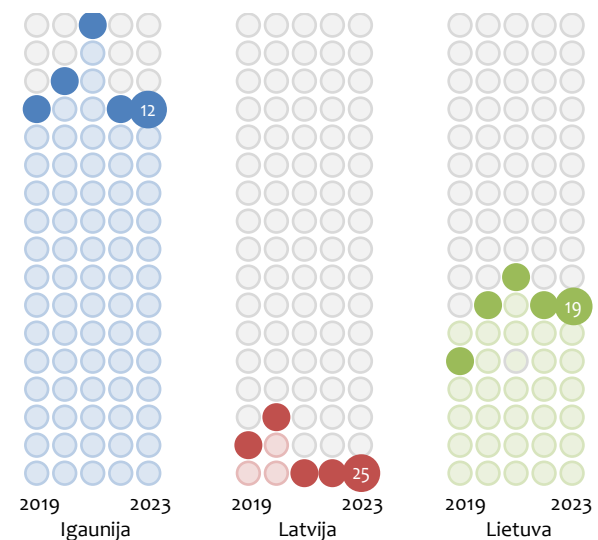
Avots: IMD, *World Competitiveness Ranking 2023*

Vislielāko ietekmi reitinga kritumā ir devuši faktori, kas 2022.gadā bija saistīti ar bažām par Latvijas spēju saglabāt ekonomisko drošību sākoties Krievijas agresijai pret Ukrainu. Energoresursu cenu kāpums izraisīja augstu patēriņa cenu inflāciju, kas, savukārt, radīja spiedienu uz algām un darbaspēka izmaksām. Pastāvēja augsts ekonomiskās recesijas risks. Rezultātā uzņēmēju

noskaņojums atspoguļojās gan valdības darba vērtējumā, gan biznesa efektivitātes vērtējumā. Arī daži ilgtermiņa riski kā darbaspēka pieejamība ilgtermiņā, akciju tirgus kapitalizācijas zema līmenis u.c. pasliktināja kopējo vērtējumu. Tomēr vienlaikus izvērtējumā ir atzīts, ka ārvalstu investīciju līmenis pret IKP ir samērā augsts un kā galvenais ekonomikas pievilcības faktors ir kvalificēts darbaspēks.

Eiropas Komisijas ikgadēji publicētajā **Eiropas inovācijas rezultātu pārskatā 2023** (*European Innovation Scoreboard 2023*) Latvija 27 ES valstu vidū ir ierindota 25.vietā un atrodas *pieticīgo novatoru* valstu grupā. Pārskatā ir atzīmēts, ka pēdējo divu gadu laikā Latvijas vērtējums punktos ir uzlabojies pateicoties gan IKT nozarē nodarbināto skaita pieaugumam, gan zinātnē un tehnoloģijās kopumā nodarbināto skaita pieaugumam.

Baltijas valstu vietas Eiropas Inovācijas rezultātu pārskatā*

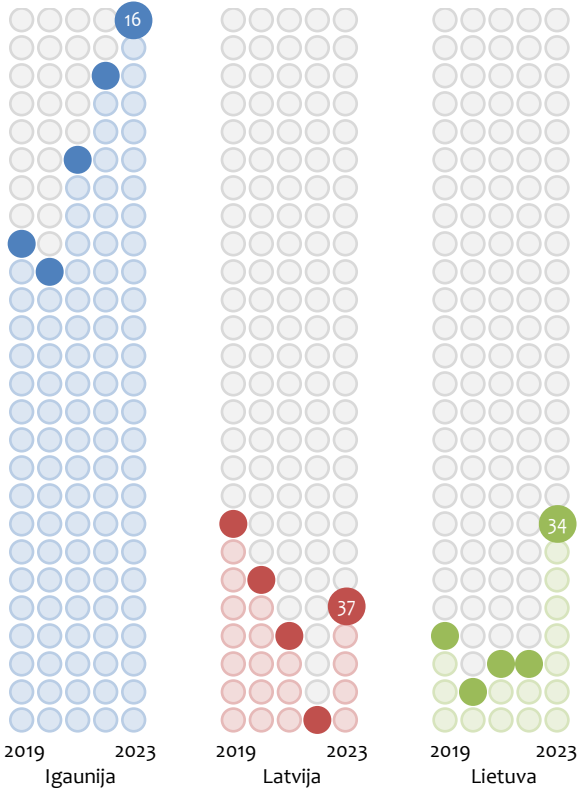

Avots: European Commission, *European Innovation Scoreboard 2023*
* kopš 2020.gada bez Apvienotās Karalistes.

Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas (WIPO) sagatavotajā **Globālajā Inovācijas indeksā 2023** (*Global Innovation Index 2023*) Latvija ir ierindojusies 37.vietā starp 132 apsekotajām valstīm.

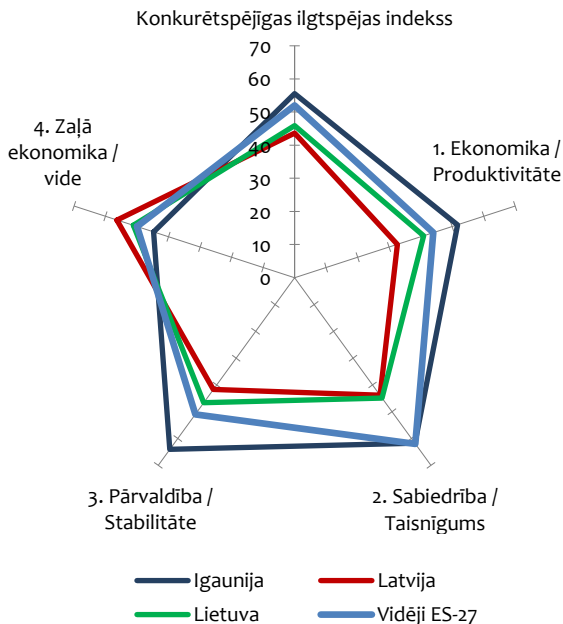
Kā Latvijas stiprās puses ir izceltas: augstskolā uzņemto vidējo izglītību ieguvušo īpatsvars, ārvalstu studentu skaits, IKT izmantošana, ekoloģiskā efektivitāte, zinātnisko grādu saņēmušo nodarbināto sieviešu īpatsvars, augsto tehnoloģiju eksports, ĀTI neto ienākošās naudas plūsmas, kultūras un radošo pakalpojumu eksports, nacionālo spēlfilmu skaits, radošo industriju preču eksports.

Baltijas valstu vietas Globālajā Inovāciju indeksā

Avots: Cornell University, INSEAD, WIPO, Global Innovation Index 2023: Innovation in the face of uncertainty

Baltijas valstu sniegums Konkurētspējīgas ilgtspējas indeksā un tā dimensijās (vērtējuma skala no 0-100, kur 100 ir labākais vērtējums)

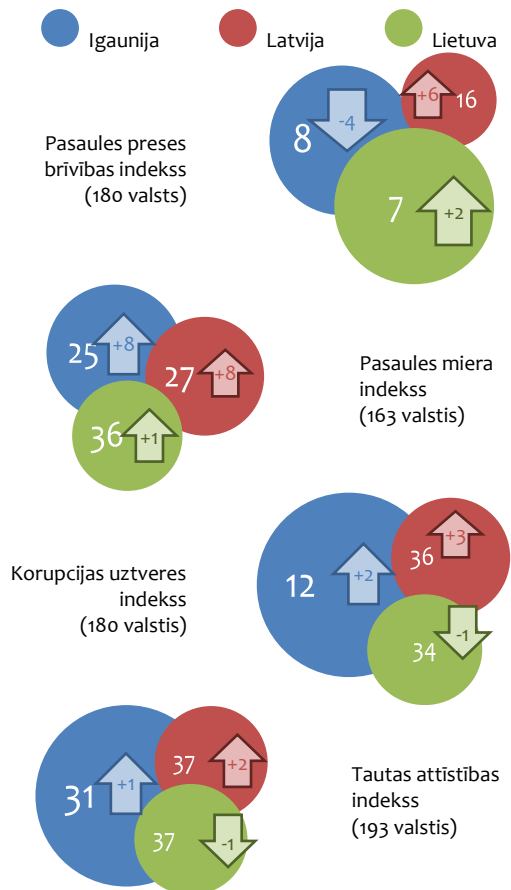
Avots: University of Cambridge Institute for Sustainability Leadership, Competitive sustainability index 2022

2022.gada Kembridžas Universitātes Ilgtspējīgas vadības institūta vadībā izstrādātajā **Konkurētspējīgas ilgtspējas indeksā** (*Competitive sustainability index*), kas mēra konkurētspēju saistībā ar pāreju uz viedu, zaļu un klimatneitrālu ekonomiku, Latvija 27 ES valstu vidū ir ierindota 19.vietā un atrodas mēreno izpildītāju valstu grupā (Igaunija – 11.vietā un ir iekļauta labo izpildītāju grupā, Lietuva – 16.vietā un ir iekļauta mēreno izpildītāju grupā).

Konkurētspējīgas ilgtspējas indeksam ir 4 dimensijas, no kurām Latvijas sniegums pārsniedz vidējo ES 27 rādītāju tikai vienā – zaļās ekonomikas un vides dimensijā, pateicoties saglabātai bioloģiskai daudzveidībai, labiem ūdens, mežu un vēja resursiem un racionāli to izmantošanai.

Starptautiskās preses un vārda brīvības organizācijas "Reportieri bez robežām" veidotajā **Pasaules preses brīvības indeksā** Latvija 2023.gadā ieņēma 16.vietu (apsekotas 180 valstis), uzlabojot vietu par 6 pozīcijām, salīdzinot ar 2022.gadu.

Baltijas valstu vietas starptautiskos reitingos vieta un izmaiņas gada laikā

Avots: Reporters Without Borders, 2023 World Press Freedom Index; The Institute for Economics and Peace, Global Peace Index 2023; Transparency International, Corruption Perceptions Index 2023; United Nations Development Programme, Human Development Report 2023/2024.

Ekonomikas un miera institūta veidotajā **Pasaules miera indeksā** Latvija 2023.gadā ieņēma 27.vietu (apsekotas 163 valstis). Salīdzinot ar 2022.gadu, Latvija ir uzlabojusi vietu par 8 pozīcijām, jo daļu sava bruņojuma ir nodevusi kā palīdzību Ukrainai, kā arī sniegusi sociālo atbalstu bēgļiem no Ukrainas, saglabājot drošības situāciju valstī.

Starptautiskās pretkorupcijas organizācijas *Transparency International* veidotajā **Korupcijas uztveres indeksā** Latvija 2023.gadā ieņēma 36.vietu (no apsekotajām 180 valstīm), uzlabojot pozīciju par 3 vietām, salīdzinot ar 2022.gadu.

Apvienoto Nāciju attīstības programmas (*UNDP*) veidotajā **Tautas attīstības indeksā 2023/2024**, Latvija ieņēma 37.vietu (no apsekotajām 193 valstīm), uzlabojot vietu par 2 pozīcijām, salīdzinot ar 2021.gada rezultātu.

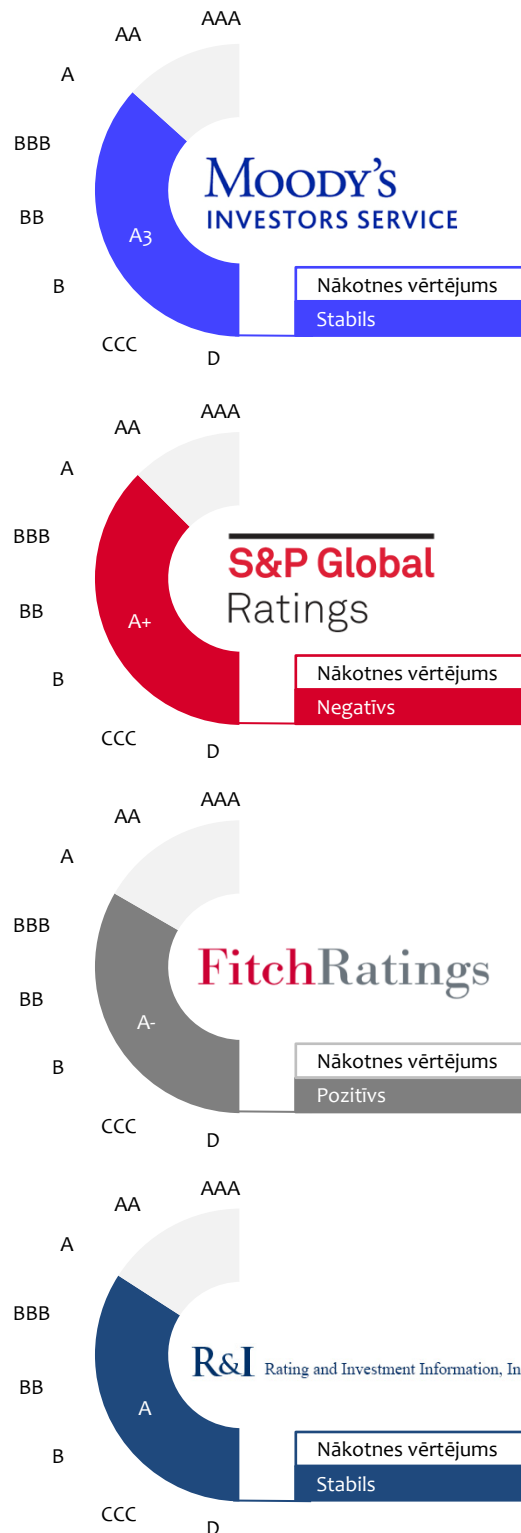
Starptautiskā reitinga aģentūra *S&P Global Ratings* 2020.gada februārī paaugstināja Latvijas kredītreitingu no „A” līmeņa uz „A+” līmeni, kas ir līdz šim vēsturiski visaugstākais Latvijai noteiktais kredītreitinga līmenis. 2022.gada decembrī šī kredītreitingu aģentūra bija piesardzīga savos vērtējumos par ekonomiskās situācijas attīstību saistībā ar karadarbības norisi Ukrainā un augsto inflāciju, tomēr apstiprināja, ka Latvija joprojām atbilst „A+” līmenim, bet samazināja nākotnes novērtējumu no stabila uz negatīvu. Jaunākajā 2023.gada 15.decembra izvērtējumā šī kredītreitingu aģentūra saglabāja kredītreitingu un nākotnes novērtējumu, pamatojot to ar Latvijas valdības rīcības spēju, dalību eirozonā un mērenu valsts parāda līmeni, kā arī atzinīgi novērtēja valdības politisko kursu uz valsts drošības nostiprināšanu.

Citas kredītreitinga aģentūras kopš 2020.gada nav mainījušas savus vērtējumus par Latvijas kredītreitingu, bet nākotnes novērtējumu ir mainījuši tikai kredītreitinga aģentūra *Fitch Ratings*, kas 2023.gada 28.jūlijā paaugstināja kredītreitinga nākotnes vērtējumu no stabila uz pozitīvu, to pamatojot ar Latvijas relatīvo noturību pret ārējiem satricinājumiem, pārsniedzot pirms pandēmijas IKP līmeni. Šī kredītreitingu aģentūra norādīja, ka Latvijai ir izdevies salīdzinoši viegli atbrīvoties no energoresursu importa atkarības no Krievijas.

Arī kredītreitinga aģentūra *Moody's Investors Service* atzīst, ka Latvijas finanšu stāvoklis ir stabils un salīdzinoši zems vispārējās valdības parāda līmenis arī turpmākajos gados tiks uzturēts stabili mērenā līmenī. Šī kredītreitingu aģentūra prognozē, ka Latvijas ekonomikas izaugsmes temps 2024.gadā atjaunosies, sasniedzot 1,3 %, 2025.gadā tas pieaugs līdz 2,4 %, bet 2026.gadā līdz 2,9 %, ko veicinās ES fondu apguve tādās jomās kā valsts aizsardzība un drošība, digitālās infrastruktūras stiprināšana, elektroenerģijas pārvades un sadales tīklu modernizēšana. Sagaidāma papildus pozitīva ietekme uz ekonomiku arī no *Rail Baltica* projekta realizācijas.

Arī Japānas kredītreitinga aģentūra *R&I* ir secinājusi, ka vidējā termiņā Latvijas ekonomikas izaugsme būs stabila, ko veicinās labvēlīga uzņēmējdarbības vide un investīcijām pieejamais ES fondu finansējums.

Latvijas kredītreitings ilgtermiņa saistībām ārvalstu valūtā

Avots: Valsts kase